

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

15 Δεκεμβρίου 2021

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 5878

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 134670

Έγκριση Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων προγραμματικής περιόδου 2021 - 2025.

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τον ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133).

2. Το μέρος ΙΗ' «Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης» του ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» (Α' 167) και ιδίως του άρθρου 125 και της παρ. 1 του άρθρου 132.

3. Τον ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143) και ιδίως τα άρθρα 23, 57, 78 και 79 και 80.

4. Το άρθρο 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).

5. Το π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους. Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119).

6. Το π.δ. 83/2019 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 121).

7. Το π.δ. 147/2017 «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης» (Α' 192).

8. Την υπ' αρ. 38/2020 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου «Έγκριση και προσδιορισμός των πόρων υλοποίησης του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) για την προγραμματική περίοδο 2021-2025» (Α' 174).

9. Την υπ' αρ. 51875/07.05.2021 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Ανάθεση Αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ιωάννη Τσακίρη» (Β' 1867).

10. Την υπ' αρ. 95189/14.09.2020 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 - 2025» (Β' 3961).

11. Την υπ' αρ. 62564/04.06.2021 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου - Κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025» (Β' 2442).

12. Την υπ' αρ. 64957/10.06.2021 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Μεταφορά συνεχιζόμενων έργων εθνικού σκέλους ΠΔΕ 2021 στα Προγράμματα Ανάπτυξης του ΕΠΑ 2021-2025 και ρυθμίσεις χρονοδιαγράμματος έγκρισης των Προγραμμάτων» (Β' 2548).

13. Την υπ' αρ. 82119/21.07.2021 εγκύκλιο - 1η τροποποίηση οδηγιών για την έγκριση και χρηματοδότηση του ΠΔΕ 2021 και τον προγραμματισμό δαπανών ΠΔΕ 2022 - 2024.

14. Την υπ' αρ. 93163/37896/24.11.2021 υποβολή πρότασης της Περιφερειάρχου Ιονίων Νήσων για την έγκριση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

15. Την υπό στοιχεία οικ. 64416/25832/16.08.2021 υποβολή προς έγκριση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) της Περιφερειάρχου Ιονίων Νήσων για το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021 - 2025 στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 106 του ν. 4849/2021 (Α' 207).

16. Την από 08/12/2021 εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού ΠΔΕ (Δι.Δι.Ε.Π.) προς τον Υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την έγκριση του «Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων», ύστερα από την ολοκλήρωση της διαβούλευσης και την οριστικοποίησή του.

17. Την υπ' αρ. 128930/29.11.2021 εισήγηση δημοσιονομικών επιπτώσεων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (περ. ε της παρ. 5 του άρθρου 24 του ν. 4270/2014), σύμφωνα με την οποία με την παρούσα απόφαση προκαλείται δαπάνη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) του κρατικού προϋπολογισμού ύψους

εβδομήντα οκτώ εκατομμυρίων ευρώ (78.000.000 €), η οποία θα καλυφθεί από πιστώσεις που θα εγγραφούν στο εθνικό σκέλος του ΠΔΕ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων την περίοδο 2021 έως 2025, ως φορέα που εγγράφονται οι πιστώσεις των Περιφερειών της Ελληνικής Επικράτειας, αποφασίζουμε

Άρθρο 1

Έγκριση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

1. Εγκρίνεται το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, το οποίο καταρτίστηκε και αξιολογήθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις, τους όρους και τη διαδικασία της υπ' αρ. 95189/14.09.2020 απόφασης του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 - 2025» (Β' 3961) και του Μέρους ΙΗ του ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» (Α' 167).

2. Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, το οποίο περιλαμβάνεται στο Παράρτημα της παρούσας απόφασης, μέσα σε ένα μήνα από την έγκρισή του, αναρτάται στον επίσημο ιστότοπο για το ΕΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και στον ιστότοπο της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 125 του ν. 4635/2019 (Α' 167).

3. Στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων θα μεριμνήσει για

την τήρηση των όρων, περιορισμών και κατευθύνσεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Άρθρο 2

Προϋπολογισμός Προγράμματος

Ο προϋπολογισμός του Προγράμματος για την Προγραμματική Περίοδο 2021 - 2025 ανέρχεται σε 78.000.000 ευρώ και κατανέμεται στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 132 του ν. 4635/2019 (Α' 167).

Άρθρο 3

Υπηρεσία Διαχείρισης

1. Αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ορίζεται η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, η οποία θα αναλάβει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 132 του ν. 4635/2019 και με αντίστοιχη προσαρμογή του θεσμικού της πλαισίου.

2. Στην Υπηρεσία Διαχείρισης ανατίθεται η διαχείριση των πόρων του άρθρου 2 της παρούσας.

Άρθρο 4

Παράρτημα

Προσαρτάται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης το Παράρτημα που ακολουθεί, το οποίο περιλαμβάνει το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

«Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ιονίων Νήσων 2021 - 2025»

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ
2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
2.1	Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
2.2	ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
2.3	ΕΘΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ.....
2.4	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑ ΣΤΟΧΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΙΝ
3	Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027
3.1	ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ 2021-2027.....
3.2	ΌΡΑΜΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΠΠΑ ΤΗΣ ΠΙΝ ΑΝΑ ΣΤΟΧΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
3.3	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ Π.Π.Α. ΤΗΣ Π.Ι.Ν. ΑΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΣΤΟΧΟ
3.4	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ
3.5	ΔΥΝΗΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ Π.Π.Α. ΤΗΣ Π.Ι.Ν.
3.6	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΦΑΡΜΟΖΟΜΕΝΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
4	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
5	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
6	Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
6.1	ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕ ΤΟ Ε.Π.Α.
6.2	ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ.....
7	ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
7.1	ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
7.2	ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ.....
7.3	ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ
8	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
9	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΡΓΩΝ
10	ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ
11	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1:	Αναπτυξιακοί Στόχοι και Ειδικοί Στόχοι ΕΠΑ 2021-2025.....
Σχήμα 2:	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά περιφέρεια, τρέχουσες τιμές, 2018 (Πισσαρίδης Χ.etal, 2020)
Σχήμα 3:	Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ΠΙΝ (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2020)
Σχήμα 4:	Ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, 2018 (πηγή:EUROSTAT)
Σχήμα 5:	Ποσοστό ανεργίας, Δ' τρίμηνο 2019 (πηγή:EUROSTAT).....

Σχήμα 6: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία για τον τομέα της Ανθρώπινης Υγείας και της Κοινωνικής Μέριμνας (πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2020)

Σχήμα 7: Ποσοστό (%) ανεργίας για την περίοδο Ιουνίου 2019 – Αυγούστου 2020, στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων (πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2020).....

Σχήμα 8: Κατανομή συνεχιζόμενων έργων Εθνικού ΠΔΕ ανά Π.Ε

Σχήμα 9. Ποσοστιαία κατανομή Έργων ΠΔΕ ανά Αναπτυξιακό Στόχο.

Σχήμα 10. Συνοπτική Εικόνα Προτάσεων Νέων Έργων ανά Αναπτυξιακό Στόχο Ε.Π.Α., Πηγή: Διαβουλεύσεις Ε.Π.Α. της Δι.Α.Π, Δεκέμβριος 2020

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Πληθυσμιακά Στοιχεία ΠΙΝ

Πίνακας 2: Μόνιμος Πληθυσμός κατά φύλο

Πίνακας 3: Έκταση, Μόνιμος πληθυσμός και Πυκνότητα πληθυσμού

Πίνακας 4: Δείκτες γήρανσης, εξάρτησης και αντικατάστασης

Πίνακας 5: Δείκτες για τα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Πίνακας 6: Συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη αξία ανά περιφέρεια

Πίνακας 7: Δείκτες της περιφερειακής οικονομίας των Ιονίων Νήσων.....

Πίνακας 8: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Έτος 2017

Πίνακας 9: Δείκτες ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ευημερίας για την περιοχή των Ιονίων Νήσων

Πίνακας 10: Κοινωνικοί δείκτες για την περιοχή των Ιονίων Νήσων (2018)

Πίνακας 11: Δείκτες υποδομής για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Πίνακας 12: Έργα υποδομών Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Πίνακας 13: Δείκτες πολιτικών καινοτομίας και ανάπτυξης για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων .

Πίνακας 14: Κατανομή ΕΠΑ ανά Περιφερειακό Πρόγραμμα

Πίνακας 15: Σημαντικότερα ολοκληρωμένα και προγραμματισμένα έργα Βίβλου Ψηφιακού μετασχηματισμού.....

Πίνακας 16: Συνολικοί επενδυτικοί πόροι που κινητοποιεί το Ταμείο Ανάκαμψης ανά Περιφέρεια.....

Πίνακας 17: Τομείς εξειδίκευσης RIS3 της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.....

Πίνακας 18: Σύνολο Συνεχιζόμενων Έργων ανά Συλλογική Απόφαση/Κατηγορία

Πίνακας 19: Ποσοστιαία Κατανομή Βασικών Κατηγοριών «Γενικών Έργων ΠΔΕ»

Πίνακας 20: Ποσοστιαία Κατανομή Βασικών Κατηγοριών «ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΔΕ»	
Πίνακας 21: Σημαντικότερα έργα ΠΔΕ ΠΙΝ ανά τομέα παρέμβασης.....	
Πίνακας 22: Πίνακας «Μεγάλων Έργων» και Ποσοστιαία Κατανομή τους στο Σύνολο του Π.Δ.Ε.	
Πίνακας 23: Πίνακας και Ποσοστιαία Κατανομή Έργων Π.Δ.Ε. ανά Π.Ε.	
Πίνακας 24: Σύνολο Συνεχιζόμενων Έργων ανά Στόχο Ανάπτυξης.....	
Πίνακας 25: Ενδεικτικά Είδη Ενταγμένων Έργων ανά Αναπτυξιακό Στόχο 2	
Πίνακας 26: Ενδεικτικά Είδη Ενταγμένων Έργων ανά Αναπτυξιακό Στόχο 3	
Πίνακας 27: Ενδεικτικά Είδη Ενταγμένων Έργων ανά Αναπτυξιακό Στόχο 4	
Πίνακας 28: Ενδεικτικά Είδη Ενταγμένων Έργων ανά Αναπτυξιακό Στόχο 5	
Πίνακας 29: Εγκεκριμένες Πιστώσεις Π.Δ.Ε. 2021 σε εκ.€.....	
Πίνακας 30: Όρια Δαπανών Περιφερειακού ΠΔΕ 2021.....	
Πίνακας 31: Προταθέντες Παρεμβάσεις ανά Α.Σ & Άξονα Προτεραιότητας	
Πίνακας 32: Συγκριτικός Πίνακας Ποσοστιαίων Κατανομών Μεταξύ Υφιστάμενων και Προταθέντων Έργων Π.Δ.Ε. ανά ΑΣ.....	
Πίνακας 33: Συνοπτικά οι Στρατηγικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν.	
Πίνακας 34: Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Δείκτες Ε.Π.Α.	
Πίνακας 35: Δυνητικοί Δικαιούχοι των Δράσεων του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν.....	
Πίνακας 36: Κατανομή του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν σε Δράσεις Τεχνικής Βοήθειας	
Πίνακας 37: Πίνακας Χρηματοδοτούμενων Δράσεων Τεχνικής Βοήθειας.....	
Πίνακας 38: Κατανομή του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. ανά Στόχο Ανάπτυξης.....	
Πίνακας 39: Αναλυτική Κατανομή Π.Π.Α. ανά Δράση/ Στόχο Ανάπτυξης / Προτεραιότητα και Έτος.....	
Πίνακας 40: Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Ειδικούς Στόχους του Ε.Π.Α. για τον Αναπτυξιακό Στόχο 1 της Έξυπνης Ανάπτυξης	
Πίνακας 41: Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Ειδικούς Στόχους του Ε.Π.Α. για τον Αναπτυξιακό Στόχο 2 της Πράσινης Ανάπτυξης	
Πίνακας 42: Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Ειδικούς Στόχους του Ε.Π.Α. για τον Αναπτυξιακό Στόχο 3 της Κοινωνικής ανάπτυξης	
Πίνακας 43: Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Ειδικούς Στόχους του Ε.Π.Α. για τον Αναπτυξιακό Στόχο 4 της Ανάπτυξης Υποδομών	
Πίνακας 44: Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Ειδικούς Στόχους του Ε.Π.Α. για τον Αναπτυξιακό Στόχο 5 της Εξωστρέφειας.....	

Πίνακας 45: Συμβατότητα Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Στόχους της Στρατηγικής Ευρώπη 2020.....

Πίνακας 46: Συμβατότητα Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Στόχους του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2014-2020.....

Πίνακας 47: Συμβατότητα Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Στόχους του Νέου ΕΣΠΑ 2021-2027.....

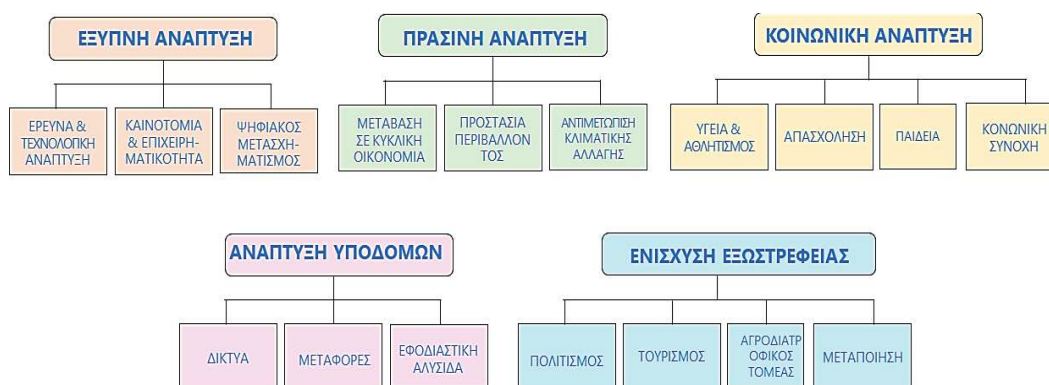
Πίνακας 48: Συμβατότητα Προτεραιοτήτων του Π.Π.Α. με Αντίστοιχες Εθνικές Στρατηγικές .

1 Εισαγωγή

Μετά από μία περίοδο παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, η Ελλάδα δείχνει να εξέρχεται από την δεινή δημοσιονομική κατάσταση της περιόδου **2010 – 2018** που την οδήγησε στην ανάγκη προσφυγής σε διεθνείς μηχανισμούς στήριξης. Στην παρούσα χρονική συγκυρία η χώρα επιπροσθέτως χρειάζεται δυστυχώς να ανταπεξέλθει και στις επιπτώσεις της πανδημίας του κορονοϊού **COVID-19** η οποία προκάλεσε παγκοσμίως μια σύνθετη κοινωνικοοικονομική κρίση, ικανή να συγκριθεί και ενδεχομένως να ξεπεράσει την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του **2008/09**.

Ως αποτέλεσμα, και ιδιαίτερα κατά την νέα Προγραμματική Περίοδο **2021-2027** ο διττός στόχος της πολιτικής ανάσχεσης της κρίσης εντοπίζεται, αφενός στην εξασφάλιση της δημόσιας υγείας και αφετέρου στην αποκατάσταση της οικονομικής δραστηριότητας.

Προς επίρρωση των ανωτέρω, μέσω του εθνικού **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.)**, και για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων, θεσπίστηκε το **Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.)**. Η θέσπιση του Ε.Π.Α., με την ψήφιση του ν. **4635/2019 (Α' 167)**, σηματοδότησε επίσης και την έναρξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος σχεδιασμού, διαχείρισης και παρακολούθησης έργων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Π.Δ.Ε.. Κατά τη νέα Προγραμματική Περίοδο **2021 – 2025**, το Ε.Π.Α., ακολουθώντας τη γραμμή που χαράζει το νέο ΕΣΠΑ **2021 – 2027**, εστιάζει σε **5 Αναπτυξιακούς Στόχους (ΑΣ)** που αναπτύσσονται σε **5 πυλώνες**:

Σχήμα 1: Αναπτυξιακοί Στόχοι και Ειδικοί Στόχοι ΕΠΑ 2021-2025

Το Ε.Π.Α. εισάγει τη μεσοπρόθεσμη στοχοθεσία και την υπαγωγή των παρεμβάσεων του Π.Δ.Ε. σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες. Με τις προγραμματικές περιόδους του Ε.Π.Α. να έχουν πενταετή διάρκεια η έναρξη της πρώτης Προγραμματικής Περιόδου, αν και αρχικά ορίστηκε για την **1η Ιανουαρίου 2021**, θα ξεκινήσει με μικρή καθυστέρηση την **1 Ιουλίου 2021**. Μέρος του Ε.Π.Α. αποτελούν και τα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης (Τ.Π.Α./Π.Π.Α.), την κατάρτιση των οποίων επωμίζονται τα αρμόδια υπουργεία και οι περιφέρειες και περιλαμβάνουν

τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού στον τομέα ευθύνης του αντίστοιχου φορέα, με βάση τόσο τον προγραμματισμό του Ε.Π.Α., όσο και την κατανομή των πόρων του Ε.Π.Α. που του αναλογούν.

Ο απώτερος στόχος της αναπτυξιακής πολιτικής του Ε.Π.Α. είναι η εξασφάλιση μιας βιώσιμης ανάπτυξης για την χώρα και η διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και ευημερίας απέναντι στις μεγάλες προκλήσεις του μέλλοντος. Για την επίτευξη μιας ισχυρής και διατηρήσιμης ανάπτυξης της οικονομίας της χώρας απαιτείται η ισορροπημένη ανάπτυξη και στους **5** πυλώνες, ενώ αναγκαία κρίνεται και η προτεραιοποίηση και ιεράρχηση των επενδυτικών έργων του κάθε πυλώνα με κριτήριο τη δυνατότητά τους να συνεισφέρουν στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων.

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων για την κατάρτιση του Π.Π.Α. της περιόδου **2021-2025** και την εναρμόνιση με τις επιταγές του ν.4635/2019, προχώρησε στη σύσταση Ομάδας Έργου, επανδρωμένη και από στελέχη της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (Δι.Α.Π.). Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσεται το παρόν σύγγραμμα το οποίο αποτελείται από τα εξής κεφάλαια:

Το Κεφάλαιο **1**, η παρούσα εισαγωγή.

Το Κεφάλαιο **2**, στο οποίο επιχειρείται καταγραφή και ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, η οποία περιλαμβάνει την αποτύπωση των γενικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της περιφέρειας, με απώτερο στόχο την ανάδειξη των πραγματικών αναπτυξιακών αναγκών της Περιφέρειας. Επίσης αποτυπώνει την αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων για την νέα Προγραμματική Περίοδο **2021 – 2027**, αναλύοντας το όραμα και την στρατηγική της περιφέρειας ανά αναπτυξιακό στόχο καταγράφοντας και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Τέλος, αποτυπώνει την υφιστάμενη κατάσταση του εθνικού σκέλους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων της Π.Ι.Ν. για την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων.

Το Κεφάλαιο **3**, περιγράφει την περιφερειακή αναπτυξιακή στρατηγική, παράλληλα με τις εν εξελίξει διαδικασίες και τις οδηγίες που διέπουν τον προγραμματισμό δράσεων στην νέα προγραμματική περίοδο. Τέλος, αποτυπώνει την στρατηγική και τις δράσεις του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ανά τομέα παρέμβασης, στόχο ανάπτυξης, προτεραιότητα, τους συναρτώμενους δείκτες και το κανονιστικό πλαίσιο εφαρμογής τους.

Στο Κεφάλαιο **4**, γίνεται η αποτύπωση τόσο του θεσμικού πλαισίου της Τεχνικής Βοήθειας για το Ε.Π.Α./Π.Π.Α, όσο και των δράσεων που δύναται να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας για το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης.

Το Κεφάλαιο **5**, παρουσιάζει την ποσόστωση, την κατανομή των πόρων του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, καθώς και τον χρονοπρογραμματισμό αυτών.

Το Κεφάλαιο **6**, αναφέρεται στη συμβατότητα και την συμπληρωματικότητα του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης με το Ε.Π.Α. και άλλες εθνικές στρατηγικές.

Το Κεφάλαιο **7**, το οποίο προσδιορίζει τις οριζόντιες πολιτικές που ακολουθεί ο σχεδιασμός του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης.

Το Κεφάλαιο **8**, καθορίζει την Υπηρεσία Διαχείρισης του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

Το Κεφάλαιο **9**, ορίζει τα κριτήρια επιλογής έργων.

Στο Κεφάλαιο **10**, παρατίθενται ορισμένα στοιχεία σχετικά με την Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για το Περιφερειακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

Και τέλος στο Κεφάλαιο **11** γίνεται συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας σχεδιασμού του Π.Π.Α. της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

2 Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης

2.1 Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

2.1.1 Γενικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (ΠΙΝ) βρίσκεται στο θαλάσσιο χώρο της Κεντρικής Μεσογείου, και γειτνιάζει βόρεια με την Βαλκανική και δυτικά με την Ιταλία, έχοντας συνολική έκταση **2.318** τ.χλμ. Η νησιωτικότητα που χαρακτηρίζει την ΠΙΝ της προσδίδει χαρακτηριστικά, όπως η απομόνωση στο επίπεδο της γεωγραφικής θέσης, και της περιφερειακότητας στο επίπεδο της οικονομίας σε μικρότερο όμως βαθμό, καθώς παρουσιάζει μια έντονα αναπτυσσόμενη δυναμική στον τομέα του τουρισμού. Καλύπτοντας μόλις το **1,8%** της συνολικής έκτασης χώρας, δύναται να αποτελέσει μία από τις πλέον «περιφερειακές» ενότητες της Ελλάδας, γεγονός που οφείλεται τόσο στη γεωγραφική της θέση όσο και στο νησιωτικό της χαρακτήρα.

Εικόνα 1: Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Σχήμα 2: Κατανομή συνεχιζόμενων έργων Εθνικού ΠΔΕ ανά Π.Ε.Εικόνα 2: Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, ο ρόλος της ΠΙΝ προσδιορίζεται στα πλαίσια της λειτουργίας της ευρύτερης περιοχής της Ν.Α. Ευρώπης, ως ενιαίου πόλου τουριστικής ανάπτυξης, ικανός να ανταγωνιστεί μη Ευρωπαϊκούς τουριστικούς προορισμούς, με προσανατολισμό στον ποιοτικό περιηγητικό τουρισμό του ευρύτερου πολιτιστικού χώρου της Μεσογείου - Αδριατικής. Ο νησιωτικός χαρακτήρας της Περιφέρειας την καθιστά τμήμα του Ευρωπαϊκού Νησιωτικού Χώρου, που αποτελείται από **286** περιοχές με περίπου **10** εκατ. κατοίκους. Ο Ευρωπαϊκός Νησιωτικός Χώρος αντιμετωπίζει κοινά προβλήματα, που έχουν δομικό χαρακτήρα και επομένως μονιμότητα.

Στον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου, η θέση των νησιών της Περιφέρειας εξασφαλίζει μια κεντρικότητα επί των μεσογειακών και ευρωπαϊκών αξόνων. Η γεωπολιτική αξία της Περιφέρειας απορρέει από την ύπαρξη της ελληνικής υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ στην πλευρά του Ιονίου, που εκτείνονται σε σημαντικό τμήμα του μεσογειακού χώρου. Τα θεμέλια μιας Ευρω-Μεσογειακής συνεργασίας τέθηκαν για πρώτη φορά το **1995** μέσω της «*Νέας Μεσογειακής Πολιτικής*». Στη Σύνοδο Κορυφής των Παρισίων το **2008**, για την ενίσχυση της συμμετοχής των μεσογειακών εταίρων δημιουργήθηκε η «Ένωση για τη Μεσόγειο»¹, εντός της Διακήρυξης μεταξύ άλλων προωθούνται προγράμματα με αναπτυξιακή, περιβαλλοντική και κοινωνική διάσταση.

¹ Διαπεριφερειακή Συνεργασία: Ένωση για τη Μεσόγειο (mfa.gr)

Σε Εθνικό επίπεδο, ο ρόλος της Περιφέρειας, όπως έχει καθοριστεί στο ΠΠΧΣΑΑ² «..αποτελεί ένα ισχυρό πόλο τουριστικής ανάπτυξης, ο οποίος αντισταθμίζει και εξισορροπεί τους άλλους δύο σημαντικούς νησιωτικούς πόλους, το Αιγαίο και την Κρήτη..». Συγκαταλέγεται στον Ελληνικό Νησιωτικό Χώρο και υιοθετεί τα βασικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά και τις αδυναμίες του. Τα σημαντικότερα ελλείμματα της νησιωτικότητας απορρέουν από το αίσθημα απομόνωσης και περιφερειακότητας που επηρεάζουν στα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά του ανθρώπινου δυναμικού. Ως ισχυρός πόλος τουριστικής ανάπτυξης που λειτουργεί παράλληλα και συμπληρωματικά με το «δυτικό ανάπτυγμα»³ της χώρας.

Διοικητική και Οικιστική Οργάνωση

Σε ότι αφορά την διοικητική οργάνωση της Περιφέρειας, διαρθρώνεται σύμφωνα με τον ν.**3852/2010**, όπου η ΠΙΝ ως Αιρετή Περιφέρεια εντάσσεται στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων με έδρα την Πάτρα. Η Κέρκυρα διατηρείται ως έδρα της Περιφέρειας και υπάρχουν πέντε **(5)** Περιφερειακές Ενότητες (Κέρκυρας, Λευκάδας, Ζακύνθου, Κεφαλονιάς και Ιθάκης). Η Περιφέρεια απαρτίζεται συνολικά από τριανταδύο **(32)** νησιά εκ των οποίων κατοικούνται μόνο τα δεκατέσσερα **(14)**, η Κέρκυρα, η Λευκάδα, η Κεφαλληνία, η Ζάκυνθος (*μεγάλα νησιά*), τα Διαπόντια νησιά (Οθωνοί, Ερείκουσα και Μαθράκι), οι Παξοί, οι Αντίπαξοι, το Μεγανήσι, η Κάλαμος, η Καστός, η Ιθάκη και οι Στροφάδες (*μικρά νησιά*). Τα *μικρά νησιά* αντιμετωπίζουν αρκετές προκλήσεις που συνιστούν απόρροια της «διπλής νησιωτικότητας».

Δημογραφικά και Πληθυσμιακά Δεδομένα

Σε εθνικό επίπεδο ο πληθυσμός της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων ανέρχεται σε **207.855** κατοίκους και αποτελεί μόλις το **1,9%** του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Το γεγονός αυτό τον καθιστά τον δεύτερο αριθμητικά μικρότερο στο σύνολο της χώρας μετά την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Η μεγαλύτερη πληθυσμιακή συγκέντρωση της Περιφέρειας εντοπίζεται στην Π.Ε Κέρκυρας με **104.371** μόνιμους κατοίκους και ποσοστιαία **50,2%** στο σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας.

Πίνακας 1: Πληθυσμιακά Στοιχεία ΠΙΝ

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	
Μόνιμος Πληθυσμός	207.855
Πραγματικός Πληθυσμός	224.061
Άρρενες	102.400
Θήλεις	105.455

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή **2011**

² Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

³ Ιόνια Νησιά, Ήπειρος, Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησος

Πίνακας 2: Μόνιμος Πληθυσμός κατά φύλο

Περιφέρεια	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Ποσοστό (%) επί του συνόλου της Περιφέρειας	
				Άρρενες	Θήλεις
Ιονίων Νήσων	207.855	102.400	105.455	49,3	50,7
Σύνολο Ελλάδας	10.816.286	5.303.223	5.513.063	49	51

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή **2011**

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων συνιστά την τρίτη πιο πυκνοκατοικημένη Περιφέρεια της επικράτειας με **90,1** κατοίκους/km² (έναντι **81,97** για τη χώρα), ακολουθώντας την Περιφέρεια Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας. Όπως φαίνεται και στον Πίνακα **3** μεγαλύτερη σε έκταση Περιφερειακή Ενότητα της ΠΙΝ είναι η ΠΕ Κεφαλληνίας (**904** τ. χλμ.), ενώ περισσότερο πολυπληθής είναι η ΠΕ Κέρκυρας με **104.371** κατοίκους. Την μεγαλύτερη πυκνότητα έχουν οι ΠΕ Κέρκυρας και Ζακύνθου. Οι δύο αυτές περιφερειακές ενότητες θεωρούνται πυκνοκατοικημένες καθώς ξεπερνούν την πυκνότητα της χώρας (**162,81** και **88,28** έναντι **90,10** την Περιφέρεια και **81,97** για το σύνολο της χώρας).

Πίνακας 3: Έκταση, Μόνιμος πληθυσμός και Πυκνότητα πληθυσμού

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (Km ²)	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ⁴
ΠΕ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	641,057	104.371	162,81
ΠΕ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	904,387	40.759	45,07
ΠΕ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	405,550	35.801	88,28
ΠΕ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	355,936	26.924	75,64
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.306,930	207.855	90,10
ΕΛΛΑΔΑ	131.957,413	10.816.286	81,97

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή **2011**

Από την σύγκριση του δείκτη γήρανσης⁵, ήτοι ο αναλογών αριθμός ατόμων άνω των **65** ετών ως προς **100** άτομα ηλικίας **0-14** ετών, της Περιφέρειας με τον αντίστοιχο δείκτη της χώρας, τόσο για το **2001** όσο και για το **2011**, προκύπτει η ΠΙΝ είναι πιο «γερασμένη» σε σχέση με το σύνολο της χώρας, καθώς ο δείκτης αυξήθηκε κατακόρυφα την δεκαετία **2001-2011** (**154,34** έναντι **136,65**).

Ο δείκτης εξάρτησης, ήτοι ο αναλογών αριθμός ατόμων των ομάδων **0-14** ετών και **65** και άνω, ως προς **100** άτομα ηλικίας **15-64** ετών, παρουσιάζει την εξάρτηση του συντηρούμενου πληθυσμού από τον ενεργό πληθυσμό, για την ΠΙΝ εμφανίζει υψηλότερο δείκτη σε σχέση με το σύνολο της χώρας (**57,00** έναντι **53,15**) για το **2011**. Εκμαίευεται το συμπέρασμα ότι η ΠΙΝ εμφανίζει υψηλότερο ποσοστό ατόμων που δεν συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Ο δείκτης αντικατάστασης, που εκφράζει το ποσοστό των νέων ατόμων που

⁴ Πληθυσμιακή πυκνότητα εκφράζει τον αριθμό των κατοίκων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.⁵ Κοτζαμάνης Β., εργαστήριο δημογραφικών & κοινωνικών αναλύσεων

εισέρχονται στην παραγωγική διαδικασία σε σχέση με αυτούς που εξέρχονται από αυτήν, είναι αισθητά μικρότερος στην Περιφέρεια **(84,58)** έναντι της επικράτειας σε **(95,95)** το **2011**.

Πίνακας 4: Δείκτες γήρανσης, εξάρτησης και αντικατάστασης

Χωρική Ενότητα	Δείκτης γήρανσης		Δείκτης εξάρτησης		Δείκτης αντικατάστασης	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Επικράτεια	126,72	136,65	47,03	53,15	92,46	95,95
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	152,24	154,34	54,51	57,00	95,13	84,58

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σύμφωνα με σχετική μελέτη του ΟΟΣΑ⁶ για το προφίλ των Περιφερειών της χώρας, η δημογραφική γήρανση στα Ιόνια Νησιά συνιστά ένα σημαντικό πρόβλημα. Το ποσοστό των ατόμων άνω των **70** ετών είναι υψηλότερο συγκριτικά με το ανάλογο εθνικό ποσοστό, αλλά και με το ανάλογο ποσοστό της ΕΕ. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από τον δείκτη εξάρτησης, όπου το έτος **2019 (37,0%)** ξεπέρασε τόσο τον εθνικό μέσο όρο αλλά και τον μέσο όρο της ΕΕ. Ο δείκτης ακαθάριστου ποσοστού καθαρής μετανάστευσης, ήτοι ο αριθμός των εισερχομένων μεταναστών στη χώρα-περιοχή μείον τον αριθμό των εξερχόμενων από τη χώρα-περιοχή μεταναστών, για την περιοχή των Ιονίων Νήσων **(3,5%)** αντικατοπτρίζει μια αύξηση του πληθυσμού που δημιουργείται από τη μετανάστευση στην περιοχή.

Πίνακας 5: Δείκτες για τα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Δείκτες	Περιφερειακοί Δείκτες		Συγκρίσεις		Μεταβολή	
	Αριθμός	Εθνικό Επίπεδο	Εθνικός μέσος όρος = 100	ΕΕ=100	Ετήσια αλλαγή (%)	Εθνική κατάταξη
Πληθυσμός, 2018	204.562	13	2 ^η	-	-0,14	6
Μερίδιο πληθυσμού (%) στη χώρα, 2017	1.9	12	-	-	1,7	6
(%) Πληθυσμός > 70, 2011	16.6	7	112	125	1,47	12
Αναλογία εξάρτησης νέων, 2019	23.36	4	104	-	0,47	3
Αναλογία εξάρτησης ηλικιωμένων, 2019	36.95	6	107	-	1,25	8
(%) Πληθυσμός (25-64 ετών) με τριτοβάθμια εκπαίδευση	20.1	13	65	64	5	3
Αναλογία αστικοποίησης, 2011	36.5	13	48	-	-0,2	13
Ακαθάριστο ποσοστό καθαρής ⁷ μετανάστευσης, 2017	0.4	9	-	-	-35,5	12

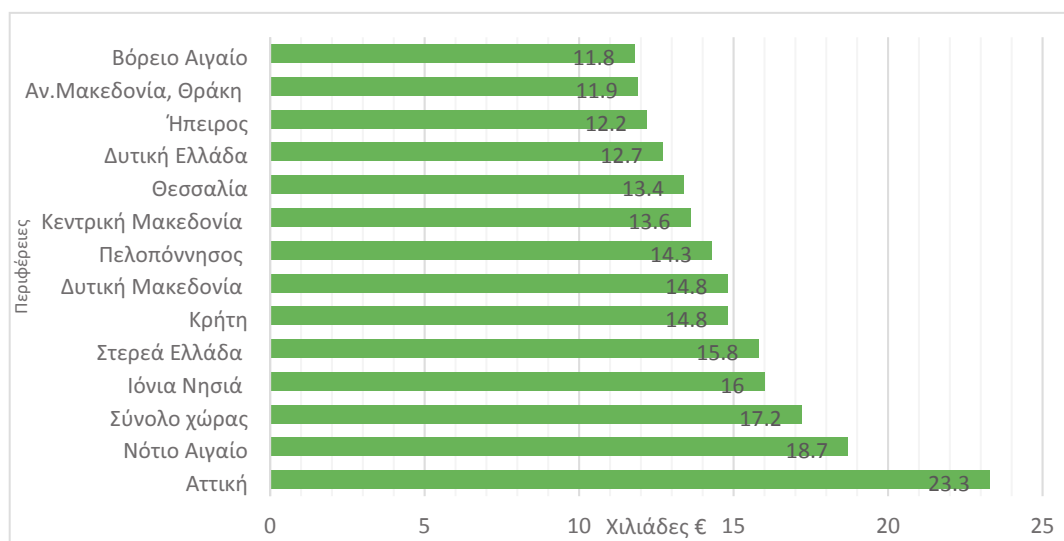
Πηγή: OECD, 2020

⁶ OECD Territorial Reviews, Regional Policy for Greece. REGIONAL PROFILES, 2020

⁷ υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της συνολικής μεταβολής και της φυσικής μεταβολής του πληθυσμού

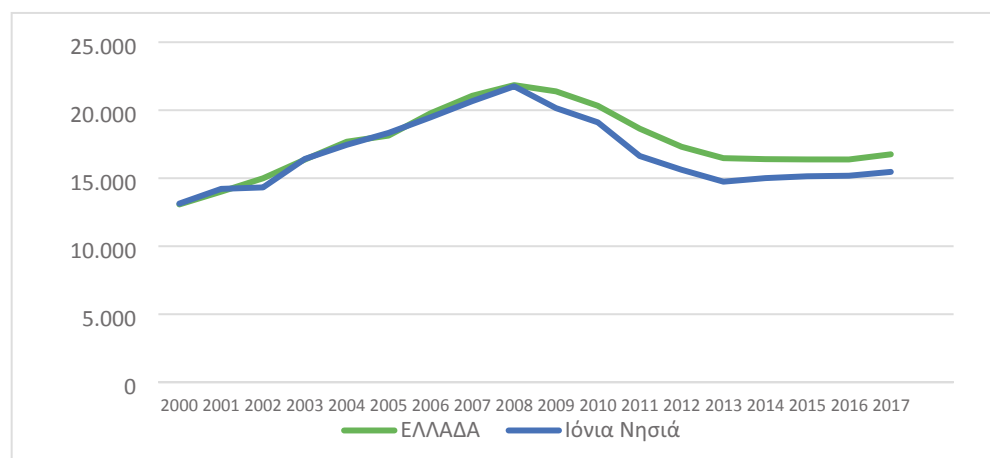
Οικονομία & Απασχόληση

Σύμφωνα με το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία⁸ η υφιστάμενη αναπτυξιακή κατάσταση της χώρας χαρακτηρίζεται από κοινωνικές και οικονομικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των περιφερειών. Πιο συγκεκριμένα, ο κυριότερος δείκτης για τον εντοπισμό των περιφερειακών ανισοτήτων είναι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Στις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης και Β. Αιγαίου, το κκΑΕΠ είναι υποδιπλάσιο του κκ ΑΕΠ της Αττικής (πρβλ. Σχήμα), γεγονός κάνει εμφανή την ύπαρξη ανισοτήτων. Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (ήτοι **16 χιλ.€**) βρίσκεται κοντά στο σύνολο της χώρας (ήτοι **17.2 χιλ.€**), και την καθιστά 3^η πλουσιότερη περιφέρεια στην Ελλάδα.

Σχήμα 2: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά περιφέρεια, τρέχουσες τιμές, 2018 (Πισσαρίδης Χ. et.al, 2020)

Από την περιφερειακή ανάλυση προκύπτει ότι η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων σημείωσε αύξηση της τάξης του **1,9 %**. Στο σχήμα 3 παρουσιάζεται η διαχρονική πορεία του εθνικού ΑΕΠ κκ. και της ΠΙΝ, όπου και εντοπίζονται μικρές αποκλίσεις που ξεκίνησαν κατά την περίοδο της κρίσης.

Σχήμα 3: Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ΠΙΝ (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2020)

⁸ 14-11-2020, Πισσαρίδης Χ. et.al

Κυρίαρχο χαρακτηριστικό της περιφερειακής οικονομίας συνιστά η υψηλή συγκέντρωση δραστηριοτήτων στον τριτογενή τομέα, η φθίνουσα πορεία του δευτερογενούς και περιορισμένη συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) για το σύνολο της χώρας αυξήθηκε κατά **2,3%** (Πίνακας 6)⁹. Τη μεγαλύτερη αύξηση παρουσίασαν οι περιφέρειες της Κρήτης, της Στερεάς Ελλάδας και του Νοτίου Αιγαίου. Η περιφέρεια Ιονίων Νήσων σημείωσε μεταβολή κατά **1,6%** για τα έτη **2016-2017**¹⁰. Δύναται να διεξαχθεί το συμπέρασμα ότι η περιφέρεια χαρακτηρίζεται από ένα στάσιμο παραγωγικό μοντέλο που είναι ιδιαίτερα ευάλωτο στις διεθνείς οικονομικές διακυμάνσεις. Η μονοκαλλιέργεια του τουρισμού με χαμηλή ανταγωνιστικότητα, περιορίζει αισθητά την δράση των άλλων δύο κλάδων.

Πίνακας 6: Συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη αξία¹¹ ανά περιφέρεια

Περιφέρειες	2016	2017	Μεταβολή %
Αττική	73.206	74.981	2,4%
Βόρειο Αιγαίο	2.143	2.167	1,1%
Νότιο Αιγαίο	5.220	5.371	2,9%
Κρήτη	7.622	7.950	4,3%
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	6.024	6.071	0,8%
Κεντρική Μακεδονία	21.155	21.624	2,2%
Δυτική Μακεδονία	3.418	3.465	1,4%
Ήπειρος	3.456	3.476	0,6%
Θεσσαλία	8.042	8.170	1,6%
Ιόνια Νησιά	2.727	2.771	1,6%
Δυτική Ελλάδα	7.010	7.065	0,8%
Στερεά Ελλάδα	7.144	7.390	3,4%
Πελοπόννησος	6.876	7.024	2,2%
ΕΛΛΑΔΑ	154.044	157.526	2,3%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2020

Σύμφωνα με την μελέτη του ΟΟΣΑ, η παραγωγική βάση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στον τριτογενή τομέα, ο οποίος αντιπροσωπεύει το **87,8%** του ΑΕΠ (το υψηλότερο μερίδιο στη χώρα)¹² και σημειώνει υψηλότερο μερίδιο ΑΕΠ από τον εθνικό μέσο όρο (**111%**) (Πίνακας 7). Έχει επίσης υψηλότερη παραγωγικότητα σε σύγκριση με τον εθνικό και τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Οι τουριστικές ροές αποτελούν μια από της βασικές πηγές ενίσχυσης του τριτογενούς τομέα, καθώς τα Ιόνια Νησιά συνιστούν έναν από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς σε ολόκληρη τη Μεσόγειο.

Ο πρωτογενής τομέας έχει αισθητά μικρότερη συμμετοχή στο ΑΕΠ (**4,2%**), με υψηλό όμως μερίδιο συμμετοχής στην απασχόληση (**13,0%**), που είναι πάνω από τον εθνικό μέσο όρο και πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (Πίνακας 7). Ο πρωτογενής τομέας της περιοχής βασίζεται σε μικρές εκμεταλλεύσεις και στην παραγωγή τοπικά αναγνωρισμένων αγαθών και στην αλιεία. Η Περιφέρεια δεν διαθέτει σημαντικό δευτερογενή τομέα όσον αφορά το ΑΕΠ ή το μερίδιο απασχόλησης (**13^{ος}** στη χώρα).

⁹ Κατά την διάρκεια συγγραφής αποτέλεσαν τα πλέον επίκαιρα στοιχεία.

¹⁰ Τα στοιχεία των περιφερειακών λογαριασμών δημοσιεύονται τον Ιανουάριο κάθε έτους (t) και αφορούν τα στοιχεία του έτους (t-2).

¹¹ (Σε τρέχουσες τιμές. Σε εκατ. €)

¹² Regional Profiles OECD & ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat 2020

Πίνακας 7: Δείκτες της περιφερειακής οικονομίας των Ιονίων Νήσων

Δείκτες	Περιφερειακοί Δείκτες		Συγκρίσεις		Μεταβολή	
	Αριθμός	Εθνικό Επίπεδο	Εθνικός μέσος όρος = 100 (εθνικό μερίδιο)	ΕΕ=100	Ετήσια αλλαγή (%)	Εθνική κατάταξη
(%) συμμετοχή Πρωτογενούς τομέα στο ΑΕΠ, 2016	4.2	11	101	267	5.6	1
(%) συμμετοχή Δευτερογενούς τομέα στο ΑΕΠ, 2016	8.0	13	47	32	-2.5	13
(%) συμμετοχή Τριτογενούς τομέα στο ΑΕΠ, 2016	87.8	1	111	118	0.0	3
(%) συμμετοχή Πρωτογενούς τομέα στην Απασχόληση, 2015	13.0	10	122	273	-1.9	13
(%) συμμετοχή Δευτερογενούς τομέα στην Απασχόληση, 2015	10.7	13	82	49	-3.2	5
(%) συμμετοχή Τριτογενούς τομέα στην Απασχόληση, 2015	76.3	3	100	104	0.9	11
(% ΑΕΠ) / (% Απασχόληση) Πρωτογενής, 2016	0.3	12	83	98	8.8	1
(% ΑΕΠ) / (% Απασχόληση) Δευτερογενής, 2016	0.7	13	58	65	0.8	13
(% ΑΕΠ) / (% Απασχόληση) Τριτογενής, 2016	1.2	2	111	114	-1.0	2

Πηγή: OECD, 2020

Η οικονομία της Περιφέρειας με γνώμονα και την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α) ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (Πίνακας 8) έχει αναπτύξει εξειδίκευση στους τομείς του εμπορίου, της εστίασης και της παροχής υπηρεσιών καταλύματος. Το γεγονός αυτό απορρέει κυρίως από την ισχυρή επίδραση του εποχικού τουρισμού στην Περιφέρεια, ενώ τη μικρότερη συμμετοχή ΑΠΑ κατέχει η ενημέρωση και η επικοινωνία. Επομένως, η υψηλή συγκέντρωση δραστηριοτήτων στον τριτογενή τομέα (**87.8% της Α.Π.Α.**), η φθίνουσα πορεία του δευτερογενή (**8,0%**) και μια περιορισμένη συμμετοχή του πρωτογενή τομέα (**4,1%**) συνιστούν την οικονομική βάση της Περιφέρειας.

Πίνακας 8: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Έτος 2017

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	120
Ορυχεία -Λατομεία Μεταποίηση Παροχή Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου, Ατμού και Κλιματισμού Παροχή Νερού, Επεξεργασία Λυμάτων, Διαχείριση Αποβλήτων και Δραστηριότητες Εξυγίανσης	129
Κατασκευές	81

Χονδρικό & Λιανικό Εμπόριο, Επισκευή Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Μοτοσυκλετών, Μεταφορά & Αποθήκευση, Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος & Υπηρεσιών Εστίασης	1.257
Ενημέρωση & Επικοινωνία	29
Χρηματοπιστωτικές & ασφαλιστικές Δραστηριότητες	53
Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας	438
Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές Δραστηριότητες, Διοικητικές & Υποστηρικτικές Δραστηριότητες	119
Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα, Εκπαίδευση, Δραστηριότητες σχετικές με την Ανθρώπινη Υγεία και την Κοινωνική Μέριμνα	402
Τέχνες, Δασκέδαση Ψυχαγωγία, Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών, Δραστηριότητες Νοικοκυριών ως Εργοδοτών, μη Διαφοροποιημένες Δραστηριότητες Νοικοκυριών που αφορούν την Παραγωγή Αγαθών και Υπηρεσιών για Ίδια Χρήση, Δραστηριότητες Ετερόδικων Οργανισμών και Φορέων	143

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ¹³, 2020

Σύμφωνα με την μελέτη του ΟΟΣΑ η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων παράγει σχεδόν το **2%** του Εθνικού ΑΕΠ και κατέχει την **12^η** θέση ανάμεσα στο σύνολο των Ελληνικών Περιφερειών. Το επίπεδο ανάπτυξης της σε όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ, είναι σχετικά βρίσκεται κοντά στον εθνικό μέσο όρο (**93%**), αλλά χαμηλό αναλογικά με τον μέσο όρο της ΕΕ (**62%**). Τόσο το ΑΕΠ όσο και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας μειώθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία (**4,2%** και **4,1%**) με την ανεργία να βρίσκεται σε υψηλά ποσοστά (**16,5%**), δραματικά υψηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ (**236%**). Η ανεργία κατά μέσο όρο αυξήθηκε κατά **6,9%** κατά την τελευταία δεκαετία, ενώ ο δείκτης απασχόλησης μειώθηκε κατά **0,7%**.

Το επίπεδο παραγωγικότητας στα Ιόνια Νησιά είναι το **5^ο** υψηλότερο στη χώρα σημαντικά όμως χαμηλότερο από το ποσοστό παραγωγικότητας της ΕΕ (**57%**). Κατά την διάρκεια της κρίσης σημείωσε την μικρότερη μείωση (**2,3%**) σε σύγκριση με το σύνολο των Ελληνικών Περιφερειών. Σε ότι αφορά την εξαγωγική δραστηριότητά της είναι περιορισμένη καθώς οι περιφερειακές εξαγωγές εμπορευμάτων ισούνται με το **2,81%** του ΑΕΠ (**12^η** θέση). Ωστόσο, η Περιφέρεια σημειώνει πρόοδο στον τομέα της οικονομικής εξωστρέφειας, καθώς ο δείκτης εξαγωγών αυξήθηκε κατά **25,82%** ετησίως, τοποθετώντας τα Ιόνια Νησιά στην **1^η** θέση.

Όμως παρά τη βελτίωση των εξαγωγών ως μερίδιο του ΑΕΠ, το ποσοστό παραμένει πολύ χαμηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο (**19%**) και λιγότερο από το ένα δέκατο του μέσου όρου της ΕΕ (**8%**). Τα νησιά του Ιονίου έχουν χαμηλή απόδοση στον Ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων για την περιφερειακή καινοτομία που ισούται με το **42%** του μέσου όρου της ΕΕ, κατατάσσοντας την **13^η** θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών (Πίνακας 9).

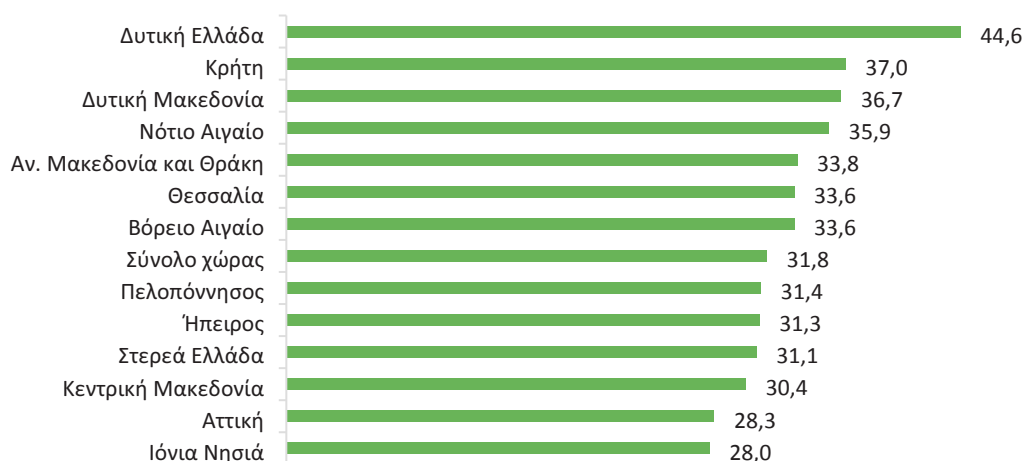
Πίνακας 9: Δείκτες ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ευημερίας για την περιοχή των Ιονίων Νήσων

¹³ Δελτίο Τύπου 17-01-2020

Δείκτες	Περιφερειακοί Δείκτες		Συγκρίσεις		Μεταβολή δείκτη (2008-2019)	
	Αριθμός	Εθνικό Επίπεδο	Εθνικός μέσος όρος = 100	ΕΕ=100	Ετήσια αλλαγή (%)	Εθνική κατάταξη
ΑΕΠ, 2016 (σταθερές τιμές 2010, εκ. €)	3,311	12	2 ¹⁴		-4.2	13
ΑΕΠ κατά κεφαλήν, 2016	16,088	3	93	62	-4.1	12
Ποσοστό ΑΕΠ, 2017	1.8	12			-6.2	13
Ποσοστό απασχόλησης 2017	1.9	12			-0.01	9
(%) Απασχόληση / Πληθυσμός, 2018	47.1	3	113	111	-0.7	3
(%) Ανεργία, 2018	16.5	10	84	236	6.9	12
Παραγωγικότητα (χιλιάδες €), 2017	33.4	5	85	57 ¹⁵	-2.3	11
Εξαγωγές εμπορευμάτων / ΑΕΠ	2.8	12	19	8	25.8	1
Πίνακας αποτελεσμάτων περιφερειακής καινοτομίας, 2017	42.9	13		42	0.7 ¹⁶	6

Πηγή: OECD, 2020

Οι περιφερειακές ανισότητες παρατηρούνται και στους κοινωνικούς δείκτες, όπως λόγω χάρη το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Σύμφωνα με τα στοιχεία της **EUROSTAT** για το έτος **2018**, όπως φαίνεται και στο Σχήμα 4 οι περιοχές που συντρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας είναι η Δυτική Ελλάδα, η Κρήτη, η Δυτική Μακεδονία και το Νότιο Αιγαίο. Τα Ιόνια Νησιά βρίσκονται στην τελευταία θέση και συνεπώς διατρέχουν τον μικρότερο κίνδυνο φτώχειας.

Σχήμα 4: Ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, 2018
(πηγή:EUROSTAT)

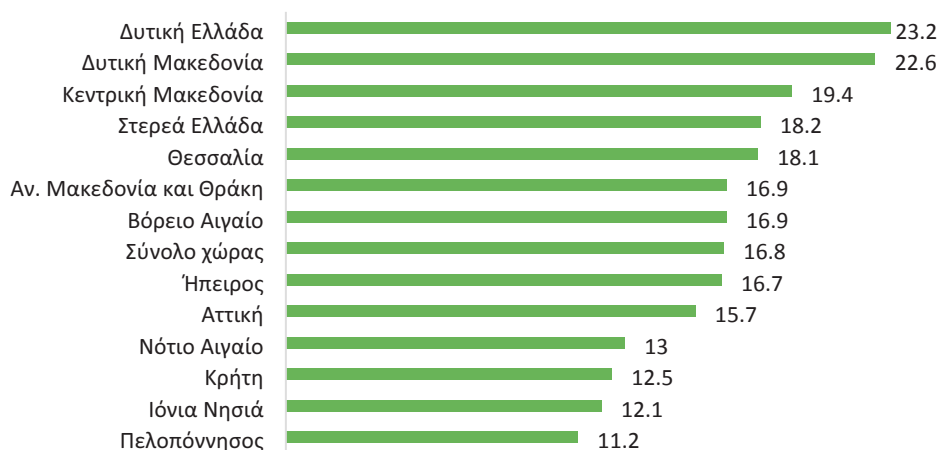
Αντίστοιχα, το ποσοστό ανεργίας είναι υπερδιπλάσιο στη Δυτική Ελλάδα και τη Δυτική Μακεδονία σε σύγκριση με την Πελοπόννησο. Αυξημένη ανεργία σε σύγκριση με τον

¹⁴ Η αξία είναι το εθνικό μερίδιο της Περιφέρειας

¹⁵ για το έτος 2016

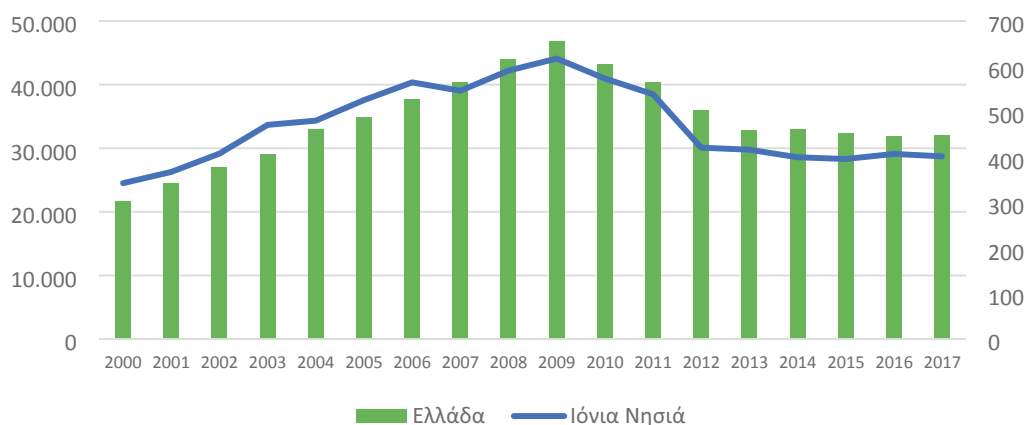
¹⁶ Κατάταξη ανά υψηλή ανεργία μεταξύ 347 περιφερειών του ΟΟΣΑ

μέσο όρο της χώρας παρατηρείται επίσης στην Κεντρική Μακεδονία **(19,4%)**, τη Στερεά Ελλάδα **(18,2%)**, τη Θεσσαλία **(18,1%)**, την Ανατολική Μακεδονία – Θράκη **(16,9%)** και το Βόρειο Αιγαίο **(16,9%)**. Τα Ιόνια Νησιά σημειώνουν χαμηλά ποσοστά ανεργίας και βρίσκονται στην **2^η** καλύτερη θέση με ποσοστό **(12,1%)** μετά την Πελοπόννησο.

Σχήμα 5: Ποσοστό ανεργίας, Δ' τρίμηνο 2019 (πηγή: EUROSTAT)

Στο Σχήμα εμφανίζεται η διαχρονική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία για τον κλάδο της ανθρωπίνης υγείας και την κοινωνικής μέριμνας για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων σε σύγκριση με την εθνική προστιθέμενη αξία στον αντίστοιχο κλάδο. Στις περισσότερες εκ των περιπτώσεων η ΑΠΑ των Ιονίων Νήσων ακολουθεί την πορεία της ΑΠΑ του συνόλου της χώρας. Από το έτος **2000** έως και το **2007** (προ κρίσης) η ΑΠΑ του κλάδου της υγείας και κοινωνικής μέριμνας της Περιφέρειας ήταν σε υψηλότερα επίπεδα από το σύνολο της χώρας. Η εικόνα αυτή άλλαξε κατά την διάρκεια της κρίσης.

Σχήμα 6: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία για τον τομέα της Ανθρώπινης Υγείας και της Κοινωνικής Μέριμνας (πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2020)

Το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων **(54%)** και με το ποσοστό των νέων στην ηλικιακή ομάδα **15-24** αποκλείονται από την εκπαίδευση ή την αγορά εργασίας

(19,5%). Σε σύγκριση με το ποσοστό των περιφερειών της Ελλάδας, τα νησιά του Ιονίου παρουσιάζουν θετικές ενδείξεις για όλους τους δείκτες, με εξαίρεση τον δείκτη αποκλεισμού των νέων από την εκπαίδευση και την αγορά εργασίας (**Πίνακας 10**). Τα τελευταία χρόνια η δημιουργία ενός στοχευμένου δικτύου κοινωνικών δομών για την φτώχεια, έχει συμβάλει σημαντικά στη μείωση των επιπτώσεων της παρελθούσας οικονομικής κρίσης και την βελτίωση των κοινωνικών δεικτών.

Πίνακας 10: Κοινωνικοί δείκτες για την περιοχή των Ιονίων Νήσων (2018)

Κοινωνικός δείκτης	Ελλάδα	Ιόνια Νησιά
Μερίδιο ατόμων με έλλειψη πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας	8.80	7.8
Μακροχρόνια ανεργία	70.3	54.1
Νέοι (15-24) αποκλείστηκαν από την εκπαίδευση ή την αγορά εργασίας	14.1	19.5
Μερίδιο ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού	31.8	28.0

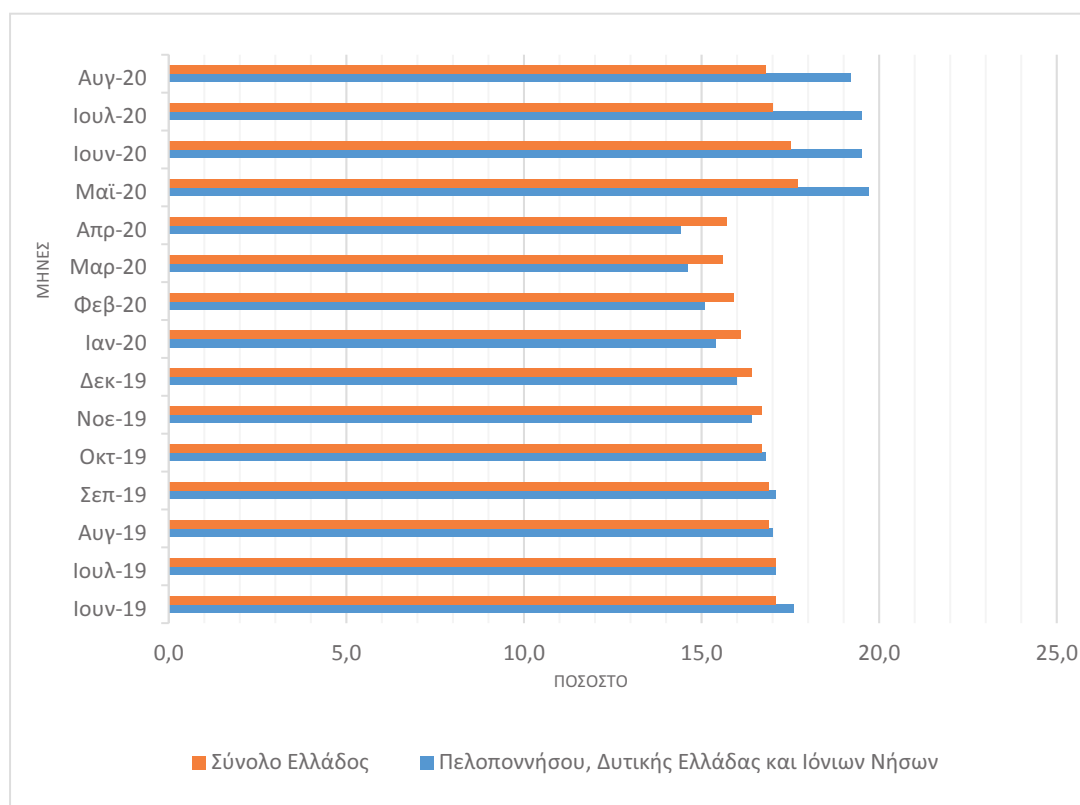
Πηγή: *OECD, 2020 & ΕΛΣΤΑΤ*

Σύμφωνα με την έρευνα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής¹⁷ για το εργατικό δυναμικό, στο σύνολο της χώρας το εποχικά διορθωμένο ποσοστό ανεργίας τον Αύγουστο του **2020** ανήλθε σε **16,8% (16,9% το 2019)**. Στο Σχήμα παρουσιάζεται η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση¹⁸ Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων από τον Ιούνιο του **2019** έως και τον Αύγουστο του **2020**. Η Αποκεντρωμένη Διοίκηση ξεπερνά τις περισσότερες εκ των περιπτώσεων το εθνικό ποσοστό ανεργίας κυρίως κατά τους μήνες τουριστικής αιχμής. Στην Ελλάδα, υπό κανονικές συνθήκες, την θερινή περίοδο η απασχόληση αυξάνεται λόγω του τουρισμού, η εμφάνιση όμως της πανδημίας **COVID-19** άλλαξε σημαντικά αυτή την εικόνα. Όπως διαφαίνεται στο Σχήμα κατά τους θερινούς μήνες του έτους **2019** τα ποσοστά ανεργία για την Αποκεντρωμένη Διοίκηση είναι μικρότερα ή και ίσα με το σύνολο της χώρας. Από την άλλη πλευρά, τους αντίστοιχους μήνες του έτους **2020** και εξαιτίας του καθεστώτος περιορισμών που εφαρμόστηκε στις επιχειρήσεις, τα ποσοστά ανεργίας ξεπέρασαν αισθητά το συνολικό ποσοστό του συνόλου της χώρας.

Η μεγαλύτερη ποσοστιαία απόκλιση εντοπίζεται κατά τον μήνα Ιούλιο όπου το σύνολο της χώρας διέθετε ποσοστό ανεργίας (**17%**), ενώ η Αποκεντρωμένη Διοίκηση (**19,5%**). Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα την έντονη εποχικότητα της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια, με αυξημένη την ανεργία κατά τους χειμερινούς μήνες.

¹⁷ Δελτίο Τύπου ΕΛΣΤΑΤ **5-11-2020**

¹⁸ Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις είναι οι «χαμηλότερες» γεωγραφικά περιοχές για τις οποίες δημοσιεύονται αποτελέσματα από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού.

Σχήμα 7: Ποσοστό (%) ανεργίας για την περίοδο Ιουνίου 2019 – Αυγούστου 2020, στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων (πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2020)

Ο προσανατολισμός της Περιφέρειας προς τον τριτογενή τομέα και κυρίως στον τουρισμό, έχει ως αποτέλεσμα η αγορά εργασίας να παρουσιάζει χαμηλά ποσοστά ανεργίας, προσφέροντας αυξημένες θέσεις εργασίας χαμηλής όμως εξειδίκευσης, σε αντίθεση με τα επίπεδα δεξιοτήτων των ανέργων. Η εποχικότητα της απασχόλησης δύναται να επηρεάζει τις επιλογές εξειδίκευσης των κατοίκων της Περιφέρειας. Ενώ εντοπίζεται αύξηση των ανέργων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο.

Σύμφωνα με την μελέτη του ΟΟΣΑ (2020), οι πόροι του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος των Ιονίων Νήσων (2014-2020) για το ανθρώπινο κεφάλαιο και κοινωνική ένταξη ήταν 78 εκατομμύρια ευρώ. Τα περισσότερα από αυτά τα κεφάλαια αφορούν δράσεις κοινωνικής ένταξης (54 εκατομμύρια ευρώ), ένα μικρότερο μερίδιο αφορά την εκπαίδευση και τη διά βίου μάθηση (21 εκατομμύρια ευρώ) και δράσεις που υποστηρίζουν την απασχόληση (2 εκατομμύρια ευρώ). Η επιλογή εστίασης στην κοινωνική ένταξη στο ΠΕΠ ανέκυψε από την κρίση και τη σοβαρότητα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι κοινωνικές ομάδες. Αναμενόμενο αντίκτυπο των δράσεων συνιστούν η βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες για τους απόρους και η μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας. Η εφαρμογή του υποπρογράμματος κοινωνικής ένταξης είναι σχετικά ικανοποιητική, καθώς η συμβασιοποίηση των δράσεων φτάνει το 80% και οι πληρωμές 52% του προϋπολογισμού.

Υποδομές

Ο νησιωτικός χαρακτήρας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων καθιστά επιτακτική την χρήση των θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι αντίστοιχοι δείκτες να είναι σχεδόν **6** φορές μεγαλύτεροι από τον Εθνικό Μέσο όρο. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τους δείκτες οδικής πυκνότητας οι μεταφορικές υποδομές της Περιφέρειας είναι σε βελτιωμένοι σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο και κατατάσσεται **2^η** μεταξύ των περιφερειών. Στην Περιφέρεια υπάρχουν τρία **(3)** αεροδρόμια που είναι ενταγμένα στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών, επτά **(7)** εμπορικοί λιμένες (στα μεγάλα νησιά), αλλά μόνο ένα **(1)** κατέχει μια ολοκληρωμένη θέση στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών (λιμάνι Κέρκυρας). Το γεγονός αυτό σηματοδοτεί ότι τα περισσότερα λιμάνια εξυπηρετούν κυρίως τις τοπικές μεταφορές και δεν προορίζονται για διεθνείς σκοπούς.

Πίνακας 11: Δείκτες υποδομής για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Δείκτες	Περιφερειακοί Δείκτες		Συγκρίσεις	Μεταβολή δείκτη (2008-πιο πρόσφατα στοιχεία)	
	Αριθμός	Εθνικό Επίπεδο	Εθνικός μέσος όρος = 100	Ετήσια αλλαγή (%)	Εθνική κατάταξη
Οδικό δίκτυο ανά km ² (km / 100 km ²), 2018	48.0	2	157		
Εμπορικά αεροδρόμια	3(3) ¹⁹	3	8		
Επιβάτες αεροπορικών μεταφορών / 1000 εισπ., 2016	23.0	2	548	4.4	5
Εμπορικοί λιμένες	7(1) ¹⁹	7	6		
Οδικές εμπορευματικές μεταφορές (χιλιάδες τόνοι / εισπ.), 2017	11.7	12	25	1.0 ²⁰	9
Νοσοκομειακά κρεβάτια / 10.000., 2015 ²¹	27.4	11	64.8	-3.8	13
Ατμοσφαιρική ρύπανση (μg / m ³), 2017	12.9	12		-2.5	13

Πηγή: OECD, 2020

Όσον αφορά τις υποδομές υγείας, η Περιφέρεια κατέχει την **11^η** θέση στη χώρα, σύμφωνα με τον αριθμό των νοσοκομειακών κρεβατιών ανά κάτοικο. Το χαμηλό αυτό ποσοστό σχετίζεται εν μέρει με το γεγονός ότι κατά την περίοδο της κρίσης παρουσίασε την υψηλότερη μείωση αυτού του δείκτη (Πίνακας 11). Η υγειονομική κρίση του **Covid-19** δημιούργησε εν νέου προκλήσεις για τις νοσοκομειακές υποδομές των νησιών της Περιφέρειας, κυρίως σε θέματα οργάνωσης, ειδικού εξοπλισμού και ικανής στελέχωσης του περιφερειακού συστήματος υγείας & πρόνοιας για την ανταπόκριση σε καταστάσεις ανάλογων γενικευμένων κρίσεων. Η ατμοσφαιρική ρύπανση στα Ιόνια Νησιά είναι χαμηλή σε σύγκριση με τις υπόλοιπες περιφέρειες (**12^η**

¹⁹ η τιμή στην παρένθεση είναι ο αριθμός των αεροδρομίων / λιμένων με σημαντικό ρόλο σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

²⁰ περίοδος **2009-2017**

²¹ Οι μετρήσεις είναι σύμφωνα με τα νούμερα του ΟΟΣΑ.

θέση), παρουσιάζοντας ένα από τα υψηλότερα ποσοστά μείωσης στη χώρα. Από την άλλη πλευρά, η διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων εντοπίζεται ελλειμματική για τα περισσότερα νησιά της Περιφέρειας, που κατά τους θερινούς μήνες συνιστά μείζον πρόβλημα. Αναφορικά με το υδρολογικό ισοζύγιο των νησιών, ενώ βρίσκεται σε περίσσεια, η κατάσταση ποιοτικής υδροδότησής τους είναι ελλιπής και ιδιαίτερα προβληματική κυρίως κατά την τουριστική περίοδο. Οι αυξημένες βροχοπτώσεις δημιουργούν πλεόνασμα νερού, χωρίς όμως να έχουν γίνει ιδιαίτερες προσπάθειες για την αξιοποίησή τους.

Σύμφωνα με το Στρατηγικό Πλαίσιο Μεταφορών²² οι δύο βασικοί στόχοι της Περιφέρειας είναι:

- 1) Συνθήκες ασφαλούς «εσωτερικής» χερσαίας σύνδεσης και διακίνησης (με προτεραιότητα συνδέσεις στον αστικό ιστό, τις πύλες και τις απομακρυσμένες περιοχές).
- 2) Ενδοπεριφερειακή κινητικότητα και ένταξη στον εθνικό και διεθνή περίγυρο, μέσα από τη λειτουργία ενός δικτύου λιμένων και εναέριων μεταφορών συνδεδεμένων με τα βασικά οδικά δίκτυα.

Πίνακας 12: Έργα υποδομών Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Μορφή Έργων	ΕΡΓΟ	Π/Υ (€)
Ολοκληρωμένα Έργα	ΛΙΜΑΝΙ ΕΡΕΙΚΟΥΣΑΣ	3.919.012
	ΔΙΑΠΛΑΤΥΝΣΗ ΔΙΑΥΛΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	19.109.948
Έργα Εθνικής Εμβέλειας	ΟΔΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ - ΚΡΑΝΑΙΑ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ	11.000.000
	ΟΔΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (ΤΡΙΑ ΓΕΦΥΡΙΑ - ΒΡΥΩΝΗ)	25.000.000
	ΟΔΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ – ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ	2.000.000
	ΛΙΜΕΝΑΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΧΕΡΣΑΙΩΝ ΚΑΙ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Α' ΦΑΣΗΣ	65.000.000
Έργα Περιφερειακής Διάστασης	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ ΓΙΑ ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	999.900
	ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟΣ ΕΚΟΠΛΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ ΓΙΑ ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	500.000
	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΛΙΜΑΝΙ ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ (ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΑΡΓΥΡΑΔΩΝ)	5.000.000
	ΟΔΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ – ΠΟΡΟΣ	5.000.000
	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΛΙΜΑΝΙ ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ (ΤΜΗΜΑ ΒΡΥΩΝΗ - ΜΩΡΑΙΤΙΚΑ)	6.000.000
	ΟΔΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ - ΚΟΜΒΟΣ ΠΑΣΤΡΑ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ - ΠΛΑΝΟΣ	12.000.000
Λιμενικά Έργα/Έργα θαλάσσιων μεταφορών	ΛΙΜΕΝΑΣ ΠΙΣΑΕΤΟΥ ΙΘΑΚΗΣ	3.728.227
	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΛΙΜΕΝΙΣΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΣΤΗ ΛΑΚΚΑ ΠΑΞΩΝ	2.800.000
	ΕΡΓΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΛΙΜΕΝΑ ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ	6.000.000

Πηγή: ΣΠΕΜ 2019

²² 2019

Η Περιφέρεια εισάγει και την ανάγκη δημιουργίας υδατοδρομίων (π.χ. Κέρκυρα) για τη βελτίωση της εσωτερικής κινητικότητας, και της άρσης της απομόνωσης των μικρών νησιών. Στόχος της Περιφέρειας είναι να δημιουργήσει ένα νοητό άξονα από το βορρά ως το νότο, με αναβαθμισμένες λιμενικές, αεροπορικές και οδικές υποδομές.

Η αναβάθμιση των οδικών τμημάτων που συνδέουν τους επιβατικούς σταθμούς (*Λιμάνια & αεροδρόμια*), θα έχει ως αποτέλεσμα την προώθηση των πολυτροπικών και συνδυασμένων μετακινήσεων, για την πιο εύκολη πρόσβαση στην ενδοχώρα των νησιών. Τα πόρισα της έκθεσης αξιολόγησης, αναθεώρησης και εξειδίκευσης του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας τάσσεται υπέρ των προτεινόμενων έργων για την Περιφέρεια, καθώς δίνουν έμφαση σε όλα τα υποσυστήματα των μεταφορών.

Έρευνα και Καινοτομία

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων φαίνεται να βελτιώνει οριακά τη θέση της στον τομέα της «έρευνας» και εμφανώς τον τομέα της «καινοτομίας» σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες. Ακολουθώντας τις τάσεις της χώρας στην είσοδό της στην ψηφιακή εποχή, μια εικόνα που συνεχώς βελτιώνεται, τόσο για το δημόσιο όσο και για τον ιδιωτικό τομέα. Η ευρυζωνικότητα των δικτύων είναι εκτεταμένη με ορισμένα εναπομείναντα κενά στην κάλυψη. Πιο συγκεκριμένα, στον τομέα της καινοτομίας η περιφέρεια Ιονίων Νήσων από το **2011** έως και το **2017** κατείχε την τελευταία θέση (**13^η**) συγκριτικά με το σύνολο των περιφερειών της χώρας, ενώ το έτος **2019** κατατάχθηκε στην **9^η** θέση. Αναφορικά με το σύνολο των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την **228^η** θέση (**2015**) βρέθηκε στην **174^η** (**2019**).

Σύμφωνα με αυτό το «Δείκτη Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας» (*Regional Competitiveness Index*) η Περιφέρεια το **2016** κατατάχθηκε στην **256^η** θέση σε σύνολο **276** ευρωπαϊκών Περιφερειών, διατηρώντας σταθερή τη θέση της σε σχέση με το **2013**, και στην **9^η** θέση των **13** ελληνικών Περιφερειών. Με βάση τις επιμέρους συνιστώσες του δείκτη, η Περιφέρεια κατατάσσεται στην **243^η** θέση όσον αφορά τα «Βασικά θέματα», στην **245^η** θέση όσον αφορά στην «Καινοτομία» και στη **254^η** θέση όσον αφορά στην «Αποδοτικότητα». Οι καλύτερες επιδόσεις της ΠΙΝ (σε σύγκριση με τις άλλες ελληνικές Περιφέρειες) είναι στον πυλώνα της «Υγείας» (**1^η** θέση), και της «Αποδοτικότητας της Αγοράς Εργασίας» (**6^η** θέση). Σε σχέση με τον μέσο όρο των ευρωπαϊκών Περιφερειών, η θέση της Περιφέρειας υπερβαίνει το μέσο όρο στον πυλώνα της «Υγείας», και είναι κοντά στο μέσο όρο αναφορικά με τον πυλώνα της «Ανώτατης Εκπαίδευσης».

Η χαμηλή ανταγωνιστικότητά της Περιφέρειας δύναται να είναι απόρροια μιας σειράς παραγόντων, όπως:

- Ο σχεδόν μονομερής προσανατολισμός προς τον τριτογενή τομέα (τουρισμός) με μια τάση προς υπερ-ειδίκευση. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από την χαμηλή συμμετοχή στην Προστιθέμενη Αξία και στην Απασχόληση για τον α'γενή

& β'γενή τομέα, αλλά και τη μη ικανοποιητική ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προτύπου²³

- Η περιορισμένη δια-λειτουργικότητα, εξαιτίας της έλλειψης ισχυρών δια-τομεακών συνδέσεων που αποτυπώνεται και στην απουσία αντίστοιχων παραγωγικών δικτυώσεων & συνεργασιών.
- Η συνεχιζόμενη υστέρηση σε καινοτομίες και τεχνολογίες, παρά την βελτίωση που καταγράφεται από ορισμένους δείκτες.
- Η σταδιακή ανοδική τάση στο εκπαιδευτικό επίπεδο των απασχολούμενων, σε συνδυασμό με τη σταθερά «μειούμενη εξειδίκευσή» τους και την περιορισμένη επαγγελματική τους κατάρτιση.

Οι δαπάνες για έρευνα και καινοτομία σε περιφερειακό επίπεδο αποτελούν δείκτη της ικανότητας της τοπικής επιστήμης και παραγωγικής βάσης να καινοτομούν, αλλά και ένα μέτρο της δέσμευσης του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στην υποστήριξη της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας. Στα Ιόνια Νησιά, οι δαπάνες που σχετίζονται με την έρευνα και την καινοτομία είναι πολύ χαμηλές, σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο σε όλες τις υποκατηγορίες, αλλά κυρίως οι δαπάνες των επιχειρήσεων. Ο τομέας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει το υψηλότερο ποσοστό δαπανών στην περιοχή, πολύ χαμηλότερο όμως σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο (Πίνακας 13).

Πίνακας 13: Δείκτες πολιτικών καινοτομίας και ανάπτυξης για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Δείκτες	Περιφερειακοί Δείκτες		Συγκρίσεις Εθνικός μέσος όρος = 100	Μεταβολή δείκτη (2008-2019)	
	Αριθμός	Εθνικό Επίπεδο		Ετήσια αλλαγή (%)	Εθνική κατάταξη
Δαπάνες Έρευνα & Καινοτομία σε επιχειρήσεις (€ / εισπ.), 2016	2	12	3	12.2 ²⁴	8
Δαπάνες Έρευνα & Καινοτομία στο δημόσιο τομέα (€ / εισπ.), 2016	15.4	10	38	19.7 ²⁴	2
Δαπάνες Έρευνα & Καινοτομία, τριτοβάθμια εκπαίδευση (€ / εισπ.), 2016	26.2	9	51	1.8 ²⁴	7
Δημόσιες επενδύσεις (€), 2017	66.344,862	11	2	-3.7	5
Κατά κεφαλήν δημόσια επένδυση (€ / εισπ.), 2017	323	4	116	-3.7	5
% ΕΣΠΑ Περιφέρειας	2.6	13			
% Εθνικό πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης Περιφέρειας	1.1	13			

Πηγή: OECD, 2020

²³ Με βάση τον Διεθνή Δείκτη Ανταγωνιστικότητας, το 2019, ο ελληνικός τουρισμός ήταν στη 14^η θέση στην ΕΕ28 και τελευταίος στον ευρωπαϊκό Μεσογειακό χώρο. Ορισμένοι δείκτες του τουρισμού των Ιονίων Νήσων παραπέμπουν σε υποδεέστερη θέση στο πλαίσιο των 5 ελληνικών τουριστικών προορισμών-περιφερειών

²⁴ Περίοδος 2005-16

Η Έρευνα και η Καινοτομία για τα Ιόνια Νησιά βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα κατόπιν της ανάλυσης των αντίστοιχων δεικτών. Οι κατά κεφαλήν δαπάνες για έρευνα και καινοτομία είναι μόλις **28%** του εθνικού μέσου όρου, ενώ οι κατά κεφαλήν δαπάνες τους από επιχειρήσεις είναι το **3%** του εθνικού μέσου όρου.

Παρά το σοβαρό χάσμα, το ΠΕΠ των Ιονίων Νήσων διαθέτει σχετικά μικρό ποσό σε δράσεις Έρευνας και Καινοτομίας (**4** εκατομμύρια ευρώ), οι οποίες δεν έχουν κάνει ακόμη απορρόφηση, καθώς οι πληρωμές ανέρχονται μόνο στο **2,42%** του προϋπολογισμού. Ο προϋπολογισμός του ΠΕΠ διατηρεί επίσης **14** εκατομμύρια ευρώ για έξυπνη εξειδίκευση, ποσό που στηρίζει κυρίως επενδύσεις από ΜΜΕ σε τομείς που χαρακτηρίζονται από το **RIS3**. Αυτή η ενέργεια έχει ολοκληρωθεί, αλλά οι πληρωμές εξακολουθούν να είναι χαμηλές. Η κατανομή των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων **2014-2020** ευθυγραμμίζεται με τα οικονομικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας, καθώς τα Ιόνια Νησιά λαμβάνουν το **3,88%** του ποσού του ΕΣΠΑ που διατίθεται σε περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα στην Ελλάδα και το **2,61%** του συνολικού ποσού του ΕΣΠΑ. Τα Ιόνια Νησιά έχουν επίσης λάβει το **1,11%** του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (Κοινή Αγροτική Πολιτική), ποσοστό που είναι το μικρότερο μεταξύ των ελληνικών περιφερειών και αντιστοιχεί στο μέγεθος του γεωργικού τομέα της περιοχής.

Συμπερασματικά και σύμφωνα με την έκθεση για την Περιφερειακή Στρατηγική²⁵ της Χώρας για το έτος **2020**, κατόπιν της ανάλυσης των απαντήσεων των αρμόδιων φορέων και εταίρων για κάθε περιφέρεια, προέκυψαν οι πέντε προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η εκάστοτε περιφέρεια. Για το σύνολο των περιφερειών της χώρας εντοπίζονται ορισμένες οι κοινές προκλήσεις που σχετίζονται με την έλλειψη επενδυτικής δραστηριότητας, τη γραφειοκρατία, την ανεργία, τα περιορισμένα προϊόντα υψηλής ποιότητας και τη μετανάστευση των νέων. Πιο συγκεκριμένα, για την περιφέρεια Ιονίων Νήσων οι πέντε μεγαλύτερες προκλήσεις σχετίζονται με:

1. Τη χαμηλής ποιότητας ή απουσία εγκαταστάσεων διάθεσης/επεξεργασίας αποβλήτων.
2. Τη δυσκολία (χρονική καθυστέρηση) της Διοίκησης στην υποστήριξη των επενδύσεων.
3. Την περιορισμένη εξειδίκευση σε προϊόντα υψηλής ποιότητας.
4. Της έλλειψη τοπικών αλυσίδων αξίας.
5. Τις υποβαθμισμένες ή ελλιπείς μεταφορικές υποδομές.

Η γραφειοκρατία αποτελεί μία από τις πλέον αναφερόμενες προκλήσεις για το σύνολο της χώρας, γεγονός που την καθιστά και την κυριότερη αιτία των μεγάλων καθυστερήσεων στην εφαρμογή των διαρθρωτικών ταμείων και της αναπτυξιακής πολιτικής. Για την αντιμετώπιση των προαναφερθέντων προκλήσεων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων σχηματίστηκαν οι αντίστοιχες πέντε μεγαλύτερες αναπτυξιακές ευκαιρίες:

²⁵ *OECD Territorial Reviews, Regional Policy for Greece. REGIONAL PROFILES, 2020*

1. Ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού (*γαστρονομικός, αγροτουρισμός, υγεία, κρουαζιέρα*), επέκταση της τουριστικής περιόδου και σύνδεση του τουρισμού με την τοπική γεωργία, τρόφιμα, επιστήμη, πολιτισμό και βιοτεχνία.
2. Διατήρηση του περιβάλλοντος, και της πολιτιστικής, αρχιτεκτονικής - ιστορικής κληρονομιάς, βελτίωση των τοπικών υπηρεσιών και της ποιότητας ζωής για την προσέλκυση των νέων.
3. Ανάπτυξη του ενεργειακού τομέα μέσω επενδύσεων σε έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως ηλιακά, αιολικά, γεωθερμικά, υδροηλεκτρικά, καθώς και τοπικά ενεργειακά δίκτυα που θα μειώσουν το ενεργειακό κόστος παραγωγής και θα κάνουν την περιοχή ελκυστικό επενδυτικό προορισμό.
4. Ανάπτυξη μιας ισχυρής επιστημονικής βάσης (Πανεπιστήμια, Κέντρα Έρευνας και Καινοτομίας) που θα υποστηρίξει βασικούς οικονομικούς τομείς ώστε να γίνουν καινοτόμοι και ανταγωνιστικοί προσελκύοντας εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.
5. Υποστήριξη του μετασχηματισμού και της διαφοροποίησης του πρωτογενούς τομέα με ποιοτικά και βιολογικά προϊόντα για την ανάπτυξη ενός νέου αγροδιατροφικού τομέα που εξάγει σε εξειδικευμένες και υψηλού επιπέδου αγορές.

Περιβάλλον και Ενέργεια

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων σε ότι αφορά τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της απαρτίζεται από ορεινούς όγκους, λοφοσειρές, λιμνοθάλασσες, παράκτιες και κυρίως πεδινές εκτάσεις. Πιο συγκεκριμένα, οι ορεινές εκτάσεις αποτελούν το **28,3%** της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, οι ημιορεινές το **35,8%** ενώ επικρατούν οι πεδινές με ποσοστό **35,9%**. Χαρακτηρίζεται από περιβαλλοντική ποικιλομορφία που είναι απόρροια του ευνοϊκού κλίματος. Η γεωλογία της Περιφέρειας την κατατάσσει στις πλέον σεισμογενείς περιοχές της χώρας.

Σύμφωνα με τον Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, τα Ιόνια Νησιά έχουν μικρή συμμετοχή στην αλλαγή του κλίματος, αλλά επηρεάζονται σημαντικά από τις επιπτώσεις της. Οι περισσότεροι ευάλωτες περιοχές απέναντι τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, είναι κυρίως ο παράκτιος και θαλάσσιος χώρος. Οι περιοχές αναγνωρισμένης βιοποικιλότητας της Περιφέρειας, που εκτείνονται σε μεγάλο βαθμό στον παράκτιο και θαλάσσιο χώρο της, δέχονται σημαντικές πιέσεις κυρίως εξαιτίας του τουρισμού. Παρόλα αυτά η Περιφέρεια δεν έχει υλοποιήσει μια συνεκτική πολιτική για την αντιμετώπιση φυσικών & ανθρωπογενών καταστροφών και περιστασιακών κινδύνων. Ενώ η απουσία του χωρικού σχεδιασμού δεν βοηθάει στην λελογισμένη επέκταση και στην αντιμετώπιση των πιέσεων του ανθρωπογενούς επί του φυσικού περιβάλλοντος.

Τέλος, σε ότι αφορά το ατμοσφαιρικό περιβάλλον της Περιφέρειας, διαθέτει σχετικά καλή ποιότητα με τον δομημένο όμως περιβάλλον να αποτελεί παράγοντα ενεργειακής επιβάρυνσης. Το πρόβλημα εντοπίζεται κυρίως στις αστικές περιοχές, με το μεγαλύτερο μέρος του κτιριακού αποθέματος να έχει υψηλά επίπεδα ενεργειακής κατανάλωσης. Το ποσοστό των κατοικιών που δεν διαθέτουν μόνωση (**55,9%** έναντι **45,6%** για τη χώρα) είναι αυξημένο και η κατανάλωση εναλλακτικών μορφών ενέργειας είναι σημαντικά περιορισμένη (**5,0%**). Αναφορικά με τις Ανανεώσιμες Πηγές

Ενέργειας της Περιφέρειας, σε λειτουργία βρίσκεται το Αιολικό Πάρκο της Κεφαλονιάς με εγκατεστημένη ισχύ **83,7MW**, ενώ έχουν εγκατασταθεί αρκετά φωτοβολταϊκά συστήματα. Ο τομέας των ΑΠΕ χρήζει εμπλουτισμού και εναρμόνισης με τις κατευθύνσεις του Ειδικού Πλαισίου των ΑΠΕ, ενώ η περεταίρω αξιοποίησή του θα πρέπει να εναρμονίζεται με τις γεωμορφολογικές και περιβαλλοντικές συνθήκες της περιοχής.

2.2 Κανονιστικό και Προγραμματικό Πλαίσιο

2.2.1 Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025

Μετά από μία περίοδο παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, η Ελλάδα δείχνει να εξέρχεται από την δεινή δημοσιονομική κατάσταση της περιόδου **2010 – 2018** που την οδήγησε στην ανάγκη προσφυγής σε διεθνείς μηχανισμούς στήριξης. Η Ελληνική οικονομία φαίνεται να ξεπερνά τα προβλήματα που την ταλάνιζαν κατά την διάρκεια των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής και σταδιακά επανακτά την εμπιστοσύνη τόσο της καταναλωτικής, όσο και της επενδυτικής κοινότητας.

Παράλληλα ο περιορισμός των μετακινήσεων και η αναστολή λειτουργίας πολλών οικονομικών κλάδων, ως μέτρων αντιμετώπισης και επιβράδυνσης της εξάπλωσης της πανδημίας, προκαλούν αύξηση του δείκτη της ανεργίας και μείωση του εισοδήματος του πληθυσμού, με συνέπεια την σημαντική πτώση του ΑΕΠ της Χώρας. Το κλίμα αβεβαιότητας, το οποίο επικρατεί, συνεπάγεται μείωση των επενδύσεων και του διεθνούς εμπορίου, ενώ ταυτόχρονα, σημαντικό πλήγμα δέχθηκαν οι κλάδοι του τουρισμού, της εστίασης και του λιανικού εμπορίου, οι οποίοι συμβάλλουν σημαντικά στο Ελληνικό ΑΕΠ.

Προς επίρρωση των ανωτέρω ενδεικτικών ανασταλτικών παραγόντων, μέσω του εθνικού **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.)**, και για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων, θεσπίστηκε το **Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.)**. Η θέσπιση του Ε.Π.Α., με την ψήφιση του ν. **4635/2019 (Α' 167)**, σηματοδότησε επίσης και την έναρξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος σχεδιασμού, διαχείρισης και παρακολούθησης έργων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Π.Δ.Ε.. Επιπροσθέτως, μέσω των παράλληλων στόχων του Ε.Π.Α. επιδιώκεται:

1^ο η εξομάλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων καθώς παρατηρούνται σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των περιφερειών της χώρας σε οικονομικούς, κοινωνικούς και δημογραφικούς δείκτες, και

2^ο η δημοσιονομική προσαρμογή καθώς η Ελλάδα θα συνεχίσει να είναι προσανατολισμένη στη σταθερότητα και ο δημοσιονομικός χώρος θα παραμείνει περιορισμένος.

Ο απώτερος στόχος της αναπτυξιακής πολιτικής του ΕΠΑ είναι η εξασφάλιση μιας βιώσιμης ανάπτυξης για την χώρα και η διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και ευημερίας απέναντι στις μεγάλες προκλήσεις του μέλλοντος. Για την επίτευξη μιας ισχυρής και διατηρήσιμης ανάπτυξης της οικονομίας της χώρας απαιτείται η

ισορροπημένη ανάπτυξη και στους **5** αναπτυξιακούς στόχους, ενώ αναγκαία κρίνεται και η προτεραιοποίηση και ιεράρχηση των επενδυτικών έργων του κάθε πυλώνα με κριτήριο τη δυνατότητά τους να συνεισφέρουν στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων.

Με βάση τα παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη τις αυξημένες αναπτυξιακές ανάγκες, οι πόροι του ΕΠΑ για την 1^η Προγραμματική Περίοδο **2021 – 2025** ανέρχονται σε **10** δισ.€. Στον Πίνακα **14** παρουσιάζεται η κατανομή του ΕΠΑ ανά περιφερειακό πρόγραμμα.

Πίνακας 14: Κατανομή ΕΠΑ ανά Περιφερειακό Πρόγραμμα

Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης ΠΠΑ	Προϋπολογισμός σε εκ. Ευρώ	Ποσοστό π/υ στο ΕΠΑ	Ποσοστό π/υ στα ΠΠΑ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	145	1,45%	6,44%
ΑΤΤΙΚΗΣ	404	4,04%	17,98%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	102	1,02%	4,55%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	271	2,71%	12,04%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	105	1,05%	4,69%
ΗΠΕΙΡΟΥ	119	1,19%	5,28%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	185	1,85%	8,22%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	78	0,78%	3,47%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	190	1,90%	8,43%
ΚΡΗΤΗΣ	175	1,75%	7,79%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	91	0,91%	4,04%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	126	1,26%	5,58%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	259	2,59%	11,50%
ΣΥΝΟΛΟ	2.250	22,50%	100,00%

(Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης, ΕΠΑ **2021-2025, 11-6-2020**)

Για την Περιφέρεια Ιονίων Νησιών, αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης ορίστηκε η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού. Η Δι.Α.Π. έχει αναλάβει τον συντονισμό των απαιτούμενων ενεργειών εξορθολογισμού του υφιστάμενου προγράμματος δημοσίων επενδύσεων των Ιονίων Νήσων, ενώ παράλληλα έχει οριστεί και σχετική Ομάδα Εργασίας, αποτελούμενη από έμπειρα στελέχη άλλων υπηρεσιών, προκειμένου να συνδράμει στον σχεδιασμό και την κατάρτιση του 1^{ου} Π.Π.Α. της Περιφέρειας.

2.2.2 Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2020

Η εξάπλωση της πανδημίας του κορονοϊού **COVID-19** προκάλεσε παγκοσμίως μια σύνθετη κοινωνικοοικονομική κρίση, ικανή να συγκριθεί και ενδεχομένως να ξεπεράσει την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του **2008/09**. Ο διττός στόχος της πολιτικής ανάσχεσης της κρίσης εντοπίζεται, αφενός στην εξασφάλιση της δημόσιας υγείας και αφετέρου στην αποκατάσταση της οικονομικής δραστηριότητας. Το συνολικό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων για το **2020** ανέρχεται σε **9,5** δις €, εκ των οποίων **1,56** δις € αντιστοιχούν σε αναβαλλόμενα έσοδα, γεγονός που αναμένεται να διαμορφώσει το ποσοστό του πρωτογενούς ισοζυγίου σε **3,5%** του ΑΕΠ για το **2020**.

Σύμφωνα με το Μακροοικονομικό Πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων, ο τομέας της απασχόλησης για το **2020**, αναμένεται να δεχτεί μείωση του ποσοστού της τάξης του **3,6%**, ενώ μεσοπρόθεσμα εκτιμάται ότι θα ανακάμψει φτάνοντας το **2021** σε αύξηση της τάξης του **3,8%**. Το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να φτάσει το **19,9%** για το έτος **2020** ενώ για το **2021** αναμένεται να υποχωρήσει στο **16,4%** με προϋπόθεση ότι οι προσπάθειες για την υποστήριξη των πληττόμενων επιχειρήσεων και τη διατήρηση των θέσεων εργασίας θα είναι επιτυχείς. Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών αγοράς εργασίας και η περαιτέρω ενίσχυση του πλαισίου κοινωνικής προστασίας πρέπει να είναι βασικοί παράγοντες για τη διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης χωρίς αποκλεισμούς τα επόμενα έτη. Στις περαιτέρω προβλέψεις, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών για το **2020**, εκτιμάται ότι θα υποστούν μείωση της τάξης του **19,2%**, με τους κλάδους του τουρισμού, των μεταφορών και της ναυτιλίας να επηρεάζονται περισσότερο, ανάλογη πορεία μείωσης θα σημειώσουν και οι εισαγωγές **(-14,2%)**.

2.3 Εθνικά και Περιφερειακά Προγραμματικά Κείμενα

2.3.1 Εθνικές Στρατηγικές για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027

Το Ε.Π. «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»

Το Ε.Π. «**Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα**» (ΕΠ ΜΔΤ²⁶) αποτελεί μέρος της δομής του νέου Ε.Σ.Π.Α. **2014-2020** και εντάσσεται στη συνολική αναπτυξιακή στρατηγική της Ελλάδας για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Πρόκειται για ένα πολυτομεακό και πολυταμειακό Πρόγραμμα (συγχρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ΕΚΤ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης ΕΤΠΑ) που αποσκοπεί στην επίτευξη του μέγιστου αντίκτυπου στην ανάπτυξη και στην απασχόληση με την αξιοποίηση πόρων των Διαρθρωτικών Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ), με γνώμονα την επίτευξη των στόχων της δεκαετούς Στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρώπη **2020**» για μία έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και την αντίστοιχη επικέντρωση της ενωσιακής πολιτικής για τη συνοχή στους στόχους αυτούς.

Η επίτευξη του οράματος του Ε.Π. Μ.Δ.Τ. πραγματοποιείται μέσα από την συγχρηματοδότηση ενός πλέγματος αλληλοσυμπληρούμενων παρεμβάσεων που δίνουν έμφαση στην παραγωγή σαφών και μετρήσιμων αποτελεσμάτων επιδιώκοντας ταυτόχρονα την:

- ενίσχυση της οργανωτικής, θεσμικής και επιχειρησιακής ικανότητας της δημοσίας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης μέσα από παρεμβάσεις που θα αλλάξουν τη δομή, την οργάνωση και τη λειτουργία των υπηρεσιών, προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων,
- προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στον Δημόσιο Τομέα, η οποία σε συνδυασμό με συστημικές δράσεις και πολιτικές θα αποτελέσει κύριο εργαλείο μετασχηματισμού των υφιστάμενων διαδικασιών, βελτιώνοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες και καθιστώντας τη Διοίκηση πιο αποτελεσματική και αποδοτική,

²⁶ <http://www.epdm.gr/el/Pages/epmdt.aspx>

- αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα, μέσω: α) της ορθολογικής κατανομής των ανθρώπινων πόρων, της καλύτερης αξιοποίησης των στελεχών της διοίκησης, καθώς και της παροχής αναβαθμισμένων υπηρεσιών κατάρτισης/εκπαίδευσης, με στόχο την ατομική ανάπτυξη των υπαλλήλων και την διαρκώς βελτιούμενη ανταπόκρισή τους στις αυξημένες ανάγκες.

Εθνική Στρατηγική για την Ενέργεια και το Κλίμα

*ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ Πλαίσιο για τις πολιτικές που αφορούν το κλίμα και την ενέργεια με χρονικό ορίζοντα το έτος **2030***

Στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (**2019**), προωθούνται πρακτικές για τον μετασχηματισμό του συστήματος ενέργειας της χώρας, με προτεραιότητες την αύξηση της συμβολής των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις βελτιώσεις στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και τη δημιουργία καλύτερων και εξυπνότερων υποδομών ενέργειας. Εντός του σχεδίου γίνεται ενσωμάτωση και περιγραφή σχετικών στρατηγικών πολιτικών, όπως η επιτάχυνση της ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών, η μείωση των καθυστερήσεων για τη λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η προώθηση των ενεργειακών διασυνδέσεων με παράλληλη δημιουργία στρατηγικών έργων αποθήκευσης, η ψηφιοποίηση των δικτύων ενέργειας, η προώθηση της ηλεκτροκίνησης, η σύζευξη των τελικών τομέων, καθώς και πρωτοβουλίες σε θέματα έρευνας και καινοτομίας και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία έχει θέσει ως στόχο την πλήρη αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση ορυκτών πόρων έως το **2050**. Η επίτευξη αυτού του στόχου δημιουργεί επενδυτικές ανάγκες για ριζικό μετασχηματισμό των παραγωγικών δομών της χώρας προς μια κατεύθυνση κυκλικής οικονομίας που δεν παράγει εκπομπές αερίων θερμοκηπίου. Ως αποτέλεσμα, οι παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής έχουν αναδειχθεί στο να αποτελούν πλέον τον βασικό κορμό της μακροχρόνιας αναπτυξιακής στρατηγικής της ΕΕ. Οι αναπτυξιακές ανάγκες στον τομέα της κυκλικής οικονομίας παραμένουν ιδιαίτερα αυξημένες στη χώρα. Είναι χαρακτηριστικό ότι το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα προβλέπει ότι την περίοδο **2020-2030** για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων απαιτούνται επενδύσεις συνολικής αξίας **43,8** δις. ευρώ σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, υποδομές και δίκτυα, ενεργειακή απόδοση, κυκλική οικονομία και άλλους σχετικούς τομείς.

Εθνική Στρατηγική για τις Μεταφορές

Το **Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών** για την Ελλάδα, το οποίο συντάχθηκε για να καλύπτει όλους τους τρόπους μεταφοράς (οδικές, σιδηροδρομικές, θαλάσσιες, εναέριες και πολυτροπικές, συμπεριλαμβανομένης της εφοδιαστικής) με χρονικό ορίζοντα **2017-2037**, έχει πλέον ολοκληρωθεί. Το σχέδιο αυτό θα βοηθήσει στον εντοπισμό και την ιεράρχηση των επενδύσεων και των μέτρων που είναι απαραίτητα για τη βελτίωση της απόδοσης του ελληνικού συστήματος μεταφορών. Μεταξύ των επενδύσεων που θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στις μελλοντικές προτεραιότητες,

δύνатаι να είναι η ολοκλήρωση του εκσυγχρονισμού του σιδηροδρομικού δικτύου, η αύξηση της πολυτροπικότητας για τις εμπορευματικές μεταφορές μέσω της βελτίωσης των σιδηροδρομικών συνδέσεων στους λιμένες των διευρωπαϊκών δικτύων, στις πλατφόρμες εφοδιαστικής και στις βιομηχανικές ζώνες, επενδύσεις οδικής ασφάλειας και ο επανασχεδιασμός του παράκτιου δικτύου ναυτιλίας για τη δημιουργία περιφερειακών κόμβων που θα επιτρέψουν την ταχύτερη μεταφορά εμπορευμάτων σε μικρότερα λιμάνια και νησιά σε ολόκληρο το Ιόνιο. Ειδικά, η ευκολότερη και ταχύτερη διασύνδεση μεταξύ των μικρών και μεγάλων νησιών των ελληνικών θαλασσών θα υποβοηθηθεί και από την λειτουργία των υδατοδρομίων, όπως αυτά θεσπίστηκαν με το νέο νομικό πλαίσιο (Ν.4662, ΦΕΚ Α' 30/12-2- 2020).

Ο πρωταρχικός στόχος του Σχεδίου είναι να αποτελέσει τη βάση για την αειφόρο ανάπτυξη των υποδομών και υπηρεσιών του μεταφορικού συστήματος της Ελλάδας, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, η οποία θα συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα του τομέα μεταφορών της χώρας και θα καθορίσει την αναπτυξιακή στρατηγική του τομέα μεταφορών για τα επόμενα **20** χρόνια υποστηρίζοντας έτσι και την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας.

Έκθεση Ευρωπαϊκού εξαμήνου

Κατά την επόμενη δεκαετία, η πολιτική συνοχής σε περιφερειακό επίπεδο αναμένεται να συμβάλει στον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας, στην αύξηση των επενδύσεων για καινοτομία, καθώς και στην μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Η πολιτική συνοχής θα χρηματοδοτηθεί με **331** δις €, από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Οι περισσότερες εκ των επενδύσεων του ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής, θα προσανατολίζονται κατά κύριο λόγο σε δύο πρώτους στόχους: μια εξυπνότερη και μια πιο πράσινη Ευρώπη. Με βάση τη δέσμευση που έχει αναλάβει η ΕΕ στην πρότασή της για τον νέο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ, οι επενδύσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Ταμείου Συνοχής θα πρέπει να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου που έχει καθοριστεί για το σύνολο του προϋπολογισμού, σύμφωνα με τον οποίο το **25 %** των κοινοτικών δαπανών θα συνεισφέρουν στη δράση για το κλίμα.

Οι πόροι της Πολιτικής Συνοχής για την Ελλάδα για την περίοδο **2021-2027**, σύμφωνα με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανέρχονται στα **19,2** δις. ευρώ (τιμές **2018**) έναντι **17,8** δις. ευρώ (τιμές **2018**) για το **2014-2020**, ήτοι αύξηση κατά **8%**. Οι πόροι που θα κατανεμηθούν στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης είναι περίπου **10** δις. ευρώ, στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο **5** δις. ευρώ, στο Ταμείο Συνοχής **3,5** δις. ευρώ και στην Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία **106** εκ. ευρώ. Στους πόρους αυτούς θα πρέπει να προσμετρηθούν και **294** εκ. ευρώ τα οποία κατανέμονται στη χώρα μέσω του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης για την στήριξη της ενεργειακής μετάβασης της χώρας ενώ δεν προσμετρούνται οι πόροι για την Αγροτική Ανάπτυξη και την Αλιεία.

Εκτιμάται ότι στο νέο ΕΣΠΑ, ακολουθώντας και την κανονιστικά προβλεπόμενη θεματική συγκέντρωση των πόρων, το **35%** των πόρων του ΕΤΠΑ, ήτοι βάση των

παραπάνω εκτιμήσεων **3,5** δισ. ευρώ Κοινοτικής Συνδρομής ή περίπου **5** δισ. ευρώ δημόσια δαπάνη, θα διατεθούν για δράσεις που αφορούν στην ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας, ψηφιακή και βιομηχανική μετάβαση, ανάπτυξη καινοτομίας και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Για την υλοποίηση των παραπάνω προβλέπεται να αξιοποιηθούν μεταξύ των άλλων περαιτέρω τα χρηματοδοτικά εργαλεία και η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα. Εκτιμάται επίσης ότι το **30%** των πόρων του ΕΤΠΑ ήτοι **3** δισ. ευρώ Κοινοτικής Συνδρομής ή **4** δισ. ευρώ θα διατεθούν για δράσεις που αφορούν στην πράσινη ανάπτυξη και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, εξοικονόμηση και μείωση του κόστους ενέργειας σε όλα τα επίπεδα, προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κυκλική οικονομία και αντιμετώπιση κινδύνων.

Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική

Η **Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική (ΕΨΣ)**, αποτελεί οδικό χάρτη και πλαίσιο για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας, καθώς θέτει το όραμα και εξειδικεύει τους τομείς παρέμβασης στους οποίους θα πρέπει να εστιάστεί η προσπάθεια, έτσι ώστε η Ελλάδα, με ορίζοντα το **2021** να ενταχθεί με αξιώσεις στον ευρωπαϊκό ψηφιακό χάρτη. Ειδικότερα, η ΕΨΣ εστιάζει σε επτά τομείς παρέμβασης με συγκεκριμένες προτεραιότητες για τον κάθε τομέα. Οι προτεραιότητες αντιστοιχούν σε αναγνωρισμένα κενά της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, της οικονομίας και της κοινωνίας και διαμορφώνουν ένα συνεκτικό πλαίσιο παρεμβάσεων ΤΠΕ, εστιάζοντας στην παραγωγή αποτελεσμάτων και στη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση των διαθέσιμων δημόσιων πόρων. Εξάλλου, για τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού προσδιορίζει ένα πλήθος βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων έργων που καλύπτουν όλους τους τομείς της δημόσιας πολιτικής (π.χ. Υγεία, Παιδεία, Οικονομία, Περιβάλλον, Ενέργεια, κ.ά.).

Πρωταρχικός στόχος της Εθνικής Ψηφιακής Πολιτικής, για τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), είναι να αποτελέσουν το μοχλό για την επανεκκίνηση και ανάπτυξη της οικονομίας και για την ενίσχυση της απασχόλησης, ιδιαίτερα σε τομείς υψηλής εξειδίκευσης, τον καταλύτη για αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη Δημόσια Διοίκηση καθώς και εργαλείο και μέσο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Άλλωστε, όπως απέδειξε και η πρόσφατη εμπειρία από τη διαχείριση των συνεπειών της πανδημίας του **COVID-19**, ο ψηφιακός μετασχηματισμός του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα καθώς και οι κατάλληλες ψηφιακές δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για την αδιάλειπτη λειτουργία κράτους και οικονομίας, ακόμα και σε ακραίες συνθήκες κρίσεων.

Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού συνιστά μια καταγραφή των απαραίτητων παρεμβάσεων στις τεχνολογικές υποδομές του κράτους, στην εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού για την απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων, καθώς και στον τρόπο που η χώρα δύναται να αξιοποιήσει την ψηφιακή τεχνολογία διατομεακά, ήτοι σε όλους τους τομείς της οικονομίας και την δημόσιας διοίκησης. Με γνώμονα την

εξειδίκευση των οριζόμενων από την ΕΨ περιγράφεται το μοντέλο διακυβέρνησης και υλοποίησης του ψηφιακού μετασχηματισμού μέσα από τους στρατηγικούς άξονες. Οι βασικές παρεμβάσεις του Ψηφιακού Μετασχηματισμού οργανώνονται σε έξι διακριτούς στρατηγικούς άξονες (Συνδεσιμότητα, Ψηφιακές Δεξιότητες, Ψηφιακό Κράτος, Ψηφιακή Επιχείρηση, Ψηφιακή Καινοτομία, Ενσωμάτωση της Τεχνολογίας σε κάθε τομέα της οικονομίας) και αφορούν **17** τομείς της οικονομίας.

Τα έργα της Βίβλου του Ψηφιακού Μετασχηματισμού προορίζονται για όλους τους τομείς της δημόσιας πολιτικής (π.χ. Υγεία, Παιδεία, Δικαιοσύνη, Οικονομία, Περιβάλλον, Ενέργεια κ.ά.) με στόχο τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Ο κατάλογος έργων παρέχει πρόσβαση σε όλες τις στοχευμένες δράσεις που υλοποιούνται, σε συγκεκριμένους άξονες παρέμβασης που εξειδικεύονται με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες του κάθε τομέα πολιτικής (π.χ. οριζόντιες, στρατηγικοί άξονες, τομείς οικονομίας, κτλ.). Πιο συγκεκριμένα, τα συνολικά έργα είναι **451** εκ των οποίων τα εν εξελίξει έργα είναι **103** και ταξινομούνται σε βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, σε οριζόντια και σε τομεακά, τα οποία υλοποιούν τη στρατηγική για την Ψηφιακή Ελλάδα.

Πίνακας 15: Σημαντικότερα ολοκληρωμένα και προγραμματισμένα έργα Βίβλου Ψηφιακού μετασχηματισμού

Ολοκληρωμένα Έργα	
Φεβρουάριος 2020	Τομέας Εσωτερικών & Δημόσιας Διοίκησης : Ψηφιοποίηση και απλούστευση δήλωσης γέννησης
Μάρτιος 2020	Υγεία & Αξιοπρεπής Διαβίωση: Άυλη Συνταγογράφηση
Μάιος 2020	Μεταφορές & Υποδομές: Προσωρινή άδεια οδήγησης Παιδεία: Εγγραφή στο Νηπιαγωγείο
Οκτώβριος 2020	Τομέας Οικονομικών: myAADElive (παροχή υπηρεσιών μέσω βιντεοκλήσης)
Προγραμματισμός εξαμήνου	
Μάρτιος 2021	Ψηφιακές Δεξιότητες: Ανάπτυξη του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος της Ψηφιακής Ακαδημίας Πολιτών
	Οριζόντια Έργα: Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας
Απρίλιος 2021	Παιδεία : Αναδιοργάνωση Διαδικασίας Κάλυψης Θέσεων Αναπληρωτών Εκπαιδευτικών
	Αθλητισμός: Ψηφιακό Μητρώο Αθλητικών Φορέων
Μάιος 2021	Τομέας Εσωτερικών & Δημόσιας Διοίκησης: Εγγραφή σε βρεφικό και παιδικό σταθμό
	Παιδεία: Ψηφιακές Υπηρεσίες του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου - ΠΣΔ
	Ψηφιακή Επιχείρηση: Ανάπτυξη συστήματος αποτίμησης της ψηφιακής ωριμότητας των επιχειρήσεων και τεκμηρίωσης του σχεδιασμού των κρατικών ενισχύσεων για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων (Digitometer)
Ιούνιος 2021	Παιδεία: Ψηφιακή Υπηρεσία Απόκτησης και Διαχείρισης Ακαδημαϊκής Ταυτότητας
Αύγουστος 2021	Παιδεία: Διαχείριση των μετακινήσεων των μαθητών
	Παιδεία: Ψηφιοποίηση φυσικού αρχείου ΔΟΑΤΑΠ / Απλούστευση διαδικασιών / Ένταξη στη διαλειτουργικότητα

Πηγή: <https://digitalstrategy.gov.gr>

Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη 2014-2020

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης (Ε.Σ.Κ.Ε.) που συντάχθηκε τον Δεκέμβριο του **2014** και εξειδικεύτηκε με τη σχετική μελέτη «Εξειδίκευση του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Κοινωνική Ένταξη» που παραδόθηκε το **2015**. Η δημιουργία της ΕΣΚΕ είναι απόρροια της «Πράσινης Βίβλου», ενώ διαμορφώθηκε κατά τη διάρκεια του δεύτερου προγράμματος οικονομικής προσαρμογής υιοθετώντας τους στόχους του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων **2011 – 2014**.

Η Εθνική Στρατηγική προάγει το υπόδειγμα της Ενεργητικής Ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, σε συνδυασμό με την επαρκή ενίσχυση του εισοδήματος, την προώθηση στην απασχόληση χωρίς αποκλεισμούς, και την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες φροντίδας, με γνώμονα τόσο την συμβολή των μέτρων στην κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση των ευάλωτων ατόμων, όσο και τις πιθανές συνέργειες που δύναται να προκύψουν. Η Στρατηγική δεν περιορίζεται στην επιφανειακή υποστήριξη των ευάλωτων ατόμων και ομάδων, αλλά προωθεί παρεμβάσεις ενεργητικών μέτρων που δύναται να παράσχουν ουσιαστική στήριξη στου ενδιαφερόμενους, προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν καταστάσεις ανάγκης. Η Στρατηγική οργανώθηκε στους παρακάτω τρεις πυλώνες:

- 1. Στήριξη του εισοδήματος** για τη διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου για τους ανθρώπους που δεν διαθέτουν επάρκεια πόρων για την κάλυψη αναγκών.
- 2. Σύνδεση με την αγορά εργασίας** μέσω ενεργητικών μέτρων απασχόλησης.
- 3. Βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης σε υπηρεσίες**, προκειμένου να καταστεί εφικτή η παροχή συμβουλών, υγειονομικής περίθαλψης, φροντίδας, ψυχολογικής και κοινωνικής αποκατάστασης σε ανθρώπους που έχουν ιδιαίτερη ανάγκη από τέτοιου είδους υπηρεσίες και δεν έχουν τα μέσα ή τη γνώση να ωφεληθούν από αυτές.

Νέα Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη 2021 – 2027

Η ύπαρξη και εφαρμογή Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Πολιτικής για Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, αποτελεί αναγκαίο πρόσφορο όρο στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ **2021-2027**, για τον λόγο αυτό ξεκίνησε, η διαδικασία σχεδιασμού της νέας Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης και Μείωσης της Φτώχειας, αξιοποιώντας την αξιολόγηση της Ε.Σ.Κ.Ε. **2014-2020**. Απώτερος σκοπός της νέας Εθνικής Στρατηγικής είναι η ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης πολιτικής πρόληψης και καταπολέμησης του εργασιακού και κοινωνικού αποκλεισμού, κυρίως των ειδικών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, που διαβιούν στην χώρα. Η νέα Εθνική Στρατηγική προωθεί ένα νέο μοντέλο «ενεργητικών πολιτικών» κοινωνικής προστασίας, προσανατολισμένες κατά κύριο λόγο στην πρόληψη και αντιμετώπιση των συνεπειών που δημιουργούνται από τα φαινόμενα της ανεργίας, της φτώχειας και του αποκλεισμού στην Ελληνική κοινωνία όπου αναμένεται να ενταθούν από τις επιπτώσεις της πανδημίας **Covid-19**.

Στόχος της είναι η ισότιμη συμμετοχή όλων των πολιτών στην κοινωνική και οικονομική ζωή, υπό το πρίσμα του σχεδιασμού πολιτικών που προάγουν την

κοινωνικοποίηση των πλέον ευάλωτων ατόμων, μέσω της ενίσχυσης των ευκαιριών ανάπτυξης εργασιακών δεξιοτήτων και της καλλιέργειας κοινωνικών επαφών και σχέσεων. Η επιδίωξη της Στρατηγικής είναι η προσέγγιση όλων των ευπαθών ομάδων πληθυσμού, καθώς για το σχεδιασμό και την υλοποίησή της εξειδικεύεται πλήθος δράσεων (στοχευμένων για κάθε ομάδα), η κινητοποίηση πλήθους αρμοδίων δημοσίων υπηρεσιών και φορέων, με πολυεπίπεδη συνεργασία. Επίσης συμπεριλαμβάνονται δράσεις 11 συναρμόδιων Υπουργείων, Περιφερειών και Δήμων της χώρας, μέσω της λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού. Η συνέχιση και η ενδεχόμενη αναβάθμιση των δράσεων διασφαλίζεται στη νέα Στρατηγική, διερευνώντας τη μέγιστη ενσωμάτωση της διάστασης της κοινωνικής καινοτομίας στην κοινωνική ένταξη.

Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη

Από την Ελλάδα, παρουσιάστηκε και εγκρίθηκε στο Eurogroup της 27^{ης} Απριλίου 2018 η αναπτυξιακή στρατηγική **“Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη 2030”²⁷**. Στόχος της Στρατηγικής είναι η μετάβαση σε ένα νέο δίκαιο, βιώσιμο και χωρίς αποκλεισμούς αναπτυξιακό υπόδειγμα, με όρους κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής, μέσα από την έγκαιρη και αποτελεσματική υλοποίηση ενός πλέγματος μεταρρυθμίσεων και πολιτικών για την ενίσχυση του μακροπρόθεσμου αναπτυξιακού δυναμικού της Ελλάδας, την τόνωση των επενδύσεων, την υποστήριξη της καινοτομίας και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας, τη δημιουργία νέων και ποιοτικών θέσεων εργασίας, καθώς και την αναβάθμιση του Κράτους Πρόνοιας. Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη 2030 στηρίζεται στους εξής άξονες παρέμβασης: Άξονας 1. Δημοσιονομική Σταθερότητα , Άξονας 2. Βιώσιμη ανάπτυξη, Άξονας 3. Ποιοτικές και Προσβάσιμες Υποδομές για την Ανάπτυξη, Άξονας 4. Δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και Άξονας 5. Χρηματοδότηση της ανάπτυξης.

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Το **Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας**, φιλοδοξεί να πυροδοτήσει μια αλλαγή υποδείγματος στην ελληνική οικονομία και τους θεσμούς, προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο οικονομικό μοντέλο, με πιο αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία, με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα, ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας, προσβάσιμο σε όλους.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους της ΕΕ για ταχύτερη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς ένα ψηφιοποιημένο και πράσινο μοντέλο ανάπτυξης, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές ευρωπαϊκές συστάσεις για την χώρα μας, σε ό,τι αφορά τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και τις αναγκαίες για την έγκαιρη ολοκλήρωσή τους επενδύσεις. Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελείται από τέσσερις πυλώνες:

²⁷ Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, «1η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ για το σχεδιασμό του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης: ΕΣΠΑ 2021-2027 στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγραμματισμού», Ιούνιος 2019

(1) Πράσινο, (2) Ψηφιακό, (3) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή, (4) Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός.

Ως προς την πράσινη μετάβαση, θα διατεθούν επιδοτήσεις **6** δις ευρώ κινητοποιώντας συνολικά επενδυτικούς πόρους αξίας **10,4** δις ευρώ. Οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: διασύνδεση των ελληνικών νησιών, η οποία θα μειώσει σημαντικά το ενεργειακό κόστος νοικοκυριών και επιχειρήσεων και θα επιτρέψει την καλύτερη αξιοποίηση του δυναμικού της χώρας σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Για την ψηφιακή μετάβαση, θα διατεθούν **2,1** δις ευρώ, για την απασχόληση **5,2** δις ευρώ (κινητοποιώντας **5,3** δις ευρώ) οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: προεγκατάσταση υποδομής οπτικών ινών στα κτίρια για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην χρήση δικτύων οπτικών ινών από επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Ανάπτυξη διαδρόμων δικτύου **5G** στους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους. Ψηφιακό μετασχηματισμό επιχειρήσεων, με απόκτηση εξοπλισμού, υπηρεσιών **cloud** και διαδικτυακών υπηρεσιών. Ευρείες επενδύσεις σε ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, οι οποίες περιλαμβάνουν αναβάθμιση των ψηφιακών υπηρεσιών που παρέχουν τα υπουργεία, το ψηφιακό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης (**ΕΦΚΑ**), ψηφιοποίηση πολεοδομιών δήμων, της δικαιοσύνης (**e-justice**), τις “έξυπνες” πόλεις (**smart cities**) κ.ο.κ.

Τέλος, οι συνολικές επιδοτήσεις που δικαιούνται η Ελλάδα από το Ταμείο Ανάκαμψης είναι **17,778** δις. Στο ποσό αυτό προστίθενται **413** εκατ. ευρώ από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων για να αποφευχθεί απώλεια πόρων σε περίπτωση μεγαλύτερων εκπτώσεων από αυτές που έχουν προϋπολογιστεί, καθώς το σχέδιο στηρίζεται στο εύλογο καθαρό κόστος που προκύπτει από την αφαίρεση από τον προϋπολογισμό κάθε έργου του ΦΠΑ και της αναμενόμενης έκπτωσης που θα προκύψει στον σχετικό διαγωνισμό.

Πίνακας 16: Συνολικοί επενδυτικοί πόροι που κινητοποιεί το Ταμείο Ανάκαμψης ανά Πυλώνα

Πυλώνες & Άξονες	Προϋπολογισμός Ταμείου Ανάκαμψης	Επενδυτικοί Πόροι που Κινητοποιούνται
1. Πράσινη Μετάβαση	(σε εκ. €)	(σε εκ. €)
1.1 Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	1.200	2.574
1.2 Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	2.544	4.279
1.3 Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	520	1.197
1.4 Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	1.762	2.345
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 1	6.026	10.395
2. Ψηφιακή Μετάβαση		
2.1 Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	453	453
2.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	1.308	1.308
2.3 Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων	375	375
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 2	2.136	2.136

3. Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή		
3.1 Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	760	760
3.2 Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	2.311	2.412
3.3 Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	1.536	1.536
3.4 Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	601	601
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 3	5.208	5.310
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας	Προϋπολογισμός Ταμείου Ανάκαμψης	Επενδυτικοί Πόροι που Κινητοποιούνται
4.1 Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	183	183
4.2 Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	184	184
4.3 Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης	231	331
4.4 Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών	25	25
4.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	444	554
4.6 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	3.520	6.121
4.7 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	234	409
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 4	4.821	7.806
Γενικό Άθροισμα	18.191	25.648
Δάνεια	12.728	31.819
Συνολικοί Επενδυτικοί Πόροι	30.919	57.467

Πηγή: Ελλάδα **2.0**, ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ **EUROPEAN UNION**

Ο Σχεδιασμός νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2021-2027

Σύμφωνα με τα Συμπεράσματα της Έκτακτης Συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που πραγματοποιήθηκε στις **17-21** Ιουλίου **2020**, ο προσανατολισμός της Πολιτικής της Συνοχής για την ΠΠ **2021-2027** διαμορφώνεται από:

- Την ανάγκη αντιμετώπισης της κρίσης και τη στόχευση στην οικονομική ανάκαμψη.
- Το ρόλο της για μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποστηρίζοντας όμως την ευρύτερη στόχευση για μία πράσινη, ψηφιακή και ανθεκτική Ευρώπη.
- Την άμεση διασύνδεση με το Ευρωπαϊκό εξάμηνο και τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις που προβλέπονται από αυτό, καθώς επίσης με τις στρατηγικές για τη βέλτιστη οικονομική διακυβέρνηση, την αποτελεσματική εφαρμογή του κράτους δικαίου και του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Τα αποτελέσματα ερευνών δείχνουν ότι η διεθνοποίηση μιας οικονομίας μπορεί να είναι μια αξιόπιστη αναπτυξιακή στρατηγική μόνο στο βαθμό που υποστηρίζεται από ενδογενείς πολιτικές που επιτρέπουν σημαντική επέκταση των εμπορεύσιμων τομέων και κλάδων. Ωστόσο, η σχετικά καλύτερη απόδοση αυτών των περιοχών ή περιφερειών κατά τη διάρκεια της κρίσης δεν πρέπει να κρύβει τις σοβαρές ενδοπεριφερειακές ανισότητες ή χωροταξικές διαιρέσεις εντός μιας μητρόπολης, που μπορεί να αντιμετωπίσουν με την μορφή, είτε της μαζικής ανεργίας και της εκτεταμένης φτώχειας, είτε της υλικής στέρησης ευρύτατων εισοδηματικών στρωμάτων ακόμα και εργαζομένων.

Με βάση το πλαίσιο αυτό, στη **νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027** δίνεται έμφαση στους παρακάτω πέντε στόχους ανάπτυξης :

- 1) Μια εξυπνότερη Ευρώπη** — καινοτόμος και έξυπνος οικονομικός μετασχηματισμός, ήτοι: μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού.
- 2) Μια πιο «πράσινη» Ευρώπη** - με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, ήτοι: μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές άνθρακα μέσω της προώθησης της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και μπλε επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων.
- 3) Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη** — κινητικότητα και περιφερειακές διασυνδέσεις ΤΠΕ, ήτοι: μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ.
- 4) Μια πιο κοινωνική Ευρώπη** — υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
- 5) Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της** — βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών χάρη σε τοπικές πρωτοβουλίες, ήτοι: μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών. Επιπρόσθετα, με δράσεις αναφοράς σε Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις, ΤΑΠ/ΤΟΚ με βάση την εμπειρία της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου της συμβολής τους και την επίτευξη των στόχων και των προτεραιοτήτων του προγράμματος στο οποίο εφαρμόστηκαν.

Οι **11** θεματικοί στόχοι της στρατηγικής **E2020** και κατ' επέκταση της προγραμματικής περιόδου **2014-2020** ενοποιούνται σε **5** Αναπτυξιακούς Στόχους (ΑΣ), ενώ αντίστοιχα οι **60** επενδυτικές προτεραιότητες μειώνονται σε **30** ειδικούς στόχους Περιφερειακές Στρατηγικές για την Προγραμματική Περίοδο **2021-2027**

Στρατηγική για την Μακροπεριφέρεια Αδριατικής – Ιονίου

Η Μακροπεριφερειακή Στρατηγική για τη θαλάσσια λεκάνη Αδριατικής-Ιονίου υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το **2012**, με την συμμετοχή οκτώ χωρών, μία εξ αυτών είναι και η Ελλάδα. Ο στόχος της Μακρο-περιφερειακής Στρατηγικής της

Αδριατικής Θάλασσας και του Ιονίου Πελάγους (**European Union Strategy for Adriatic Ionian Region – EUSAIR**) είναι «η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας μέσω της γαλάζιας ανάπτυξης, και η ανάπτυξης και απασχόλησης στην περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου, μέσω της βελτίωσης της ελκυστικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της συνδεσιμότητας των περιφερειών που συμμετέχουν στη Στρατηγική». Η Στρατηγική **EUSAIR** επιχειρεί μια κοινή αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν τις περιφέρειες που σχετίζονται, τόσο με ευκαιρίες όσο και με προβλήματα-απειλές στην ευρύτερη περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου και βασίζεται στους εξής τέσσερις πυλώνες:

- Προώθηση καινοτόμου θαλάσσιας ανάπτυξης
- Συνδεσιμότητα της περιοχής τόσο διά των θαλασσίων οδών, όσο και των αγροτικών περιοχών και της ενδοχώρας με τις παράκτιες περιοχές, δίκτυα και ζητήματα ενέργειας
- Διατήρηση, προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος με ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων και την προστασία και διατήρηση των οικοσυστημάτων της περιοχής
- Αύξηση της ελκυστικότητας της περιφέρειας με την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής και τη διαμόρφωση μιας κοινής αναγνωρίσιμης ταυτότητας της μακρο-περιφέρειας.

Η ΠΙΝ συμμετέχει στην Μακροπεριφερειακή Στρατηγική «Αδριατικής-Ιονίου»²⁸, η οποία υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση το **2012** με στόχο την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας, μέσω της «γαλάζιας ανάπτυξης» και η δημιουργία ανάπτυξης και απασχόλησης στην περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου. Ως οριζόντια ζητήματα εξετάζονται η έρευνα και η καινοτομία σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και η δημιουργία και ανάπτυξη διαχειριστικών/ διοικητικών ικανοτήτων.

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας Ιονίων Νησιών

Η στρατηγική της «έξυπνης εξειδίκευσης» στοχεύει στην προώθηση και ανάπτυξη των περιφερειών και χωρών, αναδεικνύοντας τα περισσότερο εξειδικευμένα & ξεχωριστά προτερήματα των εκάστοτε τόπων, με τη βοήθεια της γνώσης (έρευνα- τεχνολογία-καινοτομία). Ειδικότερα, η «έξυπνη εξειδίκευση» δύναται να χαρακτηριστεί ως μια στρατηγική προσδιορισμού των συγκριτικών πλεονεκτημάτων σε συγκεκριμένους τομείς ή κλάδους Περιφέρειας, μέσω της διαμόρφωσης ενός οράματος που εξειδικεύεται μέσα από τις στρατηγικές προτεραιότητες που αποτυπώνονται στο σχέδιο δράσης.

Η αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων επιδιώκει την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του νησιωτικού συνόλου υπό την υποστήριξη της «Γνώσης» και με την ταυτόχρονη διασφάλιση της «Αειφορίας», προκειμένου να προκύψει ένα διαφορετικό παραγωγικό πρότυπο. Η κοινή για όλες τις ευρωπαϊκές

²⁸ Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠ Ιονίων Νήσων 2014-2020 – Η Στρατηγική για την Μακροπεριφέρεια Αδριατικής – Ιονίου (perionia.gr)

Περιφέρειες κωδικοποίηση μιας τέτοιας προσέγγισης παραπέμπει στον όρο της «Έξυπνης Εξειδίκευσης» (**«Smart Specialization»**), που αποτελεί βασική συνιστώσα της συνολικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων. Σύμφωνα δε με αυτήν, το παραγωγικό πρότυπο της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων στηρίζεται στο τρίπτυχο της:

- δημιουργικής αξιοποίησης του παραγωγικού δυναμικού
- διασφάλισης της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος και των πόρων
- δημιουργίας συνθηκών κοινωνικής ευημερίας με διάχυση των ωφελειών

Κατόπιν εκτενούς ανάλυσης των πλεονεκτημάτων που διαθέτει η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων προκύπτει ότι ο πρωτογενής τομέας και η μεταποίηση δύναται να συνδυαστεί με την ανάπτυξη της τοπικής αγροδιατροφής και την αξιοποίηση της γαστρονομίας. Η βιομηχανία της εμπειρίας μέσα από τη τόνωση του πολιτισμού και της δημιουργικής βιομηχανίας δημιουργεί νέες μορφές τουρισμού και αξιοποίησης του περιφερειακού φυσικού πλούτου. Τέλος η θαλάσσια οικονομία με την περαιτέρω ενίσχυση του θαλάσσιου τουρισμού, αποτελεί μαζί με την αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες, τις «μηχανές γαλάζιου πλούτου». Η αξιοποίηση των ΤΠΕ και των «καθαρών τεχνολογιών» διατρέχει οριζόντια τους τομείς προτεραιότητας στην Περιφέρεια, όπως και μέτρα που αφορούν στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού. Ο σχεδιασμός της στρατηγικής περιλαμβάνει ενότητες δράσεων ανά τομέα προτεραιότητας, που καλύπτουν τα πεδία της έρευνας, των ψηφιακών τεχνολογιών, της επιχειρηματικότητας και των δικτύωσης, του ανθρώπινου δυναμικού, των υποστηρικτικών δράσεων και δομών, καθώς και μηχανισμό υποστήριξης και παρακολούθησης.

Πίνακας 17: Τομείς εξειδίκευσης RIS3 της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Όνομα προτεραιότητας	Περιγραφή
Αγροδιατροφή και γαστρονομία	Εστίαση στην ποιότητα, την επωνυμία, τις μοναδικές ποικιλίες, τη γαστρονομία, την προώθηση, τη δικτύωση, την πιστοποίηση
Στοχευμένες Τουριστικές Δραστηριότητες - Βιωματικός τουρισμός και προβολή εικόνας	Εστίαση στον οικολογικό τουρισμό, τον θαλάσσιο/κρουαζιερόπλοιο (αντιμετώπιση θεμάτων υποδομής και εποχικότητας), τον πολιτιστικό/θρησκευτικό τουρισμό
Γαλάζια οικονομία	Έμφαση στις θαλάσσιες μεταφορές, την αλιεία, την υδατοκαλλιέργεια, τη θαλάσσια βιοτεχνολογία, τον θαλάσσιο τουρισμό και τη θαλάσσια αρχαιολογία
Τουρισμός, πολιτισμός και δημιουργική οικονομία	Εστίαση στα μέσα ενημέρωσης και τις ΤΠΕ, τον σύνδεσμο πολιτιστικής κληρονομιάς και τον τουρισμό «εμπειρίας». Διερεύνηση του οικολογικού τουρισμού, του θαλάσσιου/κρουαζιερόπλοιου (αντιμετώπιση θεμάτων υποδομής και εποχικότητας), του πολιτιστικού/θρησκευτικού τουρισμού, της επέκτασης της αλυσίδας αξίας μέσω αλληλεξάρτησης με άλλες οικονομικές δραστηριότητες.
Βιοϊατρικές υπηρεσίες	Συνδυασμός βιολογίας και ιατρικών υπηρεσιών, νευροδιαγνωστική, βιοπληροφορική, φαρμακευτικές και διαγνωστικές εφαρμογές

Πηγή: *Ionian Islands title - Smart Specialisation Platform (europa.eu)*

Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΠΕΣΚΕ) Ιονίων Νησιών

Η Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ιονίων Νήσων εναρμονίζεται πλήρως με τον υπερκείμενο σχεδιασμό, όπως είναι οι στόχοι που έχουν οριστεί από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη Εθνική (2014), την Εθνική Στρατηγική για τους Ρομά, την Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, το Στρατηγικό Σχέδιο την ανάπτυξη του τομέα της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας και η Πρωτοβουλία "Health in Action". Σκοπός της ΠΕΣΚΕ είναι ο σχεδιασμός παρεμβάσεων για την καταπολέμηση των φαινομένων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, στοχευμένων στις ανάγκες και ιδιαιτερότητες της κάθε κατηγορίας ωφελούμενων στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Η διαμόρφωση Περιφερειακού Στρατηγικού Πλαισίου Πολιτικής για τη μείωση της Φτώχειας με την συμβολή όλων διαθέσιμων πηγών χρηματοδότησης, συνιστά το βασικό αντικείμενο της Στρατηγικής. Αναφορικά με τις δράσεις της στρατηγικής που αφορούν στη δυνατότητα χρηματοδότησης αποτυπώνονται στο σχέδιο Δράσης Καταπολέμησης της Φτώχειας και Εμβάθυνσης της Κοινωνικής Συνοχής. Οι μακροπρόθεσμοι **στρατηγικοί στόχοι** της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων σε ότι αφορά την κοινωνική ένταξη είναι οι παρακάτω:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: Πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού σε όλες του τις διαστάσεις.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: Προώθηση της ενεργούς ένταξης του πληθυσμού.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: Άμβλυνση των ανισοτήτων που δημιουργούνται από την αδυναμία συμφιλίωσης οικογενειακών και επαγγελματικών υποχρεώσεων.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4: Η αναστροφή των τάσεων εσωτερικής μετανάστευσης του πληθυσμού και απομάκρυνσης από περιοχές χωρίς ποιοτικές υπηρεσίες ένταξης.

Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) Περιφέρειας Ιονίων Νησιών

Το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) (2016) εναρμονίζεται και εξειδικεύει στο χώρο της Περιφέρειας, τις γενικές κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στον αναθεωρημένο Εθνικό Σχεδιασμό Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Πρόληψης Παραγωγής Αποβλήτων παράλληλα με τις βασικές αρχές, κατευθύνσεις και στόχους της Ενότητας Β «Πλαίσιο παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων» του ν. 4042/2012 (Α' 24), ο οποίος απορρέει από την κοινοτική οδηγία 2008/98 ΕΚ. Το ΠΕΣΔΑ Ιονίων Νήσων καλύπτει το σύνολο της Περιφέρειας θέτοντας ποσοτικούς στόχους για όλα τα ρεύματα αποβλήτων εξειδικεύοντας έτσι τις κατευθύνσεις και τους στόχους του ΕΣΔΑ περιλαμβάνει επίσης και ένα σχέδιο πρόληψης μείωσης παραγωγής αποβλήτων ενώ ταυτόχρονα θέτει ποιοτικούς στόχους αναφορικά με την πρόληψη μείωσης παραγωγής αποβλήτων για επιλεγμένα ρεύματα αποβλήτων όπως: απόβλητα τροφίμων, χαρτί, και απόβλητα συσκευασίας.

Η Στρατηγική της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων στοχεύει στην υλοποίηση των απαιτούμενων υποδομών για τη βιώσιμη διαχείριση των στερεών αποβλήτων και στην υλοποίηση συμπληρωματικών δράσεων για την ενίσχυση της πρόληψης και της ανακύκλωσης, σύμφωνα με τις αρχές της πολιτικής της Ε.Ε. Οι προτεινόμενοι **γενικοί στόχοι** του ΠΕΣΔΑ της Π.Ι.Ν. παρουσιάζονται ακολούθως:

- Σταθεροποίηση παραγωγής αποβλήτων στα επίπεδα του **2011**, με φθίνουσα τάση.
- Θεσμοθέτηση μέτρων για πρόληψη παραγωγής αποβλήτων και ιδίως για τα απόβλητα τροφίμων και συσκευασίας. Ανάπτυξη Ζώνης Ειδικής Διαχείρισης Αποβλήτων (ΖΕΔΑ) για τις νησιωτικές και τουριστικές περιοχές.
- Προτεραιότητα στην διαλογή αποβλήτων υλικών στην πηγή με σκοπό στην συνέχεια να οδηγηθούν σε – αποκεντρωμένες – υποδομές διαχείρισης, έναντι της διαχείρισής τους σε εγκαταστάσεις επεξεργασίας σύμμεικτων ΑΣΑ.
- Ολοκλήρωση του αναγκαίου δικτύου με τη προσθήκη του νέου δικτύου των Πράσινων Σημείων – ΚΑΕΔΙΣΠ σε υποδομές διαχείρισης αποβλήτων έως το **2020**.
- Μείωση στο ελάχιστο δυνατό της συνολικής ποσότητας ανακτήσιμων αποβλήτων που διατίθενται για υγειονομική ταφή.
- Ριζικός ανασχεδιασμός του υφιστάμενου σχεδιασμού υποδομών διαχείρισης, με στόχο τη ριζική αναβάθμιση της ανακύκλωσης και ανάκτησης με χωριστή συλλογή έως το **2020**.
- Περαιτέρω αξιοποίηση δευτερογενών υλικών (κομπόστ/**compost**, κομπόστ τύπου Α) με εξασφάλιση αυστηρών ποιοτικών προδιαγραφών.
- Ανάκτηση ενέργειας σε συμπληρωματικό ρόλο, όταν έχουν εξαντληθεί τα περιθώρια άλλου είδους ανάκτησης.
- Συστηματική καταγραφή και παρακολούθηση των δεδομένων παραγωγής και διαχείρισης των αποβλήτων – Δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου δεδομένων αποβλήτων, το οποίο θα είναι προσβάσιμο από όλους τους αρμόδιους φορείς.
- Δημιουργία περιφερειακού μηχανισμού παρακολούθησης και ελέγχου της διαχείρισης των αποβλήτων.
- Ανάπτυξη περιφερειακής επικοινωνιακής στρατηγικής για τα απόβλητα που θα στοχεύει σε ομάδες-στόχους και θα αξιοποιήσει το σύνολο των προσβάσιμων τρόπων επικοινωνίας (π.χ. κοινωνικά μέσα δικτύωσης).
- Άμεση εξάλειψη της ανεξέλεγκτης διάθεσης αστικών αποβλήτων και λοιπών αποβλήτων έως το **2018**.
- Ορθολογική διαχείριση των ιστορικά αποθηκευμένων αποβλήτων, με υποβολή των σχετικών προγραμμάτων - σχεδίων συμμόρφωσης από τους υπόχρεους έως τα τέλη του πρώτου εξαμήνου του **2016**.
- Αποκατάσταση των κυριότερων ρυπασμένων χώρων διάθεσης αποβλήτων έως το **2020**.

Η Περιφερειακή²⁹ Στρατηγική για το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης - ΕΣΠΑ 2021-2027

Τα περισσότερα εκ των προβλημάτων και των αναγκών της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων έχουν διαχρονική παρουσία, με αποτέλεσμα την συσσώρευση των διαθέσιμων εργαλείων ανταπόκρισης σε αυτά κάθε φορά. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί μια ανάγκη συνεχούς σχεδιασμού πολιτικών, που εμπλουτίζεται κάθε φορά με νέα στοιχεία και αντιλήψεις. Με γνώμονα το σύνολο των υφιστάμενων προβλημάτων και προκλήσεων, σε συνδυασμό με το ευρύτερο (ευρωπαϊκό και εθνικό) πλαίσιο αναπτυξιακών επιδιώξεων, η στρατηγική της Περιφέρειας οφείλει, αφενός να συνδυάζει την αξιοποίηση των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων, ενσωματώνοντας σε αυτά τη δυναμική της γνώσης, επιδιώκοντας έτσι μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία και αφετέρου να αξιοποιεί τις δυνατότητες και να αντιμετωπίζει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τα πρόσθετα προβλήματα, που συνθέτουν η «νησιωτικότητα», και ο θαλάσσιος περίγυρος, διαμορφώνοντας ταυτόχρονα συνθήκες και ικανότητες για την αντιμετώπιση πιέσεων και κρίσεων.

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω, η διαμόρφωση της Νέας Περιφερειακής Στρατηγικής των Ιονίων Νήσων γίνεται κατόπιν συνυπολογισμού μιας σειράς επιδιώξεων, όπως είναι η αύξηση της «ελκυστικότητάς», η διασφάλιση της «βιωσιμότητας» αλλά και της «ανθεκτικότητας» της περιφέρειας. Πιο συγκεκριμένα, η αύξηση της «ελκυστικότητας» δύναται ενισχυθεί μέσα από το διαρκή επηρεασμό των παραγόντων που ενθαρρύνουν την ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας αλλά και με την δημιουργία συναφών θέσεων απασχόλησης που δύναται να έχει ως αποτέλεσμα την προσέλκυση κατοίκων και επισκεπτών. Η διασφάλιση της «βιωσιμότητάς» της περιφέρειας συνιστά έναν ακόμη σημαντικό προάγοντα που παραπέμπει κυρίως στις συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού με τις ιδιαιτερότητες που δημιουργεί η νησιωτική φυσιογνωμία, στη περιβαλλοντική αειφορία και στη θωράκιση του κοινωνικού ιστού. Αναφορικά με την αύξηση της «ανθεκτικότητας» της περιφέρειας, η βασική της επιδίωξη είναι να καταστήσει την περιφέρεια ικανή να αντιμετωπίσει κάθε είδους χρόνιων πιέσεων και έκτακτων κρίσεων, που έχουν αντίκτυπο τόσο στο ανθρώπινο δυναμικό και τον κοινωνικό ιστό, όσο και στο παραγωγικό σύστημα και το περιφερειακό «οικοσύστημα» γενικότερα.

Ο νέος Στρατηγικός Σχεδιασμός της Περιφέρειας γίνεται κάτω από την ύπαρξη της «νησιωτικότητας» στο σύνολο της, που χαρακτηρίζεται από εύθραυστες ισορροπίες μεταξύ παραγωγικών δραστηριοτήτων και περιβάλλοντος, χωρικές ανισότητες μεταξύ διαφόρων τύπων γεωγραφικών ενοτήτων, εξωστρεφή προσανατολισμό ως κυρίαρχη επιλογή και την ανάγκη συγκράτησης μιας ελάχιστης πληθυσμιακής πύκνωσης, απαραίτητης τόσο στην παραγωγική διαδικασία, όσο και για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω το «όραμα³⁰» ανάπτυξης της

²⁹ Πηγή: Προκαταρκτικό Κείμενο για την ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ της Π.Ι.Ν. στο πλαίσιο της Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2021-2027, <http://www.peponia.gr/wp-content/uploads/2020/12/3.-Regional-Strategy-Prokliseis-Stoxoi-112020.pdf>

³⁰ Κείμενο για την ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ της Π.Ι.Ν. στο πλαίσιο της Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2021-2027, Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 2020

Π.Ι.Ν. συνοψίζεται ως εξής: **«Ιόνια Νησιά: Ελκυστικός Προορισμός, Βιώσιμος Τόπος, Ανθεκτική Περιφέρεια»**

Η επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου της Περιφέρειας, θα πραγματοποιηθεί με την αποτελεσματική και αποδοτική αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων που αναλογούν στην Περιφέρεια, από όλα τα Ταμεία (ΕΔΕΤ) της ΕΕ, τα οποία θα συγχρηματοδοτήσουν το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) της Χώρας, κατά την περίοδο **2021-2027**.

Περιφερειακό Πρόγραμμα Ιονίων Νησιών 2014-2020

Ο κεντρικός Αναπτυξιακός Στόχος της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων για την προγραμματική περίοδο **2014-2020** ήταν η *«Βιώσιμη ανάπτυξη με ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και ελκυστικότητας της ΠΙΝ, μέσα από την αξιοποίηση της οικονομίας της γνώσης, του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού αποθέματος»*, προκειμένου να αυξηθεί η απασχόληση και η ευημερία των πολιτών. Το αναπτυξιακό όραμα της ΠΙΝ για την ίδια προγραμματική περίοδο ήταν να αποτελέσουν τα *«Ιόνια Νησιά, Ελκυστικό Προορισμό & Βιώσιμο Τόπο»*. Οι κυριότεροι αναπτυξιακοί στόχοι της περιφέρειας επιγραμματικά ήταν:

1. Η διαφοροποίηση του παραγωγικού συστήματος, μέσω της υιοθέτησης των προτεραιοτήτων της «έξυπνης εξειδίκευσης» της περιφέρειας γεγονός που συνεισφέρει στη δημιουργία απασχόλησης στους τομείς εξειδίκευσης.
2. Η ενίσχυση του κοινωνικού ιστού, διευκολύνοντας την πρόσβαση στη γνώση για την αποφυγή του κινδύνου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Συνεισφέροντας σημαντικά στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής Ευρώπη**2020** για την «έξυπνη ανάπτυξη» και την «ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς» (κοινωνική προστασία).
3. Η διαχείριση του περιβάλλοντος και του χώρου με στόχο τη βιωσιμότητα, την προστασία του περιβάλλοντος, την εξοικονόμηση & ορθολογική χρήση των πόρων, την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και την αντιμετώπιση φυσικών κινδύνων. Επομένως, συνεισφέρει στις στοχεύσεις της στρατηγικής Ευρώπη**2020** για την «έξυπνη ανάπτυξη» (*αξιοποίηση πόρων*) και στην «βιώσιμη ανάπτυξη» (*προστασία περιβάλλοντος, χαμηλοί ρύποι*).

Το ΠΕΠ των Ιονίων Νήσων **2014-2020** ήταν περίπου **231** εκατομμύρια ευρώ. Συνολικά πάνω από τα μισά κεφάλαια αφορούσαν περιβαλλοντικά έργα (**38,8%**) και έργα μεταφοράς (**15,2%**), άλλα και στην ανάπτυξη και προστασία ανθρώπινου δυναμικού (**33,9%**). Ένα σχετικά μικρότερο ποσό διατίθεται για δράσεις υποστήριξης της επιχειρηματικότητας (**6,1%**) και για έρευνα και τεχνολογία (**4,1%**).

Σε σύγκριση με το μερίδιο των συνολικών πόρων των **13** ΠΕΠ σε διαφορετικές πολιτικές προτεραιότητες, το ΠΕΠ των Ιονίων Νήσων εκχωρεί περισσότερους πόρους στο περιβάλλον (**126%**) και στο ανθρώπινο κεφάλαιο (**106%**) και λιγότερο σε έρευνα και τεχνολογία (**93%**) στις μεταφορές (**70%**) και επιχειρηματικότητα (**66%**). Αναφορικά με την πρόοδο της εφαρμογής του ΠΕΠ, δύναται να χαρακτηριστεί ως αργή, καθώς περίπου το **56,4%** του προϋπολογισμού της ΠΕΠ (έως τον Μάρτιο του **2020**) έχει ανατεθεί σε έργα και δράσεις και μόλις το **30,6%** στην πραγματικότητα

δαπανήθηκε. Η πιο αργή πρόοδος στη διαδικασία εφαρμογής όσον αφορά τις δαπάνες παρατηρείται στην έρευνα και την τεχνολογία **(0,9%)**, στην επιχειρηματικότητα **(7,7%)**, στις μεταφορές **(19,2%)** και στο περιβάλλον **(21,7%)** προτεραιότητες και στις καλύτερες **(53,9%)** στο ανθρώπινο κεφάλαιο και την κοινωνική μέριμνα.

Οι πόροι του ΠΕΠ αντιστοιχίζονται από τα κεφάλαια (περίπου **382** εκατομμύρια ευρώ) από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα ΕΣΠΑ στα Ιόνια Νησιά. Τα Τομεακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ που απευθύνονται στα Ιόνια Νησιά αφιερώνουν ένα σχετικά υψηλότερο μερίδιο στην έρευνα και την τεχνολογία, περισσότερο ή λιγότερο παρόμοια μερίδια στην επιχειρηματικότητα, το ανθρώπινο κεφάλαιο και περιβάλλον και σημαντικά χαμηλότερους πόρους στις μεταφορές. Αυτά τα προγράμματα διατηρούν επίσης ορισμένους πόρους για την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης στα Ιόνια Νησιά **(2,1%)**.

2.4 Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης και του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων ανά Στόχο Ανάπτυξης του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της ΠΙΝ

2.4.1 Μεθοδολογία Ανάλυσης

Στην ενότητα αυτή επιχειρείται η αξιοποίηση των στοιχείων που συλλέχθηκαν και η δημιουργία μιας αξιόπιστης πηγής δεδομένων επί των υφιστάμενων έργων εθνικού Π.Δ.Ε. της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, ούτως ώστε να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα και να γίνει μία εκτίμηση του προϋπολογισμού (π/υ) που τα έργα αυτά δεσμεύουν και κατ' επέκταση του υπολειπόμενου π/υ που είναι διαθέσιμος σε σχέση με τα εγκεκριμένα όρια του Ε.Π.Α. κατά την περίοδο **2021 – 2025**.

Η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (Δι.Α.Π.) συγκέντρωσε το σύνολο των υφιστάμενων έργων του εθνικού Π.Δ.Ε. και μέσω μεθοδικής συστηματοποίησης των διαθέσιμων δεδομένων, συντάχθηκε ένας **Συγκεντρωτικός Πίνακας Έργων Εθνικού Π.Δ.Ε.** Ειδικότερα, σε ηλεκτρονική μορφή, συλλέχθηκαν τα ακόλουθα:

1. Αρχεία (σε μορφή **Excel**) με τα υφιστάμενα έργα Π.Δ.Ε. της Π.Ι.Ν., κατηγοριοποιημένα ανά Συλλογική Απόφαση. Αναλυτικότερα το αρχείο εμπεριείχαν τα εξής: i) στοιχεία Συλλογικής Απόφασης **ΣΑΕΠ022** που αναφέρεται σε έργα εθνικού Π.Δ.Ε., ii) στοιχεία Συλλογικής Απόφασης **ΣΑΕΠ522** που αναφέρεται σε έργα επαναλαμβανόμενων δράσεων³¹, iii) στοιχεία Συλλογικής Απόφασης **ΣΑΕΠ822** που αναφέρεται σε έργα αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, iv). στοιχεία Συλλογικής Απόφασης **ΣΑΜΠ022** που αναφέρεται σε μελέτες έργων εθνικού Π.Δ.Ε., v). στοιχεία Συλλογικής Απόφασης **ΣΑΜΠ922** που αναφέρεται σε μελέτες ωρίμανσης έργων.
2. Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης³² **2020**, όπου λήφθηκαν υπόψη μόνο τα έργα που εμπίπτουν στο εθνικό ΠΔΕ (σημειωτέον ότι ορισμένα εξ αυτών δεν έφεραν σήμανση της ΣΑ έργου ή μελέτης στη οποία ανήκαν, ούτε κάποιον ενάριθμο δηλ. κάποιο στοιχείο κατάλληλο για αντιστοίχιση με τυχόν υφιστάμενο έργο από άλλη πηγή).
3. Η **SWOT Analysis** Ε.Π.Α.-Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. Ιούνιος **2020**.
4. Αρχείο του Περιφερειακού Ταμείου της Π.Ι.Ν (σε μορφή **EXCEL**) με τις αναλυτικές πληρωμές των έργων του Π.Δ.Ε. μέχρι και **31-12-2020**.

Το σύνολο των ως άνω στοιχείων και δεδομένων συμπεριλαμβανομένων και των νέων έργων που προτάθηκαν κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων, συστηματοποιήθηκαν στον **«Συγκεντρωτικό Πίνακα Έργων Εθνικού Π.Δ.Ε.»**.

³¹ στα έργα επαναλαμβανόμενων δράσεων περιλαμβάνουν γενικά έργα συντήρησης οδικού δικτύου, σχολικών κτιρίων, μυοκτονίες, καταπολέμηση κουνουπιών, καθαρισμούς χειμάρρων κλπ.

³² Το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης είναι η εξειδίκευση και ο λεπτομερέστερος προγραμματισμός των δράσεων που προβλέπεται ότι θα υλοποιηθούν από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κάθε έτος.

Συστηματοποίηση και Επεξεργασία Διαθέσιμων Στοιχείων

Για την σύνταξη/ συστηματοποίηση και επεξεργασία του **Συγκεντρωτικού Πίνακα Εθνικού Π.Δ.Ε. της Π.Ι.Ν.** ακολουθήθηκε η εξής διαδικασία/ μεθοδολογία:

1. Δομήθηκε ένας ενιαίος πίνακας (σε μορφή **Excel**) εμπεριέχων όλα τα στοιχεία της υπηρεσίας (βλ. Προηγούμενη ενότητα).
2. Στον ενιαίο πίνακα που προέκυψε, συστηματοποιήθηκαν τα έργα ανά Συλλογική Απόφαση Έργου Περιφέρειας (ΣΑΕΠ) και Μελετών Περιφέρειας (ΣΑΜΠ).
3. Ακολούθησε συστηματοποίηση των έργων ανά Κωδικό Ενάριθμο κάθε έργου (σημειωτέων ότι τα υποέργα δεν λαμβάνουν ξεχωριστό ενάριθμο). Έργα τα οποία διέθεταν στοιχεία Συλλογικής Απόφασης (ΣΑ) αλλά όχι κωδικό Ενάριθμο, σημάνθηκαν στον Συγκεντρωτικό Πίνακα (στη στήλη του Ενάριθμου) ως «**N/A Not Available**», προκειμένου να επιχειρηθεί η συμπλήρωση των στοιχείων τους.
4. Περαιτέρω, στον Συγκεντρωτικό Πίνακα, τα έργα επισημάνθηκαν ως E_j ($E_1, E_2, \dots, E_n$),
5. Στο επόμενο στάδιο έγινε εκκαθάριση των διπλών εγγραφών που τυχόν προέκυψαν από την συνένωση των πινάκων, με βάση τον ενάριθμο ή/και τον τίτλο του έργου.
6. Ακολούθως, τα έργα του Συγκεντρωτικού Πίνακα αναζητήθηκαν και συστηματοποιήθηκαν ως προς την «Κατάσταση Έργου», όπως αυτά χαρακτηρίστηκαν από τη υπηρεσία και η σήμανσή τους περιλαμβάνει: **i)** «Ολοκληρωμένα» έργα, τα οποία έχουν ενταχθεί στο Π.Δ.Ε., έχουν συμβασιοποιηθεί, έχουν ολοκληρωθεί και αποπληρωθεί, **ii)** «Ενεργά – Ενταγμένα» έργα, τα οποία έχουν ενταχθεί στο Π.Δ.Ε., έχουν συμβασιοποιηθεί (δηλ. έχουν Νο.Δε.) και είναι σε εξέλιξη, **iii)** «Ενταγμένα χωρίς ΝοΔΕ», τα οποία αποτελούν μέρος του Π.Δ.Ε. (καθώς έχουν πληρωμές), αλλά δεν αναγράφονται στοιχεία συμβάσεών τους, ήτοι δεν έχουν Νομική Δέσμευση, **iv)** «Απεντάξιμα», έργα τα οποία προτείνονται να αφαιρεθούν από το Π.Δ.Ε. κατά τη διαδικασία εξυγίανσης από την υπηρεσία (Δι.Α.Π).
7. Περαιτέρω, όλα τα έργα του Συγκεντρωτικού Πίνακα αντιστοιχήθηκαν, αφενός με τους Αναπτυξιακούς Στόχους και αφετέρου, με τις Αναπτυξιακές Προτεραιότητες του Ε.Π.Α..
8. Στο τελικό στάδιο προστέθηκαν στον Συγκεντρωτικό Πίνακα τα νέα έργα και τα πιθανώς ενταγμένα έργα, όπως αυτά προέκυψαν από τις διαβουλεύσεις. Σημειώνεται ότι στον Συγκεντρωτικό Πίνακα Έργων Εθνικού Π.Δ.Ε. κάθε έργο σημαίνεται ως προς το «είδος έργου» και χαρακτηρίζεται ως συνεχιζόμενο, νέο ή πιθανά ενταγμένο. Ειδικότερα: **i)** «Συνεχιζόμενα» χαρακτηρίζονται τα έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη με βάση τα της υπηρεσίας και έχουν είτε ενάριθμο, είτε νομική δέσμευση, είτε πληρωμές, **ii)** «Νέα έργα» χαρακτηρίζονται τα έργα που προτάθηκαν από τις διαβουλεύσεις δηλ. αυτά που ούτε ενάριθμο έχουν, ούτε ημερομηνία ένταξης.

2.4.2 Γενικότερα τα Υλοποιούμενα και σε Εξέλιξη Έργα από Εθνικούς Πόρους του Π.Δ.Ε.

Η παρούσα ενότητα παρουσιάζει τα σημαντικότερα συμπεράσματα, τα οποία προκύπτουν από την ενοποίηση και επεξεργασία των στοιχείων του Συγκεντρωτικού Πίνακα Έργων Εθνικού Π.Δ.Ε. της Π.Ι.Ν. Για την εξαγωγή των συμπερασμάτων αυτών, ο Συγκεντρωτικός Πίνακας υπέστη επεξεργασία και ανάλυση με επιμέρους υποπίνακες και ομαδοποιήσεις και αναλύσεις των έργων, ανάλογα με την Συλλογική Απόφαση στην οποία ανήκουν, το είδος του έργου, τον Αναπτυξιακό Στόχο κλπ. κατά την μεθοδολογία συστηματοποίησής τους που ακολουθήθηκε (βλ. ενότητα **2.4.1**).

Γενική Κατηγοριοποίηση και Ανάλυση Κατανομής του Υφιστάμενου Π.Δ.Ε.

Σύμφωνα με τα στοιχεία παρακολούθησης της πορείας του Π.Δ.Ε. της ΠΙΝ μέχρι και τον Δεκέμβριο του **2020** με την ένδειξη ως «συνεχιζόμενο» (επί του Συγκεντρωτικού Πίνακα Έργων Εθνικού ΠΔΕ της ΠΙΝ), εντοπίζονται **105** έργα αθροιζόμενου προϋπολογισμού **209.878.145,91€**. Επιπλέον, **119** παρεμβάσεις «πιθανώς ενταγμένων» έργα (ήτοι εν αναμονή ένταξης καθώς εκφράζουν ανάγκες για νέα έργα) αθροιζόμενου προϋπολογισμού **84.849.902,56 €**. Από το σύνολο αυτών των δύο κατηγοριών προκύπτει ότι το υφιστάμενο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων –ως προς το εθνικό σκέλος- με εξέλιξη ή/και υλοποιούμενα ή/και εν αναμονή ένταξης έργα στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων τολμά μια συνολική αναπτυξιακή παρέμβαση αθροιστικού προϋπολογισμού **276.865.236,95 €**.

Ωστόσο, με δεδομένο τις οδηγίες σχεδιασμού του Ε.Π.Α. **2021-2025** για το σχεδιασμό του 1^{ου} Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Π.Ι.Ν στα προαναφερόμενα στοιχεία δεν θα πρέπει να εμπεριέχονται παρεμβάσεις (έργα) και προϋπολογισμοί αυτών που εντάσσονται στις «Φυσικές Καταστροφές» (βλ. ΣΑΕΠ**822**). Επιπρόσθετα, καθώς υπάρχει ασάφεια ως προς την πραγματική φύση και στάτους των «πιθανώς ενταγμένων» έργων, αυτά στο εξής δεν θα αναλυθούν/συστηματοποιηθούν περαιτέρω για τις ανάγκες σχεδιασμού του Π.Π.Α. της περιφέρειας.

Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω, με τα στοιχεία που υπάρχουν το **υφιστάμενο Π.Δ.Ε. εθνικού σκέλους της Π.Ι.Ν.** διαρθρώνεται σε **103** έργα αθροιζόμενου προϋπολογισμού **192.015.334,39 €**, τα οποία επισημαίνονται στο εξής ως «συνεχιζόμενα έργα» (ήτοι ενεργά και ενταγμένα) και θα αποτελούν την βάση ανάλυσης και σχεδιασμού του Π.Π.Α. της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

Αυτά αναλύονται στο ακόλουθο πίνακα ανά Συλλογική Απόφαση και Κατηγορία.

Πίνακας 18: Σύνολο Συνεχιζόμενων Έργων ανά Συλλογική Απόφαση/Κατηγορία

ΣΑΕΠ/ΣΑΜΠ	ΠΛΗΘΟΣ ΕΡΓΩΝ	Π/Υ ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ (€)	% Επί Συνολικού Π.Δ.Ε.
ΜΕΛΕΤΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΕΡΓΩΝ	15	5.140.000,00 €	2,7%
ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΔΕ	12	2.597.723,67 €	1,4%
ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ	26	85.514.113,93 €	44,5%
ΓΕΝΙΚΑ ΕΡΓΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΔΕ	50	98.763.496,79 €	51,4%

ΣΥΝΟΛΟ	103	192.015.334,39 €	100%
---------------	------------	-------------------------	-------------

Πηγή: Στοιχεία ΠΔΕ ΔΙΑΠ Νοέμβριος 2020

Από τα ως άνω προκύπτει ότι το εθνικό σκέλος του Π.Δ.Ε. της Π.Ι.Ν είναι δεσμευμένο κατά **96 %** στα «Γενικά Έργα» και στα «Έργα επαναλαμβανόμενων Δράσεων».

Ειδικότερα στις δύο βασικές κατηγορίες του υφιστάμενου Π.Δ.Ε., ήτοι «Γενικά Έργα Π.Δ.Ε.» και «Επαναλαμβανόμενες Δράσεις» οι ακόλουθοι πίνακες παρουσιάζουν την ποσοστιαία κατανομή των βασικών κατηγοριών έργων τους.

Πίνακας 19: Ποσοστιαία Κατανομή Βασικών Κατηγοριών «Γενικών Έργων ΠΔΕ»

Βασικές Κατηγορίες Έργων «Γενικών Έργων ΠΔΕ» (ΣΑΕΠ022)	Π/Υ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗΣ	% Επί του Συνόλου της ΣΑΕΠ
ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ & ΟΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ (4.5 & 4.8)	22.286.016,85 €	22,57%
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ (2.1)	26.242,84 €	0,03%
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ (5.3)	5.015.975,00 €	10,04%
ΛΙΜΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ (4.3)	9.914.150,29 €	10,04%
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ (3.13)	5.400.000,00 €	5,47%
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (2.9)	345.000,00 €	0,35%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΚΑΙ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (2.3)	7.151.906,56 €	7,24%
ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ (2.11)	7.689.981,08 €	7,79%
ΥΓΕΙΑ - ΥΠΟΔΟΜΕΣ, ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ (3.1)	6.248.000,00 €	6,33%
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ & ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (6.1 & 6.2)	5.294.488,19 €	5,36%
ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ (2.4)	27.487.974,00 €	28%
Σύνολο ΣΑΕΠ	98.763.496,79 €	100%

Πηγή: Στοιχεία ΠΔΕ ΔΙΑΠ Δεκέμβριος 2020, με σύνδεση σε Προτεραιότητες ΕΠΑ

Πίνακας 20: Ποσοστιαία Κατανομή Βασικών Κατηγοριών «ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΔΕ»

Βασικές Κατηγορίες Έργων «Επαναλαμβανόμενων Δράσεων» (ΣΑΕΠ522)	Π/Υ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗΣ	% Επί του Συνόλου της ΣΑΕΠ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (2.9)	20.600.000,00 €	24,09%
ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ (2.4)	300.000,00 €	0,35%
ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ (2.11)	445.000,00 €	0,52%
ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ & ΟΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ (4.5 & 4.8)	62.789.113,93 €	73,43%
ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΙΣ ΑΝΕΡΧΟΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ (5.1)	1.350.000,00 €	1,58%
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ & ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (6.1 & 6.2)	30.000,00 €	0,04%

Σύνολο ΣΑΕΠ522	85.514.113,93 €	100%
-----------------------	------------------------	------

Πηγή: Στοιχεία ΠΔΕ ΔιαΠ Δεκέμβριος 2020, με σύνδεση σε Προτεραιότητες ΕΠΑ

Το υπόλοιπο ποσοστό **4%** (ήτοι αφαιρουμένων των Γενικών και Επαναλαμβανόμενων Έργων) και στις δύο προαναφερόμενες Συλλογικές Αποφάσεις καλύπτονται από πολλά μικρότερα έργα διαφόρων κατηγοριών, αλλά εξ ίσου σημαντικά κυρίως σε τοπικό επίπεδο παρέμβασης.

Ακολουθώντας παρουσιάζονται τα σημαντικότερα έργα ανά τομέα παρέμβασης και σε συνάρτηση με Προτεραιότητες του ΕΠΑ.

Πίνακας 21: Σημαντικότερα έργα ΠΔΕ ΠΙΝ ανά τομέα παρέμβασης

Τομέας Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Π/Υ (€)
Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων (2.3)	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΔΕΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ, ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΤΑΦΗΣ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	4.653.773,11 €
Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (2.9)	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Π.Ι.Ν.	5.000.000,00 €
Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων (2.4)	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΣΕΙΣΜΟΥΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	5.100.000,00 €
	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΣΕΙΣΜΟΥΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΕ ΛΕΥΚΑΔΑΣ - ΠΕ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ - ΠΕ ΙΘΑΚΗΣ	18.000.000,00 €
Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός (3.1)	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	6.248.000,00 €
Λιμενικές Υποδομές (4.3)	ΕΡΓΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΚΑΙ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΛΙΜΩΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	8.800.000,00 €
Οδικές Υποδομές & Οδική Ασφάλεια (4.5 & 4.8)	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΙΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2017- 2018	10.000.000,00 €
	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΤΗΣ ΠΙΝ	25.100.000,00 €
	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ -ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	12.000.000,00 €
	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (Π.Κ.2013ΕΠ02200001)	9.100.000,00 €
	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	8.300.000,00 €
	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΒΟΛΥΛΟΣ - ΑΓ. ΕΥΦΗΜΙΑ	7.200.000,00 €

Πηγή: Στοιχεία ΠΔΕ Δεκέμβριος 2020, με σύνδεση σε Προτεραιότητες ΕΠΑ

Επιπρόσθετα, η αποτύπωση έργων με προϋπολογισμούς άνω των **4 εκ. ευρώ** αναδεικνύει τα «μεγάλα» έργα της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, και όπως ήταν αναμενόμενο αφορά έργα «Υποδομών» (ΑΣ4) και (ΑΣ2) όπου **15** έργα και μελέτες συνθέτουν ένα αθροιζόμενο προϋπολογισμό **132.601.773,11 €**.

Πίνακας 22: Πίνακας «Μεγάλων Έργων» και Ποσοστιαία Κατανομή τους στο Σύνολο του Π.Δ.Ε.

ΕΝΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	Π.Ε.	Π/Υ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗΣ	% επί Συνολικ ού Εθνικού Π.Δ.Ε.
2016ΕΠ52200000	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ- ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΙΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2017- 2018	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	10.000.000,00 €	5,2%
2018ΕΠ52200008	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΤΗΣ ΠΙΝ	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	25.100.000,00 €	13,1%
2016ΕΠ52200001	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΙ ΠΟΤΑΜΩΝ, ΧΕΙΜΑΡΡΩΝ, ΡΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΙΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2017-2018	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	4.000.000,00 €	2,1%
2017ΕΠ52200001	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ -ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	Π.Ε ΚΕΡΚΥΡΑΣ	12.000.000,00 €	6,2%
2015ΕΠ52200000	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ Π.Ι.Ν.	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	4.100.000,00 €	2,1%
2014ΕΠ52200002	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	9.100.000,00 €	4,7%
2018ΕΠ52200009	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Π.Ι.Ν.	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	5.000.000,00 €	2,6%
2020ΕΠ52200002	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Π.Ι.Ν.	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	5.000.000,00 €	2,6%
2016ΕΠ02200000	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΣΕΙΣΜΟΥΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	Π.Ε ΛΕΥΚΑΔΑΣ	5.100.000,00 €	2,7%
2017ΕΠ02200002	ΕΡΓΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΝΑΥΣΙΠΛΟΪΑΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΚΑΙ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΛΙΜΩΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	8.800.000,00 €	4,6%
2015ΕΠ02200004	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΔΕΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ, ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΤΑΦΗ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	Π.Ε ΚΕΡΚΥΡΑΣ	4.653.773,11 €	2,4%
2013ΕΠ02200001	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	8.300.000,00 €	4,3%
2017ΕΠ02200004	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΒΟΛΥΛΟΣ - ΑΓ. ΕΥΦΗΜΙΑ	Π.Ε ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	7.200.000,00 €	3,7%

2015ΕΠ02200006	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΣΕΙΣΜΟΥΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΕ ΛΕΥΚΑΔΑΣ - ΠΕ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ - ΠΕ ΙΘΑΚΗΣ	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	18.000.000,00 €	9,4%
2020ΕΠ02200001	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ	6.248.000,00 €	3,3%
ΣΥΝΟΛΟ			132.601.773,11 €	69,06%

Πηγή: Δι.Α.Π., Νοέμβριος 2020

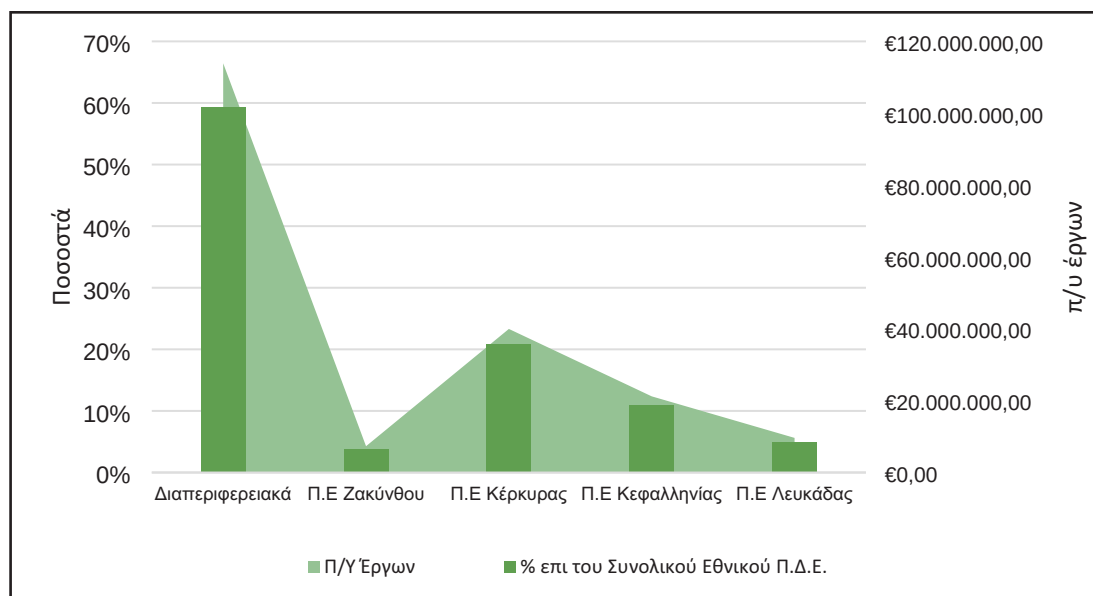
Ενδεικτικά, προς την διασπορά των έργων του Π.Δ.Ε. (χωρίς τα υποέργα τους) στις Περιφερειακές Ενότητες των Ιονίων Νήσων και την ποσοστιαία κατανομή τους επι του συνόλου, τα στοιχεία παρουσιάζονται ακολούθως.

Πίνακας 23: Πίνακας και Ποσοστιαία Κατανομή Έργων Π.Δ.Ε. ανά Π.Ε.

Περιφερειακή Ενότητα	Π/Υ Έργων	% επι του Συνολικού Εθνικού Π.Δ.Ε.
Διαπεριφερειακά	113.897.364,36 €	59,32%
Π.Ε Ζακύνθου	7.321.948,83 €	3,81%
Π.Ε Κέρκυρας	39.961.620,45 €	20,81%
Π.Ε Κεφαλληνίας	21.198.550,32 €	11,04%
Π.Ε Λευκάδας	9.635.850,43 €	5,02%
Σύνολο	192.015.334,39 €	100%

Πηγή: Δι.Α.Π., Νοέμβριος 2020

Τέλος, από την μελέτη των στοιχείων συνεχιζόμενων έργων του εθνικού σκέλους του Π.Δ.Ε. της Π.Ι.Ν προκύπτει ότι στους οριζόμενους ως «Φορείς Υλοποίησης» των έργων, η αντίστοιχη ποσοστιαία κατανομή είναι περίπου **70,97 %** η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων και οι Υπηρεσίες της και **25,52 %** όλοι οι υπόλοιποι (λ.χ. Δήμοι, Εφορείες Αρχαιοτήτων, Μητροπόλεις, κ.ο.κ).

Σχήμα 8: Κατανομή συνεχιζόμενων έργων Εθνικού ΠΔΕ ανά Π.Ε

2.4.3 Κατηγοριοποίηση Έργων ΠΔΕ ανά Αναπτυξιακό Στόχο ΠΠΑ

Κατά την Προγραμματική Περίοδο **2021 – 2025**, το ΠΠΑ, εστιάζει σε **5** Αναπτυξιακούς Στόχους. Ακολουθώντας με την κατηγοριοποίηση μόνο των ως άνω «συνεχιζόμενων» έργων του Εθνικού ΠΔΕ ανά Αναπτυξιακό Στόχο, συνοψίζονται τα συνολικά έργα της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων και οι συνολικοί π/υ αυτών, σε συνάρτηση με τους Άξονες Προτεραιότητας στους οποίους αντιστοιχούν.

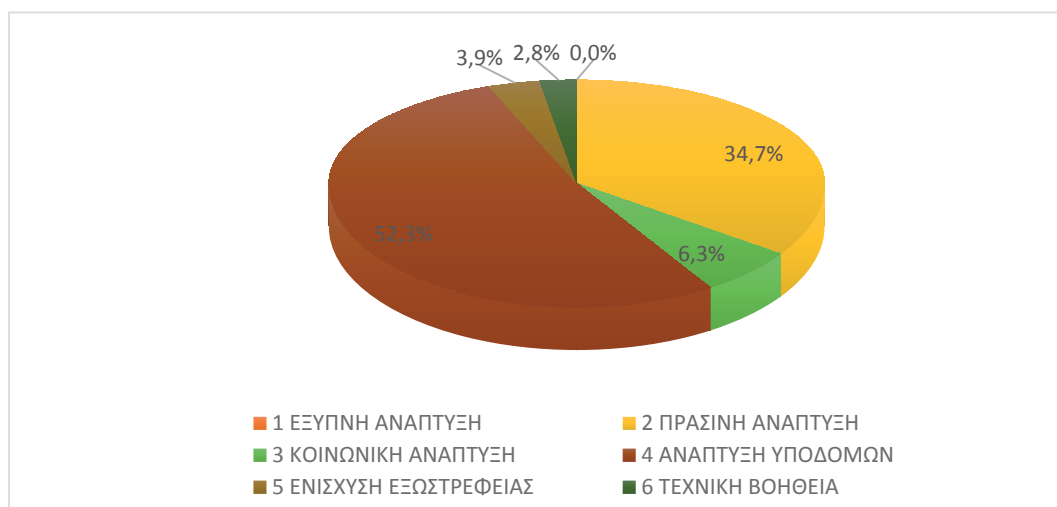
Πίνακας 24: Σύνολο Συνεχιζόμενων Έργων ανά Στόχο Ανάπτυξης

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΕΡΓΩΝ	Π/Υ ΕΡΓΩΝ (€)	ΠΟΣΟΣΤΟ
1 ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	0	0,00 €	0,0%
2 ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	35	66.535.076,72 €	34,7%
3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	5	12.076.761,98 €	6,3%
4 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	43	100.381.400,50 €	52,3%
5 ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	13	7.552.775,00 €	3,9%
6 ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	7	5.469.320,19 €	2,8%
ΣΥΝΟΛΑ	103	192.015.334,39 €	100,0%

Πηγή: Δι.Α.Π.

Όπως γίνεται αντιληπτό και παρουσιάζεται αντίστοιχα στο ακόλουθο Σχήμα, τα έργα τα οποία υπάγονται στον **ΑΣ4 (Ανάπτυξη Υποδομών)** δεσμεύουν το μεγαλύτερο μέρος ή **50,8 %** του διαθέσιμου π/υ, ενώ το ποσοστό που δεσμεύεται από τα έργα που υπάγονται στον **ΑΣ1** για την «Εξυπνη Ανάπτυξη» είναι **0 %**. Αντίστοιχα τα έργα του

ΑΣ2 καταλαμβάνουν το **36,5 %** και τα έργα του ΑΣ3 το **6,1 %** και τα έργα του ΑΣ5 το **3,9 %**.

Σχήμα 9.Ποσοστιαία κατανομή Έργων ΠΔΕ ανά Αναπτυξιακό Στόχο.

Η συγκεκριμένη διαπίστωση, δύναται να αποτελέσει μέρος της βάσης για τη χάραξη της στρατηγικής για την ένταξη νέων έργων κατά την Προγραμματική Περίοδο του ΠΠΑ **2021-2025**, ούτως ώστε να υπάρξει εναρμόνιση με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης όπου κυρίαρχα στοχεύουν στην ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη και στους **5** Αναπτυξιακούς Στόχους.

Ακολουθώντας στους επόμενους πίνακες παρουσιάζονται οι κυριότερες κατηγορίες – ως δράσεις ενταγμένων έργων - ταξινομημένες ανά Αναπτυξιακό Στόχο και Άξονες Προτεραιότητας.

Πίνακας 25: Ενδεικτικά Είδη Ενταγμένων Έργων ανά Αναπτυξιακό Στόχο 2

ΑΣ2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (Περιλαμβάνει: Βιώσιμη ανάπτυξη και κυκλική οικονομία)	
2.1 Ενεργειακή απόδοση	
1	ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ -ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΩΝ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΤΗΣ Π.Ε. ΚΕΡΚΥΡΑΣ (2020ΜΠ92200001)
2	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΝΕΩΝ ΓΕΩΤΡΗΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΕΡΙΟΥ (πκ 2006ΕΠ02230022)
2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	
1	ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΙΘΑΚΗΣ (Π.Κ. 2002ΜΠ02230014)
2	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΔΕΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ, ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΤΑΦΗ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
3	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΩΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΤΕΓΑΣΤΡΟΥ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΔΕΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΜΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΣΤΟ ΚΔΑΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
4	ΑΝΤΙΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΧΥΤΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ (πκ 2010ΕΠ02200002)
2.4 Πρόληψη & Διαχείριση κινδύνων	
1	ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΚΟΥΝΟΥΠΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
2	ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΙΣΗ ΚΟΥΝΟΥΠΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ 2020-2021
3	ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΦΑΓΕΙΩΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
4	ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΚΒΟΛΩΝ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟΥ ΣΤΗ ΜΠΟΥΚΑ ΠΟΤΑΜΟΥ ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ

5	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΣΕΙΣΜΟΥΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΕ ΛΕΥΚΑΔΑΣ - ΠΕ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ - ΠΕ ΙΩΑΚΗΣ
6	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΣΕΙΣΜΟΥΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
7	ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΜΕΣΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
8	ΚΟΜΠΑΚΤ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΦΙΣΚΑΡΔΟΥ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ
2.6 Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων	
1	ΑΝΟΡΥΞΗ ΝΕΩΝ ΓΕΩΤΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΝΕΡΟΥ ΑΥΤΩΝ Ν. ΖΑΚΥΝΘΟΥ
2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)	
1	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ - ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΔΗΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
2	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΙ ΠΟΤΑΜΩΝ, ΧΕΙΜΑΡΡΩΝ, ΡΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΙΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2017-2018
3	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ Π.Ι.Ν.
4	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Π.Ι.Ν.
5	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Π.Ι.Ν.
6	ΜΕΛΕΤΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΡΕΜΑΤΟΣ ΣΙΜΩΤΑΤΩΝ
7	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΑΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΓΕΦΥΡΑΣ ΠΟΤΑΜΟΥ
8	ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΓΥΡΑΣ ΑΠΟ Ι.Ν. ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗ ΕΩΣ ΤΑΟΛ & ΑΠΟ ΓΗΠΕΔΟ 7Χ7 ΔΗΜΟΥ ΕΩΣ ΚΟΜΒΟ ΓΙΑ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗ
9	ΜΕΛΕΤΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΡΕΜΑΤΟΣ ΔΡΑΠΑΝΟΥ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ
2.11 Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)	
1	ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΡΑΪΣΜΟΙ - ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΝΗΣΩΝ ΚΑΛΑΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΣΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ (Π.Κ.2013ΕΠ02200004)
2	ΕΙΔΙΚΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΛΙΑ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
3	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΟΡΤΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
4	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΓΕΦΥΡΑ - ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑ
5	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΩΑΚΗΣ
6	ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ - ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ
7	ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΠΕΖΟΔΡΟΜΗΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ ΝΥΔΡΙΟΥ
8	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΟΔΩΝ 21ης ΜΑΪΟΥ ΚΑΙ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΩΝ
9	ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ - ΠΑΝ. ΒΑΛΛΙΑΝΟΥ
10	ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΛΟΥΡΔΑΤΩΝ - ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΟΔΟΥ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΛΟΥΡΔΑ
11	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΟΔΟΣ ΛΑΥΡΑΝΓΚΑ

Πίνακας 26: Ενδεικτικά Είδη Ενταγμένων Έργων ανά Αναπτυξιακό Στόχο 3

ΑΣ3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (Περιλαμβάνει: Υγεία, Απασχόληση, Παιδεία Αθλητισμό & Κοινωνική Συνοχή)	
3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	
1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης	
1	ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ (ΠΚ 2006ΕΠ02230068)
2	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΨΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ (ΕΡΓΟ ΘΟΥΚΙΔΙΔΗ ΒΑΛΕΝΤΗ)
3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	
1	ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ
2	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Πηγή: Δι.Α.Π., Δεκέμβριος 2020

Πίνακας 27: Ενδεικτικά Είδη Ενταγμένων Έργων ανά Αναπτυξιακό Στόχο 4

ΑΣ4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ (Περιλαμβάνει: Δίκτυα, Μεταφορές, Εφοδιαστική Αλυσίδα)	
4.2 Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές	
1	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΡΩΗΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΕΓΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
4.3 Λιμενικές υποδομές	
1	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΛΙΜΕΝΑ ΟΘΩΝΩΝ ΑΠΟ Ν & ΝΑ ΑΝΕΜΟΥΣ
2	ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΝΥΔΡΙΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
3	ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΚΑΙ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΛΙΜΩΝ Ν. ΖΑΚΥΝΘΟΥ (Π.Κ. 2003ΜΠ02230008)
4	ΕΡΓΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΚΑΙ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΛΙΜΩΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
5	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟ ΑΓΚΥΡΟΒΟΛΙΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΑΛΥΠΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΜΠΕΝΙΤΣΩΝ
6	ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΑ ΜΑΘΡΑΚΙΟΥ
7	ΛΙΜΑΝΙ ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΠΡΟΣΗΜΕΝΟΣ ΜΩΛΟΣ (ΠΚ 2002ΕΠ02230056)
4.5 Οδικές υποδομές	
1	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΙΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2017- 2018
2	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΤΗΣ ΠΙΝ
3	ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
4	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΘΑΚΗΣ
5	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ -ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
6	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ- ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕΓΑΝΗΣΙΟΥ
7	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ
8	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ-ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΩΝ ΔΙΑΠΟΝΤΙΩΝ ΝΗΣΙΩΝ (ΟΘΩΝΟΙ - ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ - ΜΑΘΡΑΚΙ) (Π.Κ.2013ΕΠ02200003).
9	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΪΑ ΔΗΜΟΥ ΠΑΞΩΝ ΝΗΣΟΣ ΑΝΤΙΠΑΞΩΝ
10	ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
11	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (Π.Κ.2013ΕΠ02200001)
12	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΪΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

13	ΜΕΛΕΤΗ ΝΕΑΣ ΓΕΦΥΡΑΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΠΟΡΟΥ
14	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΒΟΡΡΑ-ΝΟΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
15	"ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ (11ος) ΖΑΚΥΝΘΟΥ-ΑΛΥΚΩΝ" (11η ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΟΔΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ-ΑΛΥΚΩΝ) (Π.Κ. 2002ΜΠ02230049)
16	ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΑΡΓΥΡΑΔΩΝ (ΠΚ 2002ΜΠ02230008)
17	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
18	ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ-ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΡΑΪΣΜΟΙ - ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΝΗΣΩΝ ΚΑΛΑΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΣΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
19	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΔΟΥ ΑΣΠΡΟΓΕΡΑΚΑΤΑ - ΠΕΥΚΟΥΛΙΑ (ΛΑΓΚΑΔΑ) ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
20	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΒΟΥΛΟΣ - ΑΓ. ΕΥΦΗΜΙΑ
21	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΔΕΣΕ ΙΟΥΝΙΟΥ 2011
22	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΗΤΑ - ΚΑΛΑΜΙΤΣΙ ΑΠΟ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΣΗΣ ΕΩΣ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΠΡΟΣ ΕΞΑΝΘΕΙΑ & ΧΟΡΤΑΤΑ
23	ΜΕΛΕΤΗ ΠΑΡΑΚΑΜΨΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
24	ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΑΡΑΚΑΜΨΗΣ ΑΡΓΥΡΑΔΩΝ (2020ΜΠ9220002)
25	ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΑΡΑΚΑΜΨΗΣ ΣΚΡΙΠΕΡΟΥ (2020ΜΠ9220003)
26	ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΚΥΚΛΙΚΩΝ ΚΟΜΒΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (2020ΜΠ92200004)
27	ΝΕΑ ΟΔΟΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΗΓΑΝΙΑ- ΑΛΥΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ 6Η ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΟΔΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ- ΒΟΛΙΜΩΝ (2020ΜΠ92200006)
28	ΜΕΛΕΤΗ ΠΑΡΑΚΑΜΨΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ (2020ΜΠ92200009)
29	ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΝΟΤΙΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΛΕΩΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΜΕ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΚΟΜΒΩΝ "ΑΓΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ" "ΛΟΥΜΠΑΣ" ΚΑΙ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥΣ (2020ΜΠ92200010)
30	ΜΕΛΕΤΗ ΟΔΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΡΑΝΑΙΑ - ΚΟΚΥΛΙΑ ΤΗΣ Ε.Ο. 1 ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ - ΠΟΡΟΥ
31	ΜΕΛΕΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΟΔΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ Ε.Ο. 1 ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ - ΠΟΡΟΥ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΖΑΝΝΑΤΩΝ
32	ΜΕΛΕΤΗ ΝΕΑΣ ΓΕΦΥΡΑΣ ΕΠΙ ΤΗΣ Ε.Ο. 1 ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ - ΠΟΡΟΥ ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΚΟΛΑΪΤΗ»
4.8 Οδική ασφάλεια	
1	ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΦΩΤΕΙΝΩΝ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
2	ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΟΛΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (ΠΚ 2003ΕΠ02230056)

Πηγή: Δι.Α.Π., Δεκέμβριος 2020

Πίνακας 28: Ενδεικτικά Είδη Ενταγμένων Έργων ανά Αναπτυξιακό Στόχο 5

ΑΣ5.ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ (Περιλαμβάνει: Πολιτισμό, Τουρισμό, Αγροδιατροφικό Τομέα, Μεταποίηση)
5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές

1	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
2	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ ΕΤΟΥΣ 2018-2019
3	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ 2020
4	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ 2021
5	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ ΕΤΟΥΣ 2016-2017
5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	
1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΑΓ. ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
2	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΑΛΑΙΟΠΟΛΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
3	ΑΝΑΣΚΑΣΦΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
4	ΑΝΑΣΚΑΠΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΑΡΧΑΙΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
5	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΘΕΑΤΡΟΥ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
6	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ «ΣΑΝ ΤΖΙΑΚΟΜΟ»
7	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ «ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ» ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ
5.7 Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες	
1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

Πηγή: Δι.Α.Π., Δεκέμβριος 2020

2.4.4 Σε εξέλιξη Έργα με Ανεκτέλεστα Υπόλοιπα του Εθνικού Σκέλους Π.Δ.Ε της Π.Ι.Ν

Η παρούσα ενότητα παρουσιάζει τα σημαντικότερα συμπεράσματα, τα οποία προκύπτουν μετά την προαναφερόμενη γενική παρουσίαση του υφιστάμενου Π.Δ.Ε. της Π.Ι.Ν ως προς τα «ενεργά» έργα, ήτοι τα έργα που έχουν ανεκτέλεστο υπόλοιπο νομικής δέσμευσης. Σκοπός είναι η ανάδειξη του πραγματικά μεταφερομένου εθνικού σκέλους του Π.Δ.Ε. στην νέα Προγραμματική Περίοδο **2021-2025**.

Ως μεθοδολογία επεξεργασίας/συστηματοποίησής τους ακολουθήθηκαν τα βήματα της ενότητας **2.4.1**. Συμπληρωματικά, στη διαδικασία αποτύπωσης/εξυγίανσης εφαρμόστηκαν οι οδηγίες της Εγκυκλίου με αριθ. πρωτ. : **17642 -10-02-2021** «Οδηγιών για την Έγκριση και Χρηματοδότηση του Π.Δ.Ε. **2021** και τον Προγραμματισμό Δαπανών Π.Δ.Ε. **2022-2024**», (δημοσίευσης **3-3-2021**).

Στη συνέχεια, για την αναγνώριση των «ενεργών έργων» ακολουθήθηκε περαιτέρω η εξής διαδικασία περαιτέρω εξυγίανσης του υφιστάμενου Π.Δ.Ε. με τη χρήση του Συγκεντρωτικού Πίνακα Έργων Εθνικού Π.Δ.Ε.:

1. Μέσω του **e-PDE**, συγκεντρώθηκαν, οι πληρωμές παραστατικών παλαιότερων έργων και κατόπιν εξακρίβωσης της αποπληρωμής τους, τα έργα αυτά σημάνθηκαν ως «ολοκληρωμένα».
2. Στη συνέχεια, με την άντληση επικαιροποιημένων στοιχείων πληρωμών από το Ηλεκτρονικό Σύστημα **e-PDE**, συμπληρώθηκαν με πλήρη και επικαιροποιημένα στοιχεία, σημαντικά δεδομένα, ενδεικτικά: ο Π/Υ του έργου, το Συνολικό Ποσό Πληρωμών, οι Πιστώσεις, οι Κατανομές, καθώς επίσης και οι Εκκρεμείς Πληρωμές.

3. Με την περαιτέρω επεξεργασία, έργα τα οποία δεν εμφάνιζαν εκκρεμείς πληρωμές ή και εκκρεμείς κατανομές για το συνολικό ποσό των Νομικών τους Δεσμεύσεων τους, σημάνθηκαν επίσης ως «Ολοκληρωμένα».
4. Με στόχο την εξασφάλιση του μέγιστου δυνατού π/υ για την ένταξη νέων έργων, εντοπίστηκαν επίσης τα έργα, τα οποία εμφανίζουν μηδενικές Νομικές Δεσμεύσεις εντός των προηγούμενων **18** μηνών. Τα έργα αυτά προκρίνονται ως πιθανά προς «απένταξη» και σημάνθηκαν ως τέτοια και παραμένουν υπό συζήτηση επανένταξής τους στο ΠΠΑ.

Εκ της προαναφερόμενης διαδικασίας συμπερασματικά προκύπτει ότι:

1. Με την προσαρμογή της αφαίρεσης των «ολοκληρωμένων», των «προς απένταξη» έργων, των έργων «Φυσικών Καταστροφών», των έργων που έχουν χαρακτηριστεί ως αδρανή από την ΔΙΑΠ³³, **το συνολικό ποσό ενταγμένων έργων** που δεσμεύει το υφιστάμενο Π.Δ.Ε. από αρχικά **192.015.334,39 €** (σύμφωνα με τον π/υ δημοπράτησης) πλέον την **1-1-2021 ανέρχεται σε περίπου 105 εκ. ευρώ.**
2. Τα συνολικά ενταγμένα έργα ανέρχονται αριθμητικά σε **39**, εκ των οποίων οι νομικές δεσμεύσεις (ήτοι προϋπολογισμός ήδη συμβασιопоποιημένων έργων) είναι γνωστές μόνο για τα **9** εξ αυτών, σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από το **e-pde.**
3. Το άθροισμα «ενταγμένων» έργων των περίπου **105** εκ. ευρώ, δεσμεύεται αντίστοιχα από ειλημμένες Νομικές Δεσμεύσεις με ποσά που ανέρχονται σε **35.535.602,20 €.**
4. Οι επί των Νομικών Δεσμεύσεων «ανεκτέλεστες υποχρεώσεις» (ήτοι οι Νομικές Δεσμεύσεις που έχουν υπόλοιπο αποπληρωμής) στις **31-12-2020**, ανέρχονται σε: **3.261.825,12€.**

2.4.5 Swot Analysis της ΠΙΝ ανά Αναπτυξιακό Στόχο ΠΠΑ

Αναπτυξιακός Στόχος 1: Έξυπνη Ανάπτυξη

Δυνατά Σημεία

- Η αύξηση τα τελευταία χρόνια του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

Αδυναμίες

- Χαμηλό επίπεδο διαθέσιμων πόρων, υλικών και ανθρώπινων, για έρευνα και τεχνολογία.
- Έλλειψη συστημάτων και δομών υποστήριξης καινοτομίας.
- Έλλειψη επαρκούς διασύνδεσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ με τη λειτουργία και τη στόχευση των ΜΜΕ.
- Χαμηλό επίπεδο ενσωμάτωσης των ψηφιακών δυνατοτήτων στη τοπική δημόσια διοίκηση.

³³ Έργα που έχουν σημειωθεί από την ΔΙΑΠ ως ολοκληρωμένα (για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις νομικές δεσμεύσεις τους). Τα αδρανή έργα έχουν σημειωθεί επίσης από την ΔΙΑΠ.

Ευκαιρίες

- Αξιοποίηση των κατευθύνσεων της Στρατηγικής 'Ευρώπη **2020**' για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.
- Ενσωμάτωση της λογικής της 'έξυπνης εξειδίκευσης' στην στρατηγική της ΠΙΝ
- Αναβάθμιση και ενίσχυση υπάρχοντος και προσέλκυση νέου ερευνητικού δυναμικού.
- Διασύνδεση της διαδικασίας της έρευνας και καινοτομίας με την παραγωγική διαδικασία.
- Ενσωμάτωση των ΤΠΕ για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ.
- Εξοικείωση με τη διάσταση της κοινωνικής οικονομίας και προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.
- Ενίσχυση της δικτύωσης και των συνεργασιών των ΑΕΙ/ΑΤΕΙ της ΠΙΝ
-

Απειλές

- Μη ενσωμάτωση και σύνδεση της έρευνας και καινοτομίας με το παραγωγικό σύστημα.

Αναπτυξιακός Στόχος 2: Πράσινη Ανάπτυξη

Δυνατά Σημεία

- Εξαιρετικής κατάστασης και ιδιαίτερης σημασίας φυσικό περιβάλλον, με ενδιαφέροντα οικοσυστήματα και εκτεταμένη και ποικιλόμορφη ακτογραμμή.

Αδυναμίες

- Ενεργοβόρο δομημένο ιδιωτικό και δημόσιο περιβάλλον.
- Αυξανόμενες πιέσεις στα διαθέσιμα βασικών φυσικών πόρων (π.χ. νερό).
- Ελλιπές πλαίσιο χωρικού σχεδιασμού, το οποίο αποτυγχάνει να ελέγξει τις πιέσεις στο περιβάλλον.

Ευκαιρίες

- Αξιοποίηση καινοτόμων τεχνολογιών για την ενεργειακή απόδοση και Εξοικονόμηση
- Αξιοποίηση της διεθνούς ευαισθητοποίησης για την κλιματική αλλαγή, με παράλληλη εισαγωγή τεχνογνωσίας για την ανάπτυξη συστημάτων αντιμετώπισης περιβαλλοντικών κινδύνων.
- Αξιοποίηση των δυνατοτήτων συνεργασίας που διαμορφώνονται στο πλαίσιο της νέας Στρατηγικής για τη ΜακροΠεριφέρεια Αδριατικής – Ιονίου (**EUSAIR**).

Απειλές

- Πιέσεις στη φέρουσα ικανότητα των νησιών, που μπορεί να οδηγήσει σε υποβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής .

- Κίνδυνος υποβάθμισης των περιβαλλοντικών πόρων και της κατάστασης των οικοσυστημάτων.

Αναπτυξιακός Στόχος 3: Κοινωνική Ανάπτυξη

Δυνατά Σημεία

- Η εμπειρία στη διαχείριση-λειτουργία Κοινωνικών Δομών και οι υποδομές υγείας.

Αδυναμίες

- Σχετικά χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού.
- Ενδοπεριφερειακές ανισότητες στο αναπτυξιακό επίπεδο των επιμέρους νησιών και στο βιοτικό επίπεδο των κατοίκων.
- Ελλείψεις στις υποδομές του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Έλλειψη σύνδεσης εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας και τους τομείς εξειδίκευσης της ΠΙΝ
- Έντονη εποχικότητα της αγοράς εργασίας, με συνεπαγόμενη αυξημένη ανεργία κατά τους χειμερινούς μήνες.

Ευκαιρίες

- Αξιοποίηση ΤΠΕ για την αντιμετώπιση των δυσκολιών πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες, λόγω της νησιωτικότητας.
- Αξιοποίηση των γειτονικών θαλάσσιων και χερσαίων Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών.

Απειλές

- Ανεπαρκείς πολιτικές για ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Συνέχιση των τάσεων για πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης.
- Παράταση της οικονομικής κρίσης που αναμένεται να οδηγήσει σε περαιτέρω συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας και επιδείνωση των κοινωνικών συνθηκών.
- Περαιτέρω αύξηση των επιπέδων ανεργίας και ιδιαίτερα των νέων και γυναικών.

Αναπτυξιακός Στόχος 4: Ανάπτυξη Υποδομών

Δυνατά Σημεία

- Η κεντρική θέση στον διεθνή άξονα Αδριατικής - Ιονίου, και η γεωγραφική της χωροθέτηση με κατεύθυνση κεντρικές πύλες (Πάτρα - Ηγουμενίτσα).
- Η λειτουργία σημαντικών μεταφορικών υποδομών (κυρίως αεροδρόμια και λιμάνια) που διασφαλίζουν ενδο-και διαπεριφερειακή σύνδεση και σύνδεση με το εξωτερικό.

Αδυναμίες

- Έλλειψη οργανωμένου συστήματος παρακολούθησης και πρόληψης φυσικών κινδύνων.
- Συνθήκες μειωμένης προσπελασιμότητας, λόγω της διπλής νησιωτικότητας, τόσο κατά την χειμερινή περίοδο με τα περιορισμένα δρομολόγια, όσο και κατά τη θερινή λόγω της συμφόρησης.
- Δυσαναλογία θαλάσσιου μεταφορικού κόστους και χρόνου, με αυτά που εξασφαλίζουν οι ηπειρωτικές οδικές συνδέσεις.
- Εντεινόμενα προβλήματα στις πόλεις, τα οποία σχετίζονται με την κυκλοφοριακή συμφόρηση, τις τεχνικές υποδομές και τη γενικότερη οργάνωση των αστικών περιοχών.

Απειλές

- Καθυστέρηση στην υλοποίηση της Ιόνιας Οδού και συναφών οδικών αξόνων, που θα παρατείνει τη δυσκολία πρόσβασης από την ηπειρωτική Ελλάδα.

Αναπτυξιακός Στόχος 5: Εξωστρέφεια

Δυνατά Σημεία

- Η λειτουργία ΑΕΙ και ΤΕΙ με εξειδίκευση σε θέματα που άπτονται τους τομείς **RIS** (αγροδιατροφή & περιβάλλον, πολιτισμός & ΤΠΕ κλπ)
- Η υψηλή αναγνωρισιμότητα ως δημοφιλούς και διεθνώς αναγνωρισμένου τουριστικού προορισμού της Μεσογείου.
- Η γεω-μορφολογία και οι ποικίλοι (φυσικοί, πολιτιστικοί, παραγωγικοί) πόροι που προσφέρουν τις προϋποθέσεις για εμπλουτισμό του υφιστάμενου παραγωγικού προτύπου.
- Δομημένο περιβάλλον στις αστικές περιοχές με υψηλή αρχιτεκτονική και πολιτιστική αξία.
- Πλούσιο μνημειακό και γενικότερα πολιτιστικό απόθεμα, σε σύνδεση με τις δυνατότητες ανάπτυξης της δημιουργικής οικονομίας.

Αδυναμίες

- Στάσιμο παραγωγικό μοντέλο, ιδιαίτερα ευάλωτο στις διεθνείς οικονομικές διακυμάνσεις, που χαρακτηρίζεται από την μονοκαλλιέργεια του τουρισμού, με χαμηλή ανταγωνιστικότητα.

Απειλές

- Η αύξηση του ανταγωνισμού από άλλα Μεσογειακά τουριστικά λιμάνια.

Συμπερασματικά, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων απειλείται³⁴ από:

³⁴ «Κείμενο Θέσεων για τις Κατευθύνσεις Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής **2021-2027**» Σεπτέμβριος **2019**, ΕΥΔ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

1. Τις έντονες εποχικές διακυμάνσεις του ανθρώπινου δυναμικού που συνιστά απόρροια της νησιωτικότητας. Οι ανθρωπογενείς δραστηριότητες κορυφώνονται κατά τους θερινούς μήνες κυρίως λόγω του τουριστικού προϊόντος.
2. Το δυσμενές δημογραφικό περιβάλλον, με αυξημένους δείκτες γήρανσης και εξάρτησης με σχετικά αυξημένη συμμετοχή ξένων υπηκόων.
3. Το παραγωγικό σύστημα χαρακτηρίζεται από μικρή εξειδίκευση και χαμηλή ανταγωνιστικότητα, με την κυριαρχία του τριτογενούς τομέα (μαζικός τουρισμός και εμπόριο), με χαμηλά επίπεδα καινοτομίας (παρά τη σχετική βελτίωση),
4. Μια ανθεκτική στην κρίση αγορά εργασίας (καθώς διαθέτει σχετικά χαμηλά σχετικά επίπεδα ανεργίας), η οποία προσφέρει ολοένα και περισσότερες θέσεις εργασίας με χαμηλή όμως εξειδίκευση, που αντιβαίνουν στα υψηλά επίπεδα δεξιοτήτων των ανέργων.
5. Την περιβαλλοντική ποικιλομορφία και τις εύθραυστες ισορροπίες όσον αφορά στους φυσικούς και περιβαλλοντικούς πόρους ένεκα της νησιωτικότητας, προκαλώντας για “εξοικονόμηση”, “επανάχρηση”, συνετή & βιώσιμη “διαχείριση” και ταυτόχρονα η μορφολογία της αυξάνει τους φυσικούς και ανθρωπογενείς κινδύνους,
6. Την βελτιούμενη “εξωτερική διασύνδεση” μέσω πυλών εισόδου-εξόδου με τα ΔΕΔ-Μ, αλλά και σημαντικό έλλειμα στην “εσωτερική” διασυνδεσιμότητα μικρών και μεγάλων νησιών.

2.4.6 Συμπεράσματα επι του Υφιστάμενου Εθνικού Σκέλους Π.Δ.Ε της Π.Ι.Ν.

Η συγκεκριμένη ενότητα επιχειρεί να επισημάνει τις διαπιστώσεις που παρατηρήθηκαν κατά την επεξεργασία και συστηματοποίηση των διαθέσιμων στοιχείων που παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα.

Γενικότερα, κατά την διάρκεια των ενεργειών αποτύπωσης του υφιστάμενου εθνικού σκέλους του Π.Δ.Ε. της Π.Ι.Ν. παρουσιάστηκαν δυσκολίες που επηρεάζουν σημαντικά τόσο την διαδικασία για την περαιτέρω εξυγίανση του Π.Δ.Ε., όσο και την εναρμόνισή του με το κανονιστικό πλαίσιο του Ε.Π.Α. Είναι σύνηθες το φαινόμενο να παρατηρούνται ανάλογα προβλήματα σε περιπτώσεις μετάβασης από ένα παλαιότερο πλαίσιο λειτουργίας σε ένα πιο σύγχρονο και πλήρως εναρμονισμένο με τις επιταγές της νέας εποχής. Αναπόφευκτα η μετάβαση σε μία νέα πραγματικότητα αποτελεί ένα δύσκολο και απαιτητικό εγχείρημα, καθώς οι νέες απαιτήσεις πηγάζουν από την αντιμετώπιση των δυσκολιών και των παραβλέψεων του παρελθόντος, γεγονός που μετατρέπει το ρόλο της μεταβατικής περιόδου σε «στοίχημα» για την επιτυχημένη αντιμετώπιση των εξακριβωμένων προβλημάτων.

Σε μια άκρως απαιτητική διαδικασία, κατά τη διάρκεια της οποίας, ο άνθρωπος παράγοντας διαδραματίζει σημαντικότερο ρόλο, είναι αναπόφευκτο να μην προκύψουν προβλήματα, όπως τα ακολούθως αναγραφόμενα. Στην προκειμένη περίπτωση της διαδικασίας αποτύπωσης του υφιστάμενου Π.Δ.Ε. της Π.Ι.Ν., οι συντονισμένες προσπάθειες και η άριστη συνεργασία μεταξύ των μελών της Δι.Α.Π. και της ομάδας εργασίας συνέβαλαν τα μέγιστα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που

προέκυψαν και την πλήρη και ορθή αποτύπωση του υφιστάμενου εθνικού σκέλους του Π.Δ.Ε. της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων. Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω, τα συμπεράσματα που προκύπτουν συνοψίζονται ως ακολούθως:

1. Η ένταξη έργων και υποέργων στο Π.Δ.Ε. πριν την εφαρμογή του Ε.Π.Α. δεν ακολουθούσε την ορθολογική μέθοδο των συγχρηματοδοτούμενων έργων. Συνεπώς, με βάση το μέχρι πρότινος ισχύον πλαίσιο, υπήρχε η δυνατότητα ένας φορέας να εντάξει ανεξάρτητα έργα Χ προϋπολογισμού ή/και ανεξάρτητα ή εξαρτημένα (από ονοματισμένο έργο) υποέργα όπου το άθροισμά τους να μην ταυτίζεται με τον προϋπολογισμό του έργου του οποίου αποτελούσαν μέρος και των οποίων η υλοποίηση δεν προχωρούσε σύμφωνα με τον προγραμματισμό, με αποτέλεσμα την περαιτέρω επιβάρυνση του π/υ του Π.Δ.Ε..
2. Οι όποιες ελλείψεις στοιχείων και πεδίων που εμφανίζονται στους πίνακες, στα Τεχνικά Δελτία, στις πληρωμές, στις νομικές δεσμεύσεις, ή τον οικονομικό προγραμματισμό οφείλονται στην μέχρι πριν από την εφαρμογή του Ε.Π.Α. κοινή πρακτική προγραμματισμού/ διαχείρισης/ παρακολούθησης του Π.Δ.Ε. στο σύνολο της χώρας-χωρίς να αποτελούν ιδιάζων καθεστώς λειτουργίας της Π.Ι.Ν..
3. Οι Περιφέρειες είθισται να εντάσσουν μικρού προϋπολογισμού έργα, ακόμη και έργα, τα οποία δεν εναρμονίζονται πλήρως με τις Εθνικές πολιτικές. Αυτό ως γεγονός δυσχεραίνει την εφαρμογή του Ε.Π.Α. και τον εξορθολογισμό του υφιστάμενου προγράμματος δημοσίων επενδύσεων. Ταυτόχρονα ο ίδιος παράγοντας δυσχεραίνει, ελλείπει ικανού πλήθους ανθρώπινων πόρων, περαιτέρω την παρακολούθηση/ διαχείρισή τους.
4. Τα διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία δεσμεύσεων, πληρωμών και νομικών υποχρεώσεων –ιδιαίτερα ως προς το χρονοδιάγραμμά τους- δεν θεωρούνται **100%** αξιόπιστα, καθώς δεν έχει τηρηθεί απόλυτα η διαδικασία «Περιορισμού Ληξιπρόθεσμων Οφειλών – Τήρηση Μητρώου Δεσμεύσεων Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων» και σύνταξης «Ετήσιου Συγκεντρωτικού Πίνακα Προγραμματισμού» τόσο από τη Δι.Α.Π. όσο και από λοιπούς φορείς υλοποίησης (βλ. Δήμους, κ.α.), εξαιτίας όλων των προαναφερόμενων παραδοχών κατά τα προηγούμενα έτη.
5. Ενίοτε παρατηρούνται στους επί μέρους π/υ υποέργων, περιπτώσεις οι οποίες υπερβαίνουν τον συνολικό π/υ του έργου στο οποίο ανήκουν. Παράλληλα, σημαντικό πλήθος έργων και υποέργων στερούνται αναλυτικών στοιχείων Νομικών Δεσμεύσεων (ΝοΔε), ήτοι ημερομηνίες έναρξης και λήξης ή/και το ποσό (σε €) της Νομικής Δέσμευσης ή/και το χρονοπρογραμματισμό εκτέλεσής τους. Και αυτοί οι παράγοντες οφείλονται στις προαναφερόμενες παθογένειες της διαχείρισης- παρακολούθησης κατά τα προηγούμενα έτη.
6. Το θεσμικό σύστημα δεν τηρείται επαρκώς και η μεθοδολογία Δεικτών (εκροών, αποτελέσματος) κατά την πεπατημένη των συγχρηματοδοτούμενων έργων με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα στόχευσης ή επίτευξής τους.
7. Οι όποιες ευθύνες (εάν εντέλει πρέπει να αναζητηθούν στα πλαίσια βελτίωσης και εξορθολογισμού του εθνικού Π.Δ.Ε.) για τις αδυναμίες ορθής εφαρμογής των διαδικασιών (του υφιστάμενου Σ.Δ.Ε. για το Π.Δ.Ε) και του πλαισίου που θέτουν

σε ισχύ οι εκάστοτε ετήσιες Εγκύκλιοι Π.Δ.Ε., βαρύνουν ισόποσα τις Περιφέρειες και τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης καθόσον μεταφέρονται από έτος σε έτος ελλιπή στοιχεία. Παράλληλα δεν λαμβάνεται υπόψη η πάγια απαίτηση στελέχωσης και περαιτέρω κατάρτισής των δικαιούχων/περιφερειών.

8. Για την νέα **(1^η)** προγραμματική περίοδο του Ε.Π.Α. **2021-2025**, παρά την ενημέρωση του συστήματος **e-pde** με οικονομικά στοιχεία (ιδιαίτερα στα τέλη κάθε έτους), παρά την σοβαρή προσπάθεια ετήσιου προγραμματισμού των Π.Δ.Ε. εκ μέρους των περιφερειών και την κατάθεση αξιόπιστων στοιχείων (ιδιαίτερα κατά τα έτη **2018, 2019, 2020**) μέσω **e-pde** το Υπουργείο Ανάπτυξης σχεδίασε το Ε.Π.Α.:

- σχεδόν ισόποσου ή/και κατά πολύ υπολειπόμενου προϋπολογισμού **2021-2025** με τις ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις τους αφήνοντας ουσιαστικά ελάχιστο χώρο για νέα έργα ή/και άσκησης Περιφερειακής Αναπτυξιακής πολιτικής στη φιλοσοφία που εισάγει το Ε.Π.Α.,
- το Ε.Π.Α. σχεδιάστηκε εξ' ορισμού εμπροσθοβαρές χωρίς την προηγούμενη εξέταση ύπαρξης ικανού πλήθους ώριμων έργων και χωρίς να ληφθούν υπόψη οι αστοχίες/ ελλείψεις οικονομικού χρονοπρογραμματισμού για τα έτη **2020, 2021, 2022, 2023** επί των ετήσιων Π.Δ.Ε. που έχουν ήδη εγκριθεί από την ΔιΔιΕΠ,
- ο σχεδιασμός εκτέλεσης του εμπροσθοβαρούς Π.Π.Α. (βλ. **35%** το **2021**, **35%** το **2022**, κ.ο.κ.) δεν έχει λάβει υπόψη την προηγούμενη εμπειρία, δυνατότητα και δυσκολία εκάστης Περιφέρειας να ανταπεξέλθει στις αντίστοιχες ετήσιες εγκρίσεις της (βλ. **4-6** εκ ευρώ ετησίως) -πόσο μάλλον στο επί **5/6** φορές πολλαπλάσιο που καλούνται πλέον να ολοκληρώσουν σε ετήσια βάση,
- αν στους προαναφερόμενους παράγοντες προστεθεί η αναγκαστική εκταμίευση/εκτέλεση υπολειπόμενων πληρωμών σε έργα του εθνικού Π.Δ.Ε. ύψους **17** εκ ευρώ, η εγκεκριμένη πίστωση εκτέλεσης έργων εθνικού Π.Δ.Ε. π/υ **4** εκ ευρώ και συγχρηματοδοτούμενου Π.Δ.Ε. **40** εκ ευρώ (Πίνακας **30**), οι πληρωμές/ εντάξεις ΕΣΠΑ **2014-2020** εντός **2021**, ο ενδιάμεσος προγραμματισμός για το Π.Δ.Ε. **2021** και του Π.Δ.Ε.**2021-2024**, ο σχεδιασμός του ΕΣΠΑ **2021-2027** π/υ **272+εκ.** ευρώ, ο σχεδιασμός για το Ε.Π.Α. **78** εκ ευρώ, οι ανάγκες ένταξης και απορρόφησης όσο το δυνατόν μεγαλύτερων πιστώσεων της περιόδου **2014-2020** και η επιτακτική ανάγκη ένταξης έργων στο Ταμείο Ανάκαμψης γίνεται αντιληπτό το μέγεθος της αδυναμίας των Δι.Α.Π. να ανταπεξέλθουν εντός του ιδίου έτους σε όλες τις προαναφερόμενες υποχρεώσεις.
- το Υπουργείο δέχτηκε πρόσθετες εντάξεις έργων, κατά το **2^ο** εξάμηνο του **2020**, αλλά και το πρώτο **6**μηνο του **2021** χωρίς την προηγούμενη αξιολόγηση του αθροιστικού π/υ (για το υφιστάμενο Π.Δ.Ε.) ανά περιφέρεια, χωρίς την εξέταση της ωριμότητας των έργων και του χρονοπρογραμματισμού εκτέλεσης τους με αποτέλεσμα να δεσμεύουν περαιτέρω τον διαθέσιμο π/υ για την Π.Π. **2021-2025**
- εξ' ορισμού εμπροσθοβαρές, χωρίς την προηγούμενη εξέταση ύπαρξης ικανού πλήθους ώριμων έργων και χωρίς να ληφθούν υπόψη οι αστοχίες/ ελλείψεις οικονομικού χρονοπρογραμματισμού για τα έτη **2020, 2021, 2022, 2023** επί των ετήσιων Π.Δ.Ε. που έχουν ήδη εγκριθεί από την ΔιΔιΕΠ.

• τέλος, αν στους προαναφερόμενους παράγοντες προστεθεί:

- η αναγκαστική εκταμίευση/εκτέλεση υπολειπόμενων πληρωμών σε έργα του εθνικού Π.Δ.Ε. ύψους **18** εκ ευρώ,
- η εγκεκριμένη ετήσια πίστωση εκτέλεσης έργων εθνικού Π.Δ.Ε,
- οι πληρωμές/ εντάξεις ΕΣΠΑ **2014-2020** εντός **2021**,
- ο ενδιάμεσος προγραμματισμός για το Π.Δ.Ε. **2021** και του Π.Δ.Ε.**2021-2024**,
- ο σχεδιασμός του ΕΣΠΑ **2021-2027**,
- ο σχεδιασμός για το Ε.Π.Α. **78** εκ ευρώ,
- οι ανάγκες ένταξης και απορρόφησης όσο το δυνατόν μεγαλύτερων πιστώσεων της περιόδου **2014-2020** και
- η επιτακτική ανάγκη ένταξης έργων στο Ταμείο Ανάκαμψης,

γίνεται αντιληπτό το μέγεθος της αδυναμίας των Δι.Α.Π. να ανταπεξέλθουν (με τους ελάχιστους ανθρωπο-τεχνικούς πόρους τους και με το διαιδαλώδες θεσμικό πλαίσιο) εντός του ιδίου έτους σε όλες τις προαναφερόμενες υποχρεώσεις.

Πίνακας 29: Εγκεκριμένες Πιστώσεις Π.Δ.Ε. 2021 σε εκ.€

ΦΟΡΕΑΣ	ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΔΕ 2021-24	ΟΡΙΟ ΝΕΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΔΕ 2021-24
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας, Θράκης	45	45
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	108	130
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	28	28
Περιφέρεια Ηπείρου	36	36
Περιφέρεια Θεσσαλίας	53	53
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	17	17
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	48	49
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	42	42
Περιφέρεια Αττικής	146	146
Περιφέρεια Πελοποννήσου	44	44
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	28	28
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	38	39
Περιφέρεια Κρήτης	45	45
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	680	702
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	3.000	4.950

Πηγή: Εγκύκλιος Προγραμματισμού Π.Δ.Ε.**2021**, Φεβρουάριος **2021**

Πίνακας 30: Όρια Δαπανών Περιφερειακού ΠΔΕ 2021

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Συγχρηματοδο τούμενο ΠΔΕ	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	80.000.000	10.650.000	90.650.000
Κεντρική Μακεδονία	215.000.000	25.450.000	240.450.000
Δυτική Μακεδονία	65.000.000	6.600.000	71.600.000
Ήπειρος	60.000.000	8.400.000	68.400.000

Θεσσαλίας	75.000.000	12.500.000	87.500.000
Ιονίων Νήσων	40.000.000	4.000.000	44.000.000
Δυτική Ελλάδα	75.000.000	11.400.000	86.400.000
Στερεά Ελλάδα	40.000.000	9.950.000	49.950.000
Αττική	265.000.000	34.400.000	299.400.000
Πελοπόννησο	55.000.000	10.350.000	65.350.000
Βόρειο Αιγαίο	55.000.000	6.600.000	61.600.000
Νότιο Αιγαίο	50.000.000	9.050.000	59.050.000
Κρήτη	75.000.000	10.650.000	85.650.000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	1.150.000.000	160.000.000	1.310.000.000

Πηγή: Εγκύκλιος Προγραμματισμού Π.Δ.Ε. 2021, Φεβρουάριος 2021

Μεϊζονος σημασίας προτεραιότητα για την εξυγίανση του Π.Δ.Ε. αποτελεί η συνεχής αναλυτική ενημέρωση των Νομικών Δεσμεύσεων ως προς το πραγματικό ποσό που δεσμεύουν (μετά τις εκπτώσεις), το επακριβές χρονοδιάγραμμα προβλεπόμενων πληρωμών τους και η έγκυρη ενημέρωση των αναλυτικών πληρωμών κατά την διάρκεια του έτους απ' όλους τους φορείς υλοποίησης και πληρωμών.

Ίσης σημασίας είναι και η απαρέγκλιτη τήρηση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (Σ.Δ.Ε.) και των στοιχείων που εμπεριέχει, από όλους στους φορείς υλοποίησης και ταυτόχρονα η συνεχής επίβλεψη/αξιολόγηση του από το Υπουργείο Ανάπτυξης.

Επιπλέον, σημαντικό ρόλο κατά την νέα Π.Π. 2021-2025 θα διαδραματίσει η ενδεδειγμένη επικαιροποίηση όλων των αναλυτικών στοιχείων ενταγμένων έργων στο Π.Δ.Ε. και η ορθή συσχέτιση τους με τους Δείκτες του Ε.Π.Α.. Περαιτέρω πρέπει να ολοκληρωθεί το νέο πληροφοριακό σύστημα, το οποίο θα αντικαταστήσει το **e-pde**, ώστε να υπάρξει μετάπτωση δεδομένων αλλά και ο πραγματικός συσχετισμός μεταξύ Ο.Π.Σ. και **εΠ.Δ.Ε.** καθώς και η ανταλλαγή στοιχείων για την ενιαία παρακολούθηση (ΕΣΠΑ & Ε.Π.Α.) του συστήματος δεικτών.

Με την έναρξη εφαρμογής του Ε.Π.Α. οι περιφέρειες θα πρέπει να στηριχθούν εμπράκτως όχι μόνο με επαρκή Τεχνική Βοήθεια, αλλά και την απαραίτητη στελέχωση για να ανταπεξέλθουν τόσο στα υφιστάμενα (πολλαπλών ρόλων) καθήκοντά τους, όσο και για τις ανάγκες τους αλλά και για τις γεωγραφικές και οργανικές ιδιαιτερότητες εκάστου εξ αυτών-και όχι οριζόντια. Ίσως, για την ουσιαστική στήριξη των περιφερειών να απαιτηθεί και αλλαγή θεσμικού πλαισίου, όπως μεταξύ άλλων για παράδειγμα του πλαισίου τελικής έγκρισης/υπογραφής τεχνικών μελετών από τους ίδιους τους Αναδόχους. Αντίστοιχη στήριξη θα πρέπει να υπάρξει και για τους λοιπούς Φορείς Υλοποίησης, οι οποίοι επίσης στερούνται του απαιτούμενου ανθρώπινου δυναμικού.

Ιδιαίτερα κατά την μεταβατική περίοδο του 2021 θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα αξιοποίησης κάθε ήδη έτοιμου «προς δημοπράτηση» ή/και «προς τελική υπογραφή τεύχους δημοπράτησης» έργου –χωρίς να απαιτείται επανάληψη της διαδικασίας πρόσκλησης- για να επιτευχθούν οι συνολικοί εθνικοί στόχοι ανάπτυξης 2021-2027. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρξει αυτόματη μετάπτωση έργων και πληρωμών τους

(εφόσον μέχρι τις **31.12.2020** υπήρξαν μηδενικές) στο ΕΣΠΑ **2021-2027** υπό το πρίσμα των αιρεσημοτήτων που το διέπει, ως μεθόδου που θα πρέπει επίσης να αξιοποιηθεί στο έπακρο. Παράλληλα, θα πρέπει να επανεξεταστεί το σύνολο του πλαισίου αρμοδιοτήτων όχι μόνο των Δι.Α.Π., αλλά και των Περιφερειών υπό το πρίσμα τομών/αλλαγών που επιχειρεί η «Μεταρρύθμιση του Δημοσίου Τομέα» ώστε να καταστεί εφικτή η αποδέσμευση πόρων για την διαχείριση και τον προγραμματισμό.

Εντέλει το Ε.Π.Α. θα πρέπει να λειτουργήσει ως εργαλείο και χρηματοδοτικό μέσο ευελιξίας καλύπτοντας αποκλειστικά τομείς δράσεων που δεν δύνανται να χρηματοδοτηθούν από άλλα μέσα και πηγές και που επιλέγονται από την εκάστη Περιφέρεια ως «τομείς ανάπτυξής της» για το διάστημα **2021-2025** και όχι μιας προσχηματικής ισόρροπης ανάπτυξης επί των **5** κοινών Αναπτυξιακών Στόχων Ε.Σ.Π.Α. & Ε.Π.Α. Για παράδειγμα, θα πρέπει να εκτελεί τις μελέτες έργων που απαιτούνται για την υλοποίηση/ένταξη έργων στο ΕΣΠΑ, κ.ο.κ. Συνεπώς εμφανίζεται το εθνικό σκέλος να στηρίζει επί σχεδόν **3** φορές την ανάπτυξη «υποδομών» σε σχέση με το ΕΣΠΑ. Όμως για να επιτευχθεί η ευελιξία στο Π.Π.Α., εκτός από τον σαφή προσανατολισμό, δεδομένου της ήδη κάλυψης των διαθέσιμων πόρων Ε.Π.Α. για την προγραμματική περίοδο **2021-2025** από τις ανεκτέλεστες υποχρεώσεις των συνεχιζόμενων έργων θα πρέπει να αυξηθούν οι πόροι του εθνικού σκέλους ώστε να επιτραπεί η ένταξη ικανού πλήθους νέων έργων. Στη συνέχεια των ανωτέρω, θα πρέπει να εφαρμοστεί στην πράξη με την εφαρμογή «ποινολογίου» και όχι απλή ενημέρωση «υποχρεώσεων εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου» ιδιαίτερα το εδάφιο της σχετικής εγκυκλίου του Π.Δ.Ε.

Τέλος, θα πρέπει να υπάρξει υποβοήθηση της αλλαγής νοοτροπίας καθώς, εξ ίσου βασικό πρόβλημα ένταξης έργων αποτελεί ο μικρός Μέσος Όρος προϋπολογισμών/ανά προταθέν έργο. Τα στελέχη και οι αιρετοί των περιφερειών θα πρέπει να ενημερωθούν και να κατανοήσουν την επιβάρυνση και τροχοπέδη που προκαλεί η αντιστρόφως συνεπαγόμενη τεχνική μεγάλη υποστήριξη και σημαντικοί ανθρωπinoι πόροι διαχείρισης που απαιτεί ο κατακερματισμός σε μικρούς π/υ.

3 Η Περιφερειακή Αναπτυξιακή Στρατηγική για την Περίοδο 2021-2027

Στην ενότητα αυτή επιχειρείται ο συγκερασμός όλων των διαθέσιμων στοιχείων και στρατηγικών ώστε να καταστεί εφικτή η πραγμάτωση των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων – μέσω του προγραμματισμού δράσεων - εντός του θεσμικού πλαισίου για το Ε.Π.Α. και τα Π.Π.Α. σε συνάρτηση με τους διαθέσιμους πόρους για την περίοδο **2021-2025**.

3.1 Εθνικές και Περιφερειακές Στρατηγικές 2021-2027

3.1.1 Ο εν Εξελίξει Παράλληλος Εθνικός Σχεδιασμός για το ΕΣΠΑ 2021-2027 και το Ταμείο Ανάκαμψης

Οι κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τις προϋποθέσεις ένταξης των έργων που θα προτείνουν οι Περιφέρειες, σχετίζονται με τα κάτωθι βασικά κριτήρια επιλεξιμότητας:

1. Ο μεγάλος βαθμός ωριμότητας των έργων.
2. Τα έργα εμβληματικού χαρακτήρα και σημαντικού προϋπολογισμού
3. Η μακροχρόνια οικονομική ανάπτυξη στο τοπικό και περιφερειακό ΑΕΠ

Πιο συγκεκριμένα, σημαντικό μέρος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το οποίο είναι μακράν το μεγαλύτερο δημόσιο ταμείο της ΕΕ, θα δαπανηθεί για την έξυπνη ανάπτυξη και την πράσινη οικονομία. Τα κράτη- μέλη της ΕΕ θα μπορούν να επιλέξουν μεταξύ της συμμόρφωσης με τους απαιτούμενους ελάχιστους πόρους που διατίθενται για καθέναν από αυτούς τους στόχους. Τα κατώτατα όρια καθορίζονται ως εξής:

- Χώρες της ομάδας **1**. Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες (δείκτης ΑΕΕ ίσος ή μεγαλύτερος του **100%** του μέσου όρου της ΕΕ) – **30%**
- Χώρες της ομάδας **2**. Περιφέρειες μετάβασης (δείκτης ΑΕΕ μεταξύ **75% -100%** του μέσου όρου της ΕΕ) – **Ελάχιστο ποσοστό πόρων για την «εξυπνότερη Ευρώπη» 40 % . Ελάχιστο ποσοστό πόρων για μια «πιο πράσινη Ευρώπη» 30 % .**

Άλλα βασικά μέτρα που περιλαμβάνει η συμφωνία:

- Μεγαλύτερη στήριξη για τις πόλεις, καθώς τουλάχιστον το **8%** των πόρων του ΕΤΠΑ σε εθνικό επίπεδο προορίζονται για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και τη δημιουργία της.
- **Ειδικά μέτρα για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, τα νησιά και τις ερημωμένες περιοχές .**
- Τήρηση των στόχων για το περιβάλλον, το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, καθώς και των αρχών της κυκλικής οικονομίας.
- Αυξημένη έμφαση στην έρευνα και την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός «Διαπεριφερειακού Επενδυτικού Μέσου Καινοτομίας».

Επιπροσθέτως, σε τροχιά υλοποίησης είναι το νέο ΕΣΠΑ για την περίοδο **2021 – 2027** με τη συνολική δημόσια δαπάνη των νέων Προγραμμάτων να ανέρχεται στα περίπου

26,7 δισ. ευρώ, ενώ η συνολική κοινοτική συμμετοχή υπολογίζεται στα **21,2 δισ. ευρώ**.

Χρηματοδότηση Τομεακών Προγραμμάτων:

(Αναπτυξιακού Στόχου 1.)

- Πρόγραμμα **«Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα-Καινοτομία»**. Δημόσια Δαπάνη **4.117.370.989 €**. Προτεραιότητα ο Καινοτόμος και Έξυπνος οικονομικός μετασχηματισμός για την εξωστρέφεια και την ανταγωνιστικότητα. Έμφαση στη Βιομηχανία **4.0**, τα **Clusters** των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η βελτίωση των δεξιοτήτων των εργαζομένων (ενδο-επιχειρησιακή κατάρτιση), η ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της καινοτομικής επιχειρηματικότητας.
- Πρόγραμμα **«Ψηφιακός Μετασχηματισμός»**. Δημόσια Δαπάνη **637.898.862 €**. Έμφαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό δημοσίου τομέα και την ανάπτυξη των ψηφιακών υποδομών της χώρας.

(Αναπτυξιακού Στόχου 2.)

- Πρόγραμμα **«Περιβάλλον-Ενέργεια-Κλιματική Αλλαγή»**. Δημόσια Δαπάνη **3.769.210.516 €**. Πρόγραμμα **«Πολιτική Προστασία»**. Δημόσια Δαπάνη **756.956.959 €**. Πρόγραμμα **«Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»**. Δημόσια Δαπάνη **1.617.716.955 €**. Αφορά τις περιοχές που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης από το λιγνίτη (Δυτική Μακεδονία, Μεγαλόπολη) καθώς και τις ενεργειακές ανάγκες των νησιών.

(Αναπτυξιακοί Στόχοι 1. & 3.)

- Πρόγραμμα **«Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού-Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση»**. Δημόσια Δαπάνη **4.410.656.859 €**. Προτεραιότητα η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Έμφαση στις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης (όπου η Ελλάδα είναι ουραγός), οι δράσεις κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, μία ολοκληρωμένη στρατηγική για την επαγγελματική κατάρτιση και την εκπαίδευση, δράσεις για την δημόσια υγεία, τη ψυχική υγεία, την κοινωνική ένταξη.

(Αναπτυξιακού Στόχου 4.)

- Πρόγραμμα **«Υποδομές Μεταφορών»**. Δημόσια Δαπάνη **2.313.798.223 €**. Προτεραιότητα οι επενδύσεις στις βιώσιμες, έξυπνες και πολυτροπικές υποδομές μεταφορών (δρόμοι, λιμάνια, σιδηρόδρομοι) καθώς και η ανανέωση στόλου μέσων μεταφοράς.

(Αναπτυξιακού Στόχου 5.)

- Προγράμματα «Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας» (τα σημερινά προγράμματα **INTERREG**) & Πρόγραμμα **«Αλιεία και Θάλασσα»**. Δημόσια Δαπάνη **468.744.879 €**

(Οριζόντια)

- Πρόγραμμα **«Τεχνική Βοήθεια»**. Δημόσια Δαπάνη **433.944.275 €**

Χρηματοδότηση Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ)

Τα Περιφερειακά Προγράμματα παραμένουν και στη νέα περίοδο δεκατρία, ενώ ενισχύονται όλα σημαντικά στη χρηματοδότησή τους, από **17%** έως **85%**. Σημειώνεται ότι πλέον το **1/3** των συνολικών πόρων της περιόδου **2021-2027** κατανέμεται στις ελληνικές περιφέρειες σε μια προσπάθεια της κυβέρνησης να αντιστρέψει το βαρύ αποτύπωμα της κρίσης και την ένταση των ενδο-περιφερειακών ανισοτήτων. Η αγροδιατροφή και ο τουρισμός θα είναι μεταξύ των κλάδων που θα ενταχθούν, όμως και άλλοι τομείς θα έχουν αυξημένες ευκαιρίες χρηματοδότησης, όπως πχ. τα **logistics**, η ανακύκλωση, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Ειδικότερα στις «**νησιωτικές**» περιοχές κατανέμονται:

- Βόρειο Αιγαίο»: **373.042.135 €**
- Νότιο Αιγαίο»: **357.360.855 €**
- Κρήτη: **534.357.651 €**
- **Ιόνια Νησιά**»: **272.219.935 €**

Ο σχεδιασμός των νέων προγραμμάτων λαμβάνει υπόψη του τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων καθώς και το Παράρτημα **IV** για τις επενδυτικές προτεραιότητες της Πολιτικής Συνοχής στη χώρα

Από το τρέχον ΕΣΠΑ υπολογίζονται πόροι άνω των **3,5** δις ευρώ, ενώ σε αυτά πρέπει να προστεθούν η προκαταβολή του **2021 (0,5%)** καθώς και οι πρώτες απορροφήσεις των νέων προγραμμάτων που αυτή τη στιγμή δεν μπορούν να υπολογιστούν επακριβώς. Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας κατανέμει στη χώρα μας **32 δις ευρώ** (σε επιδοτήσεις και δάνεια) από τα οποία εντός του **2021** θα έρθει η προβλεπόμενη προκαταβολή του **13%** (ήτοι **4,16** δις) και πιθανά η πρώτη δόση το φθινόπωρο.

Το νέο χρηματοδοτικό μέσο **ReactEU** κατανέμει στη χώρα μας **1,7 δις ευρώ** για το **2021** (και περίπου **500** εκατ. ευρώ για το **2022**) που προστίθενται στα τρέχοντα προγράμματα του ΕΣΠΑ. Από την πιστωτική γραμμή με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων υπολογίζουμε δάνεια ύψους περίπου **500 εκατ. ευρώ**. Στα παραπάνω προστίθενται σειρά άλλων προγραμμάτων όπως, ένα μέρος από τα συνολικά **0,93 δις** του **CEF (Connecting Europe Facility)** για τη νέα περίοδο, περίπου **750 εκατ. ευρώ** από τους δύο πυλώνες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), καθώς και όπως το αποθεματικό του **Brexit** και τα Ταμεία Ασύλου, Εσωτερικής Ασφάλειας, Διαχείρισης Συνόρων, για τα οποία όμως δεν έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί οι ακριβείς πιστώσεις.

3.2 Όραμα και Στρατηγική του ΠΠΑ της ΠΙΝ Ανά Στόχο Ανάπτυξης

Με βάση την προηγηθείσα ανάλυση των προβλημάτων, αναγκών και προκλήσεων σε συνδυασμό με το εθνικό και ευρωπαϊκό πλαίσιο αναπτυξιακών επιδιώξεων, το όραμα της στρατηγικής της Περιφέρειας Ιονίων Νησιών για την περίοδο **2021-25** και σε απόλυτη σύγκλιση/συμπληρωματικότητα με το σχεδιασμό ΕΣΠΑ **2021-2027** της ΠΙΝ είναι το ακόλουθο:

«Ιόνια Νησιά: Ελκυστικός Προορισμός, Βιώσιμος Τόπος, Ανθεκτική Περιφέρεια»

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων βρίσκεται σε σημείο καμπής απέναντι σε μια νέα απρόβλεπτη, γενικότερη αρνητική κοινωνικο-οικονομική συγκυρία. Χωρίς να έχει καλύψει επαρκώς τα ζητήματα της «εσωτερικής», περιφερειακής συνοχής, αντιμετωπίζει τη διαρκή πρόκληση μιας ποιοτικής μεταστροφής στη διαχείριση της (λόγω κυρίως του τουρισμού) εξωστρέφειάς της, αλλά πλέον και ζητήματα συμπεριφοράς απέναντι σε απρόσμενα γεγονότα που συνιστούν κρίσεις.

Η Περιφέρεια εμφανίζει ανεπάρκειες σε βασικά ζητήματα υποδομών, με ένα παραγωγικό σύστημα σταθερά χαμηλής ανταγωνιστικότητας (παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις)³⁵ και με ανθρώπινο δυναμικό που υστερεί σε εξειδίκευση³⁶, αλλά και βελτιώσεις σε ορισμένους κοινωνικούς δείκτες³⁷, και καλείται να πραγματοποιήσει ένα ποιοτικό άλμα, αξιοποιώντας στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις σύγχρονες δυνατότητες, σε μία περίοδο αλληλο-διαδεχόμενων κρίσεων, διεθνούς αστάθειας και εκτάκτων καταστάσεων έχοντας ωστόσο να υπερκεράσει επιβαρυντικούς ενδογενείς παράγοντες, όπως η «νησιωτικότητα».

Οι αλληλο-συμπληρούμενες συνιστώσες της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής της Π.Ι.Ν. είναι:

- i. η ενίσχυση της **«ελκυστικότητας»** της Περιφέρειας, με προώθηση παραγόντων που ενθαρρύνουν την ανάληψη (καινοτόμου κυρίως) επιχειρηματικής δραστηριότητας, δημιουργώντας θέσεις απασχόλησης, αλλά και προσελκύοντας περισσότερους επισκέπτες,
- ii. η διασφάλιση της **«βιωσιμότητας»** της Περιφέρειας, με βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού, την περιβαλλοντική αειφορία και την θωράκιση του κοινωνικού ιστού,
- iii. η έμφαση στην **«ανθεκτικότητα»** της Περιφέρειας, μέσω της αντιμετώπισης χρόνιων και έκτακτων πιέσεων και της άμβλυνσης του αντικτύπου στο ανθρώπινο δυναμικό και τον κοινωνικό ιστό καθώς και το παραγωγικό σύστημα περιφερειακό «οικοσύστημα»

³⁵ Βελτίωση στο **«Business Sophistication»** (οδηγεί σε αύξηση παραγωγικότητας), υποχώρηση σε **«Καινοτομία»** και **«Τεχνολογίες»** το **2019** σε σχέση με το **2016 (RCI-2019)**

³⁶ Το ποσοστό απασχολούμενων με εξειδίκευση μειώνεται σταθερά από το **2009** σε **39,9%** το **2018** κινούμενο σημαντικά κάτω (**7** και πλέον μονάδες) από το αντίστοιχο ποσοστό χώρας

³⁷ Η ΠΙΝ το **2019** καταγράφει το **2^ο** χαμηλότερο ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας στη χώρα (**13,9%**) με παράλληλη βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου του πληθυσμού (**ΕΛΣΤΑΤ - 2019**)

Τέλος, το αναπτυξιακό όραμα του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. ολοκληρώνεται με δράσεις ισόρροπης κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της Περιφέρειας με σεβασμό στο περιβάλλον και στον πολίτη δια της αξιοποίησης των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων και της αντιμετώπισης των προβλημάτων που εγείρει η «νησιωτικότητα».

3.2.1 Περιφερειακή Στρατηγική 2021-2027 Αναπτυξιακού Στόχου 1.

Το συγκλίνων κυρίαρχο όραμα των Ευρωπαϊκών/Εθνικών και Περιφερειακών στρατηγικών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 1 είναι: «Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού».

Αντίστοιχα οι κύριες περιφερειακές στρατηγικές επιλογές και το αντίστοιχο πλαίσιο προτεραιοτήτων προσδιορίζονται ως ακολούθως:

- Ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών
- Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις
- Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα
- Η υλοποίηση και λειτουργία του περιφερειακού συστήματος έρευνας και καινοτομίας (Περιφερειακή Δομή υποστήριξης της Καινοτομίας, αξιοποίηση Μονάδας Καινοτομίας ΑΕΙ)
- Η ενθάρρυνση δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας σε ΜΜΕ, αλλά και της δικτύωσής τους
- Η προώθηση των δημόσιων ερευνητικών δομών σε συνδυασμό με ανάπτυξη ερευνητικού έργου σε τομείς RIS & Κλιματική Αλλαγή/Κινδύνους
- Η υποστήριξη των ερευνητών με έμφαση στους νέους ερευνητές σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος
- Η διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας και καινοτομίας / μεταφορά τεχνολογίας στην τοπική οικονομία-κοινωνία
- Η ενίσχυση ΜΜΕ για ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών σε τομείς RIS, της Κυκλικής Οικονομίας και της Κλιματικής Αλλαγής
- Η διεύρυνση της ψηφιοποίησης των ΜΜΕ
- Η δημιουργία προηγμένων ψηφιακών εφαρμογών ανάδειξης του συγκριτικού πλεονεκτήματος της ΠΙΝ στους τομείς Τουρισμός - Πολιτισμός- Περιβάλλον.
- Οι προηγμένες Ψηφιακές εφαρμογές στην παροχή υπηρεσιών προς τον πολίτη, με βάση τη "Ψηφιακή Ατζέντα"
- Η ενίσχυση ΜΜΕ που προωθούν την κυκλική οικονομία και την κλιματική αλλαγή, για την καινοτομία, τη μεταφορά τεχνολογίας και τη δικτύωση
- Η δημιουργία δικτύων καινοτομίας και δικτύων συνεργασίας ΜΜΕ με επίκεντρο τον τουρισμό, του πολιτισμό, την αγροδιατροφική αλυσίδα κλπ.
- Η δημιουργία υποδομών στήριξης της επιχειρηματικότητας με έμφαση στην καινοτομία (εκκολαπτήριο καινοτόμων ΜΜΕ, επιχειρηματική υποδομή-πάρκο)

- Η ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας των Τοπικών Προϊόντων και προώθηση της διάθεσης τους στις αγορές
- Η προώθηση καινοτόμων επιχειρηματικών συνεργασιών & δικτύωσης
- Η ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων για την "έξυπνη εξειδίκευση" και την επιχειρηματικότητα

3.2.2 Περιφερειακή Στρατηγική 2021-2027 Αναπτυξιακού Στόχου 2.

Το συγκλίνων κυρίαρχο όραμα των Ευρωπαϊκών/Εθνικών και Περιφερειακών στρατηγικών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 2, είναι: «Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και μπλε επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων»

Αντίστοιχα οι κύριες περιφερειακές στρατηγικές επιλογές και το αντίστοιχο πλαίσιο προτεραιοτήτων προσδιορίζονται ως ακολούθως:

- Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης & Προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας της Περιφέρειας.
- Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης των κινδύνων και της ανθεκτικότητας στις καταστροφές
- Αξιοποίηση συστημάτων ΑΠΕ και εξοικονόμησης ενέργειας σε δημόσιες υποδομές & δίκτυα
- Αξιοποίηση συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας στον τομέα της κατοικίας
- Βιοκλιματικές αναβαθμίσεις κοινόχρηστων, δημόσιων χώρων σε αστικές περιοχές
- Προώθηση-δημιουργία "ενεργειακών κοινοτήτων" για την αξιοποίηση ΑΠΕ
- Ολοκλήρωση συστημάτων πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα
- Προώθηση ολιστικής διαχείρισης κινδύνου δράσεων για το θαλάσσιο και παράκτιο χώρο, τα απειλούμενα παραγωγικά εδάφη κλπ.
- Συστήματα πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων με εστίαση σε περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά (ζώνες υψηλού κινδύνου, πυκνοκατοικημένες περιοχές και μεγάλες εγκαταστάσεις)
- Στοχευμένες υποδομές μικρής κλίμακας και ειδικός εξοπλισμός προστασίας
- Αναβάθμιση των παλαιωμένων υποδομών και δικτύων διαχείρισης πόσιμου ύδατος στην κατεύθυνση της μείωσης των απωλειών
- Νέες υποδομές, εγκαταστάσεις επεξεργασίας και δίκτυα παροχής πόσιμου ύδατος στην κατεύθυνση της ποιοτικής επάρκειας
- Εγκατάσταση «έξυπνων» συστημάτων εντοπισμού των διαρροών στα δίκτυα
- Εφαρμογή μέτρων βέλτιστης διαχείρισης υδάτων και παρακολούθησης της ποιότητάς τους, σύμφωνα με τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής
- Συμπλήρωση - ολοκλήρωση συστημάτων διαχείρισης στερεών αποβλήτων στη βάση του ΠΕΣΔΑ
- Συλλογή και επεξεργασία υγρών αποβλήτων με βάση το Επιχειρησιακό Σχέδιο Διαχείρισης

- Ενθάρρυνση της επανάχρησης ανακυκλωμένων υλικών ως πρώτων υλών, για τη δημιουργία νέων προϊόντων και την παραγωγή ενέργειας
- Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και της συνεργασίας μεταξύ των παραγωγών, των επιστημόνων, των καταναλωτών και της κοινωνίας για την προώθηση της Κυκλικής Οικονομίας
- Δράσεις προστασίας, διαχείρισης και ήπιας αξιοποίησης οικοσυστημάτων και περιοχών φυσικού κάλλους
- Δράσεις βελτίωσης του αστικού περιβάλλοντος - "πράσινες υποδομές"
- Προώθηση περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης πληθυσμού.
- Δράσεις χωρικού σχεδιασμού σε τοπικό επίπεδο

3.2.3 Περιφερειακή Στρατηγική 2021-2027 Αναπτυξιακού Στόχου 3.

Το συγκλίνων κυρίαρχο όραμα των Ευρωπαϊκών/Εθνικών και Περιφερειακών στρατηγικών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 3 είναι: «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη, μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων». Αντίστοιχα οι κύριες περιφερειακές στρατηγικές επιλογές και το αντίστοιχο πλαίσιο προτεραιοτήτων προσδιορίζονται ως ακολούθως:

- Αναβάθμιση των υποδομών-εξοπλισμού της Περιφέρειας στον τομέα της υγείας (έμφαση στην α' μια φροντίδα)
- Συμπλήρωση των υποδομών στον τομέα της πρόνοιας (έμφαση σε τρίτη ηλικία, ΑμεΑ).
- Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη με την ανάπτυξη υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης της Περιφέρειας
- Ανάπτυξη εφαρμογών τηλε-ιατρικής και e-φροντίδας (ηλεκτρονική περίθαλψη, "διαδίκτυο των πραγμάτων για αυτόνομη διαβίωση κλη)
- Βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης υποδομών της Περιφέρειας
- Δημιουργία υποδομών για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα παιδιών
- Συμπλήρωση υποδομών α' βάρθμιας, β βάρθμιας εκπαίδευσης, περιλαμβανομένου αναγκαίου ειδικού εκπαιδευτικού εξοπλισμού (ΤΠΕ, εργαστήρια κλη)
- Ανάπτυξη των υποδομών γ' θμιας εκπαίδευσης περιλαμβανομένου αναγκαίου ειδικού εκπαιδευτικού εξοπλισμού
- Προώθηση της δια βίου μάθησης, ιδίως με ευκαιρίες για ευέλικτη αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανειδίκευση για όλους, λαμβάνοντας υπόψη τις ψηφιακές δεξιότητες, την καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και τις νέες απαιτήσεις για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκολύνοντας τις μεταβάσεις στη σταδιοδρομία και προωθώντας την επαγγελματική κινητικότητα
- Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση όλων των ατόμων που αναζητούν εργασία, ιδίως των νέων, των μακροχρόνια ανέργων και των οικονομικά μη ενεργών ατόμων, προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας
- Προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, βελτίωση της ισορροπίας της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, περιλαμβανομένης της

- πρόσβασης στην παιδική φροντίδα, προώθηση ενός υγιούς και κατάλληλα προσαρμοσμένου εργασιακού περιβάλλοντος για την αντιμετώπιση κινδύνων για την υγεία, προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή και ενεργός και υγιής γήρανση
- Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας στην Περιφέρεια
 - Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών και των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά της Περιφέρειας
 - Παρεμβάσεις σε δημόσιους χώρους οικισμών Ρομά για την αναβάθμιση των συνθηκών υγιούς διαβίωσης
 - Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες μέσω του εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης
 - Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών αντιμετώπιση της υλικής στέρησης με παροχή τροφίμων και/ή βασικής υλικής βοήθειας προς τους απόρους, συμπεριλαμβανομένων των συνοδευτικών μέτρων.
 - Δράσεις στήριξης νέων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων στους τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης (συμβουλευτική υποστήριξη, παροχή κεφαλαίου εκκίνησης)
 - Ενίσχυση λειτουργίας Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης
 - Συνέχιση λειτουργίας δομών παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών στήριξης σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες (Συμβουλευτικά Κέντρα, ΚΕΔΗΦ ΑμεΑ, Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης κ.ά.)
 - Συνέχιση λειτουργίας Κέντρων Κοινότητας με διευρυμένες αρμοδιότητες
 - Συνέχιση παρεμβάσεων ενίσχυσης της πρόσβασης ομάδων που πλήττονται από φτώχεια, σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες (κοινωνικά παντοπωλεία, φαρμακεία, ΚΗΦΗ, Κέντρα Αστέγων κλπ.)

3.2.4 Περιφερειακή Στρατηγική 2021-2027 Αναπτυξιακού Στόχου 4.

Το συγκλίνων κυρίαρχο όραμα των Ευρωπαϊκών/Εθνικών και Περιφερειακών στρατηγικών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 4, είναι: «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ».

Αντίστοιχα οι κύριες περιφερειακές στρατηγικές επιλογές και το αντίστοιχο πλαίσιο προτεραιοτήτων προσδιορίζονται ως ακολούθως:

- Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας της Περιφέρειας.
- Επέκταση των ευρυζωνικών υπηρεσιών και των σχετικών δικτύων υψηλών ταχυτήτων & χωρητικότητας -δικτυακή κάλυψη «κενών» ειδικά στα μικρά νησιά της περιφέρειας και τις ορεινές περιοχές

- Εγκατάσταση δικτύου υπερτοπικής εμβέλειας και δημιουργία κέντρων αποθήκευσης δεδομένων (**data centers**) εκμεταλλευόμενοι την γεωγραφική θέση της ΠΙΝ
- Συμπλήρωση μεταφορικών-συγκοινωνιακών υποδομών για τη βελτίωση των συνδέσεων της ΠΙΝ με τους ηπειρωτικούς οδικούς άξονες (Εγνατία, Ιόνια οδό κλπ)
- Συμπλήρωση και αναβάθμιση των περιφερειακών/τοπικών οδικών υποδομών στην κατεύθυνση της προώθησης "εσωτερικού" οδικού άξονα μεταφορών
- Αναβάθμιση και ενίσχυση υποδομών για την οδική ασφάλεια των χερσαίων μεταφορών
- Βελτιώσεις & συμπληρώσεις λιμενικών υποδομών για την εξασφάλιση της επαρκούς συνδετικότητας των Νησιών της Περιφέρειας με λιμένες ΔΕΔ-Μ.
- Δράσεις (περιβαλλοντικής κυρίως) πιστοποίησης & παροχής «έξυπνων» υπηρεσιών λιμενικών υποδομών
- Βελτίωση και αξιοποίηση λιμενικών υποδομών για ανάπτυξη «εσωτερικής» παράκτιας ακτοπλοΐας μικρών αποστάσεων και ανάπτυξη υποδομών τοπικής κλίμακας υδατοδρόμια και ελικοδρόμια.
- Αντιμετώπιση συνθηκών κυκλοφοριακής συμφόρησης (πύλες εισόδου, παρακάμψεις, χώροι στάθμευσης κλπ)
- Ανάπτυξη βιώσιμου, ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς και διατροφικού ΔΕΔ-Μ
- Ανάπτυξη βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα
- Προαγωγή της βιώσιμης πολυτροπικής αστικής κινητικότητας
- Αστικές μεταφορές συμβατές με το περιβάλλον ("καθαρές αστικές μεταφορές")
- Διευκόλυνση της κινητικότητας των πεζών πολιτών, ιδιαίτερα των ΑΜΕΑ (πεζόδρομοι & ποδηλατοδρόμοι)

3.2.5 Περιφερειακή Στρατηγική 2021-2027 Αναπτυξιακού Στόχου 5.

Το συγκλίνων κυρίαρχο όραμα των Ευρωπαϊκών/Εθνικών και Περιφερειακών στρατηγικών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 5, είναι: «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών». Η σχεδιαζόμενη βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και η στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών» θα επιδιώξει: Την ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών και των παράκτιων περιοχών μέσω της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων. Για την επίτευξη αυτών των στόχων η χρήση των εργαλείων στρατηγικών Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης θα αποτελέσει την κυριότερη στρατηγική επιλογή της Περιφέρειας Ιονίων νήσων. Ειδικότερα:

- Συνέχιση ΟΧΕ με εστίαση σε προτεραιότητες της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (**RIS**)
- Ολοκλήρωση ΟΧΕ με εστίαση στη διαχείριση φυσικού κινδύνου
- ΟΧΕ-BAA με εστίαση στην αστική ανάπτυξη, με σκοπό την αισθητική αναβάθμιση των πόλεων της ΠΙΝ. Έμφαση σε παρεμβάσεις αισθητικής αναβάθμισης κτιρίων και δημόσιων χώρων και του αστικού πρασίνου, σε ήπιες μορφές μετακινήσεων, στην αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και δημιουργίας, στην προώθηση της "κυκλικής οικονομίας", στην ενεργειακή εξοικονόμηση, τα "έξυπνα συστήματα" παροχής υπηρεσιών, στην ανάδειξη της "γειτονιάς" κλπ.
- ΟΧΕ (ΤΑΠΤΟΚ) με εστίαση στην αναζωογόνηση του οικιστικού δυναμικού της υπαίθρου (κεφαλοχώρια, μεσαίοι οικισμοί, μικρά χωριά) , με έμφαση στην (ψηφιακή κυρίως) δικτύωση, στην ανάδειξη-αξιοποίηση τοπικών ιστορικών & φυσικών τοποιοτήτων (οικοτουρισμός), <στην "κυκλική οικονομία", στην κοινωνική αναζωογόνηση, καθώς και από την ανάπτυξη μικρού μεγέθους επιχειρηματικών συνεργασιών
- ΟΧΕ (ΤΑΠΤΟΚ) για την αναβάθμιση των Μικρών Νησιών σε "ποιοτικούς", "πράσινους", "προσβάσιμους" κόμβους στο ευρύτερο δίκτυο νησιωτικότητας
- ΟΧΕ (ΤΑΠΤΟΚ) με εστίαση στην **ενιαία διαχείριση της παράκτιας ζώνης** της ΠΙΝ ως ιδιαίτερης γεωγραφικής ενότητας, που λειτουργεί ως ένα πολύπλοκο και εύθραυστο σύστημα φυσικών και ανθρωπογενών μεταβλητών ενώ χαρακτηρίζεται από σημαντικό βιολογικό, γεωφυσικό, αισθητικό και πολιτισμικό πλούτο. Έμφαση θα δοθεί στην ανάδειξη μυθικών-ιστορικών και εμπορικών διαδρομών-δικτύων, στην προστασία και ήπια αξιοποίηση των θαλάσσιων και παράκτιων πόρων, στην ανάπτυξη και προβολή της δημοσίας τουριστικής παρουσίας και συναφών υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού, στη διαχείριση της τρωτότητας και των συγκρουόμενων χρήσεων, στην "κυκλική οικονομία" και γενικά σε εναλλακτικά του κορεσμού, πρότυπα οικονομικής δραστηριότητας.

3.3 Ανάλυση της Στρατηγικής του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. ανά Αναπτυξιακό Στόχο

Στην υποενότητα αυτή επιχειρείται η ανάδειξη του πλαισίου, των δράσεων, των στόχων, των δεικτών και της συνάφειας που διέπει τον σχεδιασμό της Περιφερειακής Αναπτυξιακής Πολιτικής μέσω του Ε.Π.Α. **2021-2025** για την πραγμάτωση των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

3.3.1 Το Πλαίσιο Χρηματοδότησης Έργων του Π.Δ.Ε./Π.Π.Α. Μεταβατικού Έτους 2021.

Το συνολικό πλαίσιο χρηματοδότησης δράσεων του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης προσδιορίζει ότι: η εκταμίευση των εθνικών πόρων για τα έργα του εθνικού σκέλους του Π.Δ.Ε. **2021** πραγματοποιείται ύστερα από αιτήματα των φορέων που οφείλουν με ευθύνη τους να τα υποβάλλουν κατά προτεραιότητα για:

1. την εξόφληση υποχρεώσεων που απορρέουν από δικαστικές ή διαιτητικές αποφάσεις,
2. την εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, εντός του εγκεκριμένου Π/Υ,
3. την εξόφληση οφειλών προηγούμενων ετών από εκτελεσθείσες εργασίες που έχουν πραγματοποιηθεί εντός των εγκεκριμένων Π/Υ και
4. την εξόφληση οφειλών έργων ΣΔΙΤ
5. την εκτέλεση εν εξελίξει (συνεχιζόμενων) έργων με πιστώσεις που να ανταποκρίνονται στους διαθέσιμους πόρους του Π.Δ.Ε

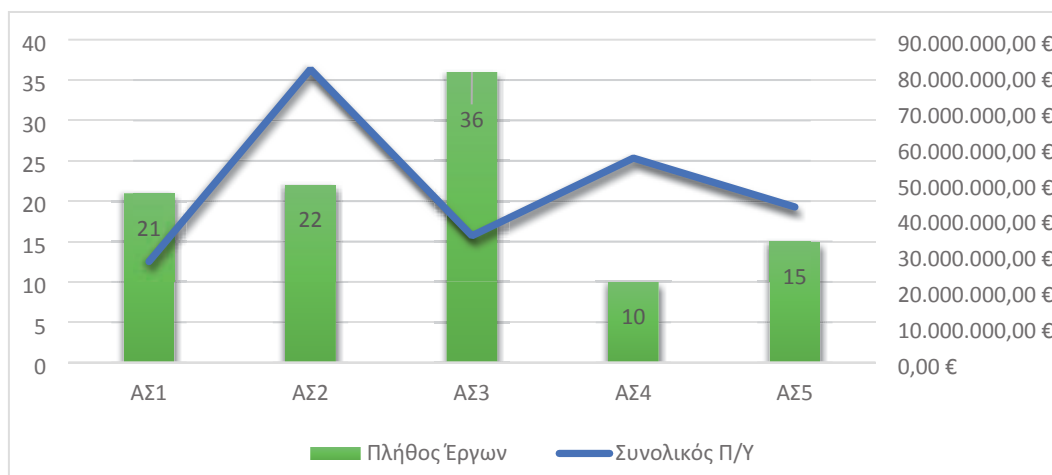
Συνεπώς οι δράσεις που προτείνονται στο 1^ο Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, εναρμονίζονται εκτός από το θεσμικό πλαίσιο του Ε.Π.Α. και στο ως άνω πλαίσιο για την μεταβατικό έτος **2021**.

3.3.2 Προτάσεις Νέων Παρεμβάσεων στο Πλαίσιο του Π.Π.Α./Ε.Π.Α. για την Π.Π. 2021-2025 από τις Διαβουλεύσεις.

Ακολούθως παρουσιάζονται τα στοιχεία και η επεξεργασία που συλλέχθηκαν από την Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (Δι.Α.Π) μέσω των διαβουλεύσεων ή καλύτερα ενημερωτικών συναντήσεων της αιρετής Διοίκησης της Π.Ι.Ν με διάφορους φορείς.

Στόχος της ενέργειας ήταν να αποτελέσουν μία από τις βάσεις στρατηγικού σχεδιασμού του Π.Π.Α. της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων. Στα νέα έργα που προτάθηκαν επιχειρήθηκε η προτεραιοποίησή τους ανάλογα με τον βαθμό ωριμότητάς τους (δηλ. την προοπτική άμεσης ένταξής τους στο Π.Δ.Ε.).

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι στους ακόλουθους πίνακες οι αθροίσεις των προϋπολογισμών που έχουν προταθεί παρατίθενται αποκλειστικά και μόνο «ενδεικτικά», καθώς πολλές προτάσεις για νέα έργα δεν συνοδεύονταν από αντίστοιχες εκτιμήσεις κόστους/προϋπολογισμούς (επισημαίνονται με **N/A**).

Σχήμα 30. Συνοπτική Εικόνα Προτάσεων Νέων Έργων ανά Αναπτυξιακό Στόχο ΠΠΑ, Πηγή: Διαβουλευσεις Ε.Π.Α. της Δι.Α.Π, Δεκέμβριος 2020

Ακολουθώς παρουσιάζονται ανά Α.Σ. και Άξονα Προτεραιότητας συνοπτικά στοιχεία παρεμβάσεων όπως προτάθηκαν κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων της Δι.Α.Π. της Π.Ι.Ν με φορείς.

Πίνακας 31: Προταθέντες Παρεμβάσεις ανά Α.Σ & Άξονα Προτεραιότητας

	Πλήθος Προτάσεων	Π/Υ έργων
1. ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (Περιλαμβάνει έρευνα & ανάπτυξη, ψηφιακό μετασχηματισμό και καινοτομία & επιχειρηματικότητα)	ΑΣ1: 21	28.160.000,00
1.1 Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών προγραμμάτων σε τομείς αιχμής	5	4.200.000,00
1.3 Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις	5	8.160.000,00
1.6 Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ)	2	3.000.000,00
1.7 Ηλεκτρονική υγεία (e-health)	3	7.000.000,00
1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	6	5.800.000,00
2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (Περιλαμβάνει: Βιώσιμη ανάπτυξη και κυκλική οικονομία)	ΑΣ2: 22	81.766.200,00 €
2.1 Ενεργειακή απόδοση	2	N/A
2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	2	40.000.000,00
2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	2	11.600.000,00
2.5 Απεξάρτηση από ορυκτά καύσιμα-ενεργειακή μετάβαση	1	N/A

2.6 Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων	3	12.700.000,00
2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)	14	29.066.200,00
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (Περιλαμβάνει: Υγεία, Απασχόληση, Παιδεία Αθλητισμό & Κοινωνική Συνοχή)	ΑΣ3: 36	35.355.001,00
3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	10	10.000.000,00
3.2 Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης (προγράμματα επιχειρηματικής κατάρτισης, μικροπιστώσεις για επιχειρηματικά σχέδια ανέργων κλπ.)	3	2.000.000,00
3.3 Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (α. 1 παρ. 4 ν. 4019/2011) στο εργατικό δυναμικό	1	N/A
3.4 Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ	2	N/A
3.5 Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)	4	N/A
3.6 Αντιμετώπιση ανισοτήτων στις απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές (μεταφορικό ισοδύναμο)	1	N/A
3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών κλπ.)	1	N/A
3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	15	23.355.001,00
4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ (Περιλαμβάνει: Δίκτυα, Μεταφορές, Εφοδιαστική Αλυσίδα)	ΑΣ4: 10	57.000.000,00
4.1 Υποδομές ΤΠΕ	1	2.000.000,00
4.2 Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές	1	2.000.000,00
4.3 Λιμενικές υποδομές	3	18.000.000,00
4.5 Οδικές υποδομές	2	25.000.000,00
4.8 Οδική ασφάλεια	3	10.000.000,00
5. ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ (Περιλαμβάνει: Πολιτισμό, Τουρισμό, Αγροδιατροφικό Τομέα, Μεταποίηση)	ΑΣ5: 15	43.384.800,00
5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	8	22.634.800,00
5.4 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς	1	450.000,00
5.5 Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα	1	3.000.000,00
5.7 Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες	1	2.500.000,00
5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές	2	8.500.000,00

5.9 Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)	2	6.300.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	105	245.666.001,00

Πηγή: Διαβουλεύσεις Ε.Π.Α. της Δι.Α.Π, Δεκέμβριος 2020

Τα συμπεράσματα που εξάγονται εκ των προαναφερθέντων στοιχείων και της διαδικασίας συστηματοποίησης τους είναι τα εξής:

οι Φορείς, οι Υπηρεσίες και τα Αιρετά στελέχη της Π.Ι.Ν. έχουν κατανοήσει την ανάγκη για ισόρροπη ανάπτυξη σε όλους τους Στόχους Ανάπτυξης όπως αποτυπώνεται στους προηγούμενους πίνακες και στις προτάσεις που υπέβαλλαν. Μάλιστα, όπως παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα **θεωρούν αναγκαία την ανατροπή της μέχρι σήμερα ποσοστιαίας κατανομής πόρων** σε όλους τους Στόχους Ανάπτυξης.

Πίνακας 32: Συγκριτικός Πίνακας Ποσοστιαίων Κατανομών Μεταξύ Υφιστάμενων και Προταθέντων Έργων Π.Δ.Ε. ανά ΑΣ

Αναπτυξιακός Στόχος	Προτάσεις Νέων Έργων	Υφιστάμενο Π.Δ.Ε.	ΑΛΛΑΓΗ
1	2	3	4
ΑΣ1	7,57%	0,00%	(+) 7,57%
ΑΣ2	30,10%	36,50%	(-) 6,40%
ΑΣ3	38,45%	6,10%	(+) 32,35%
ΑΣ4	10,19%	50,80%	(-) 40,61%
ΑΣ5	13,39%	3,90%	(+) 9,49%

Πηγή: Διαβουλεύσεις Ε.Π.Α. της Δι.Α.Π, Δεκέμβριος 2020

- Από την εκτίμηση του συνολικού αθροίσματος προταθέντων νέων έργων και «πιθανών ενταγμένων έργων», ήτοι «ενδεικτικά» **339.015.903,56 €** προκύπτει ότι υπερκαλύπτεται η διαθέσιμη κατανομή πόρων του Ε.Π.Α. **2021-2025** προς την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (βλ. **78εκ €**) (τετραπλάσιος π/υ). Ως αποτέλεσμα οι προτάσεις νέων έργων δεν θα καταστεί εφικτό να ενσωματωθούν στο σύνολό τους στο 1ο Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. και θα πρέπει να αποτελέσουν βάση περιφερειακού σχεδιασμού (παράλληλα με το Ε.Π.Α. **2021-2025**) για το ΕΣΠΑ **2021-2027** και το Ταμείο Ανάκαμψης.
- Στους ως άνω προταθέντες τομείς/άξονες προτεραιότητας (ως νέα έργα και πιθανόν ενταγμένα έργα) τα **126** εκ των **224** έργων αθροιζόμενου προϋπολογισμού **91.059.902,56 €** είτε δεν απαιτούν μελέτες ή διαθέτουν επικαιροποιημένες μελέτες μπορούν να χαρακτηριστούν ως «**ώριμα**» έργα. Όσο αφορά τα υπόλοιπα θα απαιτηθεί περαιτέρω ενδελεχής έρευνα των από την Δι.Α.Π. και τις Τεχνικές Υπηρεσίες της Περιφέρειας και ίσως συμπληρωματικές παρεμβάσεις ανάθεσης μελετών –πιθανώς από την Τεχνική Βοήθεια του Ε.Π.Α. ή/και ως διακριτές ενέργειες (μελέτης/κατασκευής) μέσω της ένταξής τους στο ΕΣΠΑ- ώστε να αποτελέσουν αναπτυξιακές παρεμβάσεις στη Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

3.3.3 Παραδοχές Αναπτυξιακού Σχεδιασμού

Από τις εγκυκλίους του Υπουργείου Ανάπτυξης για το Ε.Π.Α. **2021-2025**, ως «παραδοχές» στο σχεδιασμό του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. προκύπτει ότι :

1. Στον πρόσθετο Στόχο Ανάπτυξης **6** «Υποστήριξη Προγραμμάτων» που εισάγει το Ε.Π.Α.:
 - ✓ Οι απαιτούμενοι Πόροι ΠΤΑ της περιφέρειας θα χρησιμοποιηθούν για να δεσμεύσουν πόρους στην Προτεραιότητα **6.1** «Διοικητική Υποστήριξη».
 - ✓ Το ανεκτέλεστο υπόλοιπο της Πράξης «Τεχνική βοήθεια Μεταβατικής Περιόδου του Ε.Π.Α. Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» ανέρχεται σε: **130.000,00€** τα οποία και θα χρησιμοποιηθούν για να δεσμεύσουν πόρους στην Προτεραιότητα **6.2** «Τεχνική Βοήθεια».
2. Το ποσό «βάσης» περιορίζει κατά πολύ την εισαγωγή νέων έργων. Όμως, καθώς η υλοποίησή του βρίσκεται σε εξέλιξη αναμένεται η αποδέσμευση του μεγαλύτερου μέρους του να προκύψει κατά τα πρώτα δύο έτη.
3. Περαιτέρω, με την **30%** προσαύξηση υπό την λογική «υπερδέσμευσης» επί των εγκεκριμένων πόρων που εισάγει το Ε.Π.Α., οι διαθέσιμοι πρόσθετοι πόροι των περίπου **23,4εκ. ευρώ** θα επιτρέψουν την ένταξη έργων κατά τη λογική και τις απαιτήσεις που προέκυψαν από τις διαβουλεύσεις, ώστε να δημιουργηθεί το πλαίσιο της ισόρροπης ανάπτυξης και στους **5** Αναπτυξιακούς Στόχους .

Άλλωστε, η συνεχής παρακολούθηση και η δυνατότητα αναθεωρητισμού που εισάγει το Ε.Π.Α. στα έργα που χρηματοδοτούνται από αμιγώς εθνικούς πόρους, επιτρέπει την ως άνω συλλογιστική σχεδιασμού για το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

3.3.4 Οι Τομείς Παρέμβασης του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. 2021-2025

Όπως προαναφέρθηκε στην ενότητα **2** του παρόντος, με βάση τους περισσότερους διαθέσιμους δείκτες η δημογραφική εικόνα της ΠΙΝ είναι δυσμενέστερη από εκείνη της χώρας, ενώ το υφιστάμενο παραγωγικό σύστημα χαρακτηρίζεται ως σχεδόν μονομερούς προσανατολισμού, περιορισμένης δια-λειτουργικότητας και σχετικά χαμηλής ανταγωνιστικότητας, κυριαρχούμενο από τον τριτογενή τομέα (μαζικός τουρισμός και εμπόριο), με χαμηλά επίπεδα καινοτομίας (παρά τη σχετική βελτίωση). Μάλιστα τις τελευταίες δεκαετίες, ο τουρισμός έγινε η κυρίαρχη μορφή της τριτογενούς δραστηριότητας στα Ιόνια Νησιά (**~71,0%** της ΑΠΑ-εκτίμηση **2018**) έχουν κατακτήσει μία εξέχουσα θέση στην ελληνική τουριστική αγορά , παρότι ορισμένοι δείκτες παραπέμπουν σε σχετική υστέρηση κυρίως έναντι άλλων νησιωτικών τουριστικών προορισμών, αλλά και της χώρας.

Παράλληλα, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων φαίνεται να βελτιώνει οριακά τη θέση της στον τομέα της «έρευνας» και ορατά σε αυτόν της «καινοτομίας» σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες. Η τάση αυτή είναι αναγκαίο να σταθεροποιηθεί και περαιτέρω να ενισχυθεί η είσοδος της στην ψηφιακή εποχή, τόσο για το δημόσιο όσο και για τον

ιδιωτικό τομέα. Τέλος, έχει εντοπιστεί ότι σημαντικό ρόλο στην εξάλειψη των κοινωνικών ανισοτήτων διαδραματίζουν οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται στην εκπαίδευση, απασχόληση και επιχειρηματική δραστηριότητα για τους νέους ανθρώπους κάθε περιφέρειας.

Υπό το ως άνω πλαίσιο και συμπληρωματικά στις Ευρωπαϊκές, Εθνικές και άλλες Περιφερειακές Στρατηγικές (βλ. ενότητα **2.3**) το **1^ο** Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Π.Ι.Ν. ήτοι το μέρος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, της περιόδου **2021-2025**, το οποίο θα χρηματοδοτηθεί με αμιγώς εθνικούς πόρους **78**εκ ευρώ διαρθρώνεται ως ακολούθως.

Αναπτυξιακός Στόχος (ΑΣ) 1: «Έξυπνη ανάπτυξη».

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων σε απόλυτη σύγκλιση και συμπληρωματικότητα με τον κεντρικό στόχο για την ελληνική οικονομία, ήτοι την συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας (δηλαδή της σχετικής συμμετοχής των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών στο εθνικό προϊόν) καθώς και την στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία, θα εστιάσει μέσω του παρόντος Προγράμματος Ανάπτυξης στους Άξονες Προτεραιότητας:

- **1.7 «Ηλεκτρονική υγεία (e-health)»** ως μοχλό μερικής ανάσχεσης των κοινωνικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια καθώς εκτιμάται ότι ένα ποσοστό περίπου **8%** του πληθυσμού που δεν έχει πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.
- **1.10 «Έξυπνες πόλεις»**
- **1.11 «Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη»**

Αναπτυξιακός Στόχος (ΑΣ) 2: «Πράσινη ανάπτυξη».

Σε απόλυτη σύγκλιση και συμπληρωματικότητα με τις εθνικές παρεμβάσεις οι οποίες θα επικεντρωθούν:

- στην ολοκλήρωση/επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου (κυρίως ΑΠΕ), στην προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων και την ενίσχυση **ESCOs**, στη στήριξη καταναλωτών για την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, στην επιβολή υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης, στη μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση ΑΠΕ (περιλαμβανομένων υπεράκτιων), στην ανάπτυξη, αναβάθμιση και ψηφιοποίηση υποδομών δικτύων μεταφοράς και διανομής ενέργειας και των συστημάτων παρακολούθησης (έξυπνοι μετρητές) και στην επιλογή κατάλληλων οικονομικών κινήτρων για συμμετοχή τελικών καταναλωτών,
- στην πρόληψη κινδύνων και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές με παρεμβάσεις που θα επικεντρωθούν στην επιχειρησιακή ενίσχυση των δομών του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Καταστροφών, ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων, απόκτηση σύγχρονου εξοπλισμού και

συστημάτων, αναβάθμιση δεξιοτήτων προσωπικού και κινητοποίηση εθελοντικών οργανώσεων, έργα βραχείας αποκατάστασης μετά από μεγάλες καταστροφές και δράσεις διασυννοιακή συνεργασία πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών κινδύνων,

- στην παράλληλη ενίσχυση δράσεων υιοθέτησης της κυκλικής οικονομίας από επιχειρήσεις και ενίσχυσης της βιομηχανικής συμβίωσης μεταξύ ΜΜΕ μέσω της προώθησης της κυκλικότητας στις μεθόδους παραγωγής,
- στην προώθηση της βιοοικονομίας, των υπηρεσιών χρήσης αντί της προμήθειας προϊόντων και των κυκλικών επιχειρηματικών μοντέλων καινοτομίας,
- στην προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων με δράσεις που σχετίζονται με την κυκλική κατανάλωση, την ανακύκλωση και επανάχρηση με αναβάθμιση των σχετικών υποδομών, καθώς και τη χρήση έξυπνων τεχνολογιών,
- στην ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων (συμπ. θαλάσσιων) προκειμένου να διασφαλιστεί η καθολική πρόσβαση σε επαρκές και καλής ποιότητας νερό, με έμφαση σε απομακρυσμένα και μικρά νησιά,
- στην κατά προτεραιότητα αντιμετώπιση της κάλυψης αναγκών σε υποδομές διαχείρισης λυμάτων ιδιαίτερα σε οικισμούς α, β, γ προτεραιότητας, καθώς και σε τουριστικές και περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές με έμφαση σε μικρά νησιά, συνδυάζοντας και διαχείριση ιλύος,
- στην προστασία της βιοποικιλότητας και των δασών με στόχο την αποτελεσματικότερη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών και του δικτύου **NATURA 2000**.

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων θα εστιάσει σε δράσεις στους ακόλουθους Άξονες Προτεραιότητας:

- **2.1 «Ενεργειακή απόδοση»** για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτηρίων της Περιφέρειας.
- **2.3 «Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων»** για την προστασία του περιβάλλοντος φυσικού και ανθρωπογενούς με προσανατολισμό ιδιαίτερα στην ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων, με εστίαση στην ανακύκλωση των στερεών και στη διαχείρισή τους στην πηγή, καθώς και με την ολιστική διαχείριση των υγρών αποβλήτων, κυρίως και πρωτίστως αξιοποιώντας την ιλύ και επαναχρησιμοποιώντας το νερό κατάλληλα επεξεργασμένων λυμάτων, με βάση τις αρχές της κυκλικής οικονομίας.
- **2.4 «Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων»**, για την θωράκιση των νησιών της Περιφέρειας από φυσικές καταστροφές με μέτρα πρόληψης πυρκαγιών, πλημμυρών και διάβρωσης ακτών/εδάφων, καθώς και με μέτρα ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και κατάρτισης πολιτών και στελεχών αρμόδιων Υπηρεσιών, για πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφικών φαινομένων και γενικότερα περί κλιματικής αλλαγής.

- **2.9 «Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος»** (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ),
- **2.11 «Πράσινες πόλεις** (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)» για την αύξηση της αναγνωσιμότητας και της ελκυστικότητας των νησιών της Περιφέρειας ως περιοχές υψηλού επιπέδου ποιότητας ζωής και αποδοτικής οικονομικής/ επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Συνοπτικά τα αναμενόμενα αποτελέσματα των δράσεων του Αναπτυξιακού Στόχου **2** θα είναι η διασφάλιση της προστασίας του πληθυσμού των νησιών και της περιουσίας του από φυσικές καταστροφές, με παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων κάθε νησιού ως πόλους έλξης για επίσκεψη, διαμονή και κατοίκηση των νησιών και για ανάπτυξη παραγωγικών/οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Αναπτυξιακός Στόχος (ΑΣ) 3: «Κοινωνική ανάπτυξη»

Σε απόλυτη σύγκλιση και συμπληρωματικότητα με τις εθνικές παρεμβάσεις οι οποίες θα επικεντρωθούν στις βασικές προτεραιότητες :

- μια πιο κοινωνική Ελλάδα μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά, αναβάθμιση της ποιότητας και η ενίσχυση της εξωστρέφειας και της συνάφειας της εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων και της δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας,
- αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των θεσμών και μηχανισμών κοινωνικής αλληλεγγύης η οποία αποτελεί βασική επιλογή με στόχο τον περιορισμό της εισοδηματικής ανισότητας, του κινδύνου φτώχειας του κοινωνικού αποκλεισμού και των έμφυλων και άλλων διακρίσεων,
- ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την κοινότητα αποτελούν μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση παράλληλα με τον εκσυγχρονισμό και τη δημιουργία υποδομών κοινωνικής προστασίας, αναψυχής και πολιτισμού,
- κοινωνική ένταξη για πολίτες περιθωριοποιημένων κοινοτήτων και ατόμων με μεταναστευτικό υπόβαθρο, μέσω της αντιμετώπισης των εις βάρος τους διακρίσεων, της επισφαλούς στέγασης και της ένταξής τους στην εκπαίδευση.

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων θα εστιάσει σε δράσεις στους ακόλουθους Άξονες Προτεραιότητας:

- **3.1 «Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός»** για την αναβάθμιση των υποδομών παροχής υπηρεσιών υγείας.
- **3.8 «Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης»** (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών κλπ.). Στόχος είναι η κάλυψη των αναγκών όλων των νησιών σε

υποδομές εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων, συμπεριλαμβανόμενης και με ιδιαίτερη έμφαση της προσχολικής εκπαίδευσης, καθώς και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με αξιοποίηση και των ΤΠΕ, καθώς και των αναγκών μετακινήσεων μαθητών (Σχολικών λεωφορείων). Παράλληλοι στόχοι αποτελούν η βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου του πληθυσμού της Περιφέρειας και η σύνδεση των συστημάτων τοπικής εκπαίδευσης, ιδιαίτερα της περιφερειακής επαγγελματικής και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τις τοπικές/περιφερειακές ανάγκες της αγοράς εργασίας

• **3.13 «Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού».**

Γενικότεροι στόχοι αυτών των δράσεων αποτελούν η συνολική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας και η ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.

Αναπτυξιακός Στόχος (ΑΣ) 4: «Ανάπτυξη Υποδομών»

Σε απόλυτη σύγκλιση και συμπληρωματικότητα με τις εθνικές παρεμβάσεις οι οποίες θα επικεντρωθούν στις βασικές προτεραιότητες :

- ψηφιακή συνδεσιμότητα για την εξασφάλιση συνδεσιμότητας υπερυψηλής ταχύτητας για τους πολίτες και τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς,
- γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος μεταξύ κατοίκων αστικών κέντρων, της ελληνικής περιφέρειας καθώς και των απομακρυσμένων και νησιωτικών περιοχών με την παροχή σταθερής ευρυζωνικής σύνδεσης, την αύξηση της χωρητικότητας και την εξασφάλιση διαθεσιμότητας σε ήδη εξυπηρετούμενα νησιά,
- ολοκλήρωση/αναβάθμιση υποδομών οδικών μεταφορών και του βασικού και αναλυτικού ΔΟΔ στην ηπειρωτική και νησιωτική χώρα, η λειτουργική διασύνδεσή τους, η ολοκλήρωση διασυννοριακών συνδέσεων, η κατασκευή νέων ή/και αναβάθμιση οδικού δικτύου εκτός ΔΟΔ, παρεμβάσεις οδικής ασφάλειας εκτός ΔΟΔ και αξιοποίηση ευφυών συστημάτων μεταφορών. κατά προτεραιότητα ολοκλήρωση/αναβάθμιση υποδομών στις θαλάσσιες μεταφορές για την βελτίωση της εξυπηρέτησης των νησιών με έμφαση στη διασύνδεση μεταξύ τους και με την ηπειρωτική χώρα,
- επενδύσεις σε συστήματα διαχείρισης ασφάλειας αφορούν και την εναέρια κυκλοφορία,
- κατά προτεραιότητα ενίσχυση της στρατηγικής συνδεσιμότητας μέσα από τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας και την μακροπεριφερειακή στρατηγική **EUSAIR** συμπεριλαμβάνοντας σχετικές δράσεις ως μέρος ενός ευρύτερου λειτουργικού χώρου,
- κατά προτεραιότητα παρεμβάσεις σε επιλεγμένα λιμάνια, σύμφωνα με τις ανάγκες επανασχεδιασμού των ακτοποϊκών/εμπορευματικών μεταφορών, με την παράλληλη εγκατάσταση συστημάτων και εφαρμογών για την ασφάλεια ναυσιπλοΐας,

- κατά προτεραιότητα επενδύσεις σε λιμενικές υποδομές μέσω δράσεων Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης όπως προσδιορίζονται στον Αναπτυξιακό Στόχο **5**, Προτεραιότητα **#3**: «Εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών στις νησιωτικές περιοχές και συμπλέγματα νησιών που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα, στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην αξιοποίηση των προοπτικών τους-με έμφαση στις επενδύσεις στις υποδομές - ιδιαίτερα λιμενικές για τη διασύνδεση μεταξύ των νησιών, και τη ανάδειξή τους ως «τουριστικών προορισμών».

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων θα εστιάσει σε δράσεις στους ακόλουθους Άξονες Προτεραιότητας: **4.3 «Λιμενικές υποδομές», 4.5 «Οδικές υποδομές», 4.8 «Οδική ασφάλεια» και 4.10 «Πολυτροπική και αστική κινητικότητα»** με ειδικότερους στόχους:

- 1)** την αναβάθμιση και ολοκλήρωση του εσωτερικού οδικού δικτύου των νησιών της Περιφέρειας, για την κάλυψη των αναγκών ασφαλούς και γρήγορης μεταφοράς/μετακίνησης προϊόντων και ανθρώπων από και προς τους εσωτερικούς οικισμούς και παραγωγικές περιοχές των νησιών και τις θαλάσσιες και εναέριες εισόδους εξόδους και τους τουριστικούς πόλους των νησιών,
- 2)** μείωση του κόστους και του χρόνου μετακίνησης ανθρώπων και μεταφοράς αγαθών/ εμπορευμάτων,
- 3)** αύξηση της πρόσβασης κατοίκων και επισκεπτών των νησιών της Περιφέρειας σε υψηλού επιπέδου διοικητικές, εκπαιδευτικές, υγειονομικές, επιχειρηματικές και κοινωνικές υπηρεσίες εξυπηρέτησης πολιτών, δημόσιων υπηρεσιών, τοπικών φορέων και επιχειρήσεων,
- 4)** αύξηση της ελκυστικότητας των νησιών της Περιφέρειας για επισκέψεις, διαμονή/ κατοίκηση και ανάπτυξη επενδυτικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και
- 5)** μείωση των οδικών ατυχημάτων με την αύξηση της ασφάλειας των μετακινήσεων.

Αναπτυξιακός Στόχος (ΑΣ) 5: «Εξωστρέφεια»

Σε απόλυτη σύγκλιση και συμπληρωματικότητα με τις εθνικές παρεμβάσεις οι οποίες θα επικεντρωθούν στις βασικές προτεραιότητες :

- εφαρμογή ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών με την αξιοποίηση των χωρικών εργαλείων ΟΧΕ και ΤΑΠΤΟΚ όπου θα εφαρμοστούν σε περιοχές ορεινές, αγροτικές και παράκτιες περιοχές ώστε να στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. Επιδιώκεται παράλληλα η ανάπτυξη κοινοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας σε παράκτιες και εσωτερικές περιοχές και η εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών στις νησιωτικές περιοχές και συμπλέγματα νησιών που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα, στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και

στην αξιοποίηση των προοπτικών τους. Στόχος είναι η κατά προτεραιότητα άρση της γεωγραφικής απομόνωσης, η αειφόρος ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο και η διασφάλιση ποιοτικών συνθηκών διαβίωσης,

- έμφαση στις επενδύσεις στις υποδομές - ιδιαίτερα λιμενικές - (που δεν προτεραιοποιούνται από το ΑΣ4) για τη διασύνδεση μεταξύ των νησιών, και την εφαρμογή ολιστικών παρεμβάσεων που προωθούν την κυκλική οικονομία, την ενεργειακή και ψηφιακή μετάβαση, την τοπική επιχειρηματικότητα και την ανάδειξή τους ως τουριστικών προορισμών,
- συνεργασία διαπεριφερειακών ή τοπικών περιοχών που παρουσιάζουν λειτουργική/χωρική συνέχεια έχει στόχο την προώθηση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών παρεμβάσεων που θα επιφέρουν προστιθέμενη αξία στις οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες και ενδυνάμωση της ενιαίας πολιτισμικής ταυτότητας.

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με δεδομένο ότι η κύρια στρατηγική επιλογή της για την περίοδο **2021-2027** ταυτίζεται με τον Αναπτυξιακό Στόχο **5**, ήτοι την **ενδυνάμωση της Χωρικής Συνοχής, βασικό παράγοντα της κοινωνικής συνοχής και της προώθησης της ανάπτυξης**, θα εστιάσει σε δράσεις στους ακόλουθους Άξονες Προτεραιότητας:

- **5.1 «Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές»** και
- **5.3 «Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος»**
- **5.6 «Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού»**

Στόχος των ανωτέρω δράσεων είναι η ολοκλήρωση του αναπτυξιακού οράματος της Π.Ι.Ν. αξιοποιώντας τόσο την αντίστοιχη εμπειρία κατά την τρέχουσα περίοδο (**2014-2020**), όσο και τα εργαλεία στρατηγικής της περιόδου **2021-2027** παράλληλα με την εστίαση των προαναφερόμενων δράσεων του Ε.Π.Α. **2021-2025** στα φυσικά και ανθρωπογενή πλεονεκτήματα της περιφέρειας ως μοχλό ανάσχεσης των επιπτώσεων της περιφερειακότητας των Ιονίων Νήσων.

Αναπτυξιακός Στόχος (ΑΣ) 6: «Υποστήριξη Προγράμματος»

Σε απόλυτη σύγκλιση και συμπληρωματικότητα με τις εθνικές παρεμβάσεις οι οποίες στην παρούσα συγκυρία προγραμματισμού για την νέα Προγραμματική περίοδο **2021-2027** αλλά και ανάσχεσης των επιπτώσεων της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης και της πανδημίας **covid-19** η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων στοχεύει να αξιοποιήσει στο έπακρο τις δυνατότητες του πρόσθετου Αναπτυξιακού Στόχου **6**. Ειδικότερα μέσα από δράσεις στους Άξονες Προτεραιότητας:

- **6.1. «Διοικητική Υποστήριξη»** και
- **6.2 «Τεχνική Βοήθεια»,**

σκοπεύει μέσω της αναβαθμισμένης διοικητικής υποστήριξής της: **1)** του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης, και **2)** της Υπηρεσίας Διαχείρισης του Π.Π.Α., να ενισχύσει την διοικητική της επάρκεια ώστε να ανταποκριθεί στον ρόλο που αναλαμβάνει καλύπτοντας όλους τους παραπάνω αναπτυξιακούς στόχους, και να συμβάλει στην επίτευξη του αναπτυξιακού της οράματος για την νέα προγραμματική περίοδο.

Συνοψίζοντας στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι Άξονες Προτεραιότητας της στρατηγικής του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

Πίνακας 33: Συνοπτικά οι Στρατηγικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Αναπτυξιακοί Στόχοι Στρατηγικής Π.Π.Α./ Άξονες Προτεραιότητας
ΑΣ1: ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:	1.7 Ηλεκτρονική υγεία (e-health)
	1.10 Έξυπνες Πόλεις
	1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη
ΑΣ2: ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:	2.1 Ενεργειακή απόδοση
	2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
	2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων
	2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)
	2.11 Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)
ΑΣ3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:	3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός
	3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης
	3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού
ΑΣ4 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ:	4.3 Λιμενικές υποδομές
	4.5 Οδικές υποδομές
	4.8 Οδική ασφάλεια
	4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
ΑΣ5 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ:	5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές
	5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
	5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
ΑΣ6 ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	6.1 Διοικητική Υποστήριξη
	6.2 Τεχνική Βοήθεια

3.4 Δείκτες Επιδιωκόμενων Αποτελεσμάτων

Στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) **2021 – 2025**, παρουσιάζονται οι δείκτες μέτρησης της προόδου επίτευξης των ειδικών στόχων που τίθενται ανά Αναπτυξιακό Στόχο. Ωστόσο, όπως προσδιορίζεται στο εν λόγω κείμενο: [... πολλά από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα (μέσω των δεικτών) αφορούν δεσμευτικούς ή ενδεικτικούς στόχους που έχουν τεθεί σε νομοθετικά κείμενα σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο. Το Ε.Π.Α. αποτελεί κομβικό, αλλά όχι το μοναδικό, εργαλείο για την επίτευξη αυτών των στόχων.

Η επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χώρας απαιτεί τη συντονισμένη κινητοποίηση όλων των διαθέσιμων εργαλείων, που περιλαμβάνουν ενδεικτικά, εκτός από το Ε.Π.Α., έργα που χρηματοδοτούνται από τους δημόσιους πόρους των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, νομοθετικές και οργανωτικές παρεμβάσεις στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και ευρύτερα της οικονομίας.

Επομένως, η αξιολόγηση της υλοποίησης του ΠΠΑ δεν θα πρέπει να βασιστεί αποκλειστικά στη σύγκριση της τιμής στόχου με την πραγματική τιμή του δείκτη. Το ζητούμενο σε μια ενδιάμεση ή τελική αξιολόγηση προόδου θα είναι να εξεταστεί, σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο, οι επιμέρους παρεμβάσεις που έχουν υλοποιηθεί έχουν συμβάλει στην κατεύθυνση επίτευξης των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων. Συνολικά, το ΠΠΑ σχεδιάστηκε με τους ακόλουθους ενδεικτικούς δείκτες.

Πίνακας 34. Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Δείκτες Ε.Π.Α.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	Άξονες Προτεραιότητας	Δείκτες Εκροών	Επιλεγμένοι Δείκτες Ε.Π.Α.
ΑΣ1: ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	1.7 Ηλεκτρονική υγεία (e-health)	4803,11210, T3406	
	1.10 Έξυπνες πόλεις	SO023	
	1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	CO10	
ΑΣ2: ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	2.1 Ενεργειακή απόδοση	CO31, CO32, CO33, 1301, 1302, O0308, T4409	
	2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	CO19, T1812	Ποσοστό κυκλικής χρήσης των υλικών
	2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	CO1.7, CO20, CO21, CO22, 1901, 2103, 2106, 8701, 8704, 8705, 8709, 8710, 8712, 8713, 8714, 8715, 8716, T2614, T3510, T2250, SO001, T1419, T3403, T2879	

	2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)		
	2.11 Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)	CO37, CO38, CO39, CO40, 8302, 8303, 9001, 9002, 9003, SO004, SO024, SO025, T4454	Έκθεση σε ατμοσφαιρική ρύπανση από αιωρούμενα σωματίδια (PM2.5)
ΑΣ3: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	CO36, T1626, T1627, 11203, 11905	Σύνολο νοσοκομειακών κλινών ανά 1.000 κατοίκους.
	3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης	5101, 5102, 11501, 11502	Συμμετοχή στην επίσημη παιδική μέριμνα ή εκπαίδευση παιδιών κάτω των 3 ετών που διαβιούν σε συνθήκες κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE)
			Ποσοστό σχολείων με γρήγορη σύνδεση σε Internet υψηλής ταχύτητας (1GB)
	3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	T2213	
ΑΣ4: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	4.3 Λιμενικών υποδομές	4002, 3901, 3902, 4001, SO028, T2709, T3275, T4404	Δείκτης ποιότητας λιμενικών υποδομών
	4.5 Οδικές υποδομές	CO13, CO13a, CO14, CO14a, SO028, T4402	Χιλιόμετρα αυτοκινητόδρομων ανά εκατ. κατοίκους
			Εμπορευματικές οδικές μεταφορές (δισεκ. τόνο-χλμ)
	4.8 Οδική ασφάλεια	3402, 3403, T3276	Χιλιόμετρα αυτοκινητόδρομων ανά εκατ. κατοίκους

	4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	CO15, CO15, 3401,4301,4303 4305,00302,00303, SO016	
ΑΣ5: ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές	12306,12307	Αρχαιολογικοί χώροι που λειτουργούν με διευρυμένο ωράριο, ως % του συνόλου
	5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	9401, 9402, 9404, 9405	Αρχαιολογικοί χώροι που λειτουργούν με διευρυμένο ωράριο, ως % του συνόλου
	5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού	9403, T2708	
ΑΣ6: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	6.1 Διοικητική Υποστήριξη	12105	
	6.2 Τεχνική Βοήθεια	12201	

3.5 Δυνητικοί Δικαιούχοι Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν.

Ο ακόλουθος πίνακας αποτυπώνει τους δυνητικούς δικαιούχους σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο του Ε.Π.Α. σε συνάρτηση με τις προτεινόμενες δέσμες δράσεων που προτείνονται στο παρόν Π.Π.Α. για την Π. Ιονίων Νήσων, βάσει της στόχευσης των Αξόνων Προτεραιότητας του παρόντος και του ενδιαφέροντος που εκδηλώθηκε κατά τις διαβουλεύσεις.

Πίνακας 35: Δυνητικοί Δικαιούχοι των Δράσεων του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
ΑΣ1: Έξυπνη Ανάπτυξη	• Άλλοι Δημόσιοι Οργανισμοί • Ακαδημαϊκά Ιδρύματα • Φορείς/Κέντρα Έρευνας • Απασχολούμενοι και Αυτοαπασχολούμενοι • Φυσικά Πρόσωπα-Ερευνητές • Περιφέρεια Ιονίων Νήσων • Δήμοι της Π. Ιονίων Νήσων • Ιδιωτικές Επιχειρήσεις
ΑΣ2: Πράσινη Ανάπτυξη	• Ακαδημαϊκά Ιδρύματα • Φορείς/Κέντρα Έρευνας • Φυσικά Πρόσωπα-Ερευνητές • Απασχολούμενοι • Περιφέρεια Ιονίων Νήσων • Δήμοι της Π. Ιονίων Νήσων • Άλλοι Δημόσιοι Οργανισμοί • Δημόσια Κτήρια • Ιδιωτικά Κτήρια • Ιδιωτικές Επιχειρήσεις
ΑΣ3: Κοινωνική Ανάπτυξη	• Μονάδες Υγείας • Μονάδες Εκπαίδευσης όλων των Βαθμίδων • Περιφέρεια Ιονίων Νήσων • Δήμοι της Π.Ιονίων Νήσων • Ιδιωτικές Επιχειρήσεις • Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες και ΑΜΕΑ • Άνεργοι και Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού • Άλλοι Δημόσιοι Οργανισμοί
ΑΣ4: Ανάπτυξη Υποδομών	• Μονάδες Υγείας • Μονάδες Εκπαίδευσης • Περιφέρεια Ιονίων Νήσων • Δήμοι της Π. Ιονίων Νήσων • Ιδιωτικές Επιχειρήσεις • Άλλοι Δημόσιοι Οργανισμοί
ΑΣ5: Ενίσχυση Εξωστρέφειας	• Άλλοι Δημόσιοι Οργανισμοί • Ακαδημαϊκά Ιδρύματα • Φορείς/Κέντρα Έρευνας • Συλλογικοί Φορείς • Απασχολούμενοι • Φυσικά Πρόσωπα-Ερευνητές • Περιφέρεια Ιονίων Νήσων • Δήμοι της Π. Ιονίων Νήσων • Ιδιωτικές Επιχειρήσεις
ΑΣ6: Υποστήριξη Προγραμμάτων	• Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

3.6 Ενδεικτικό Εφαρμοζόμενο Κανονιστικό Πλαίσιο

Ακολουθως παρουσιάζεται ενδεικτικά το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει το Π.Π.Α. ήτοι ένα σύνολο κανόνων και οδηγιών με σκοπό τη χρηστή διαχείριση και την υποβοήθηση της Υπηρεσίας Διαχείρισης στο ρόλο και τις αρμοδιότητές της.

- Ο ν. **3852/2010** «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης -Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' **87**).
- Το άρθρο **90** του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. **63/2005**, Α' **98**), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. **22** του άρθρου **119** του ν. **4622/2019** (Α' **133**).
- Ο ν. **4555/18**: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής - Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] -Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις. (Α' **133**).
- Ο ν. **4635/2019** «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» (Α' **167**).
- Η υπ' αρ. **95189/14.09.2020** απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου **2021 - 2025**» (Β' **3961**).

4 Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος

Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 134 του ν. 4635/2019 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 83 του ν. 4849/2021 (Α' 207) ο «προϋπολογισμός του αντίστοιχου άξονα προτεραιότητας των επιμέρους προγραμμάτων του ΕΠΑ καθορίζεται ως ποσοστό μέχρι 1% του προϋπολογισμού τους».

Ακολουθώς παρουσιάζονται στους επόμενους πίνακες οι δράσεις και οι κατανομές προϋπολογισμού που αφορούν τον 6^ο Αναπτυξιακό Στόχο και ειδικότερα στον Άξονα Προτεραιότητας 6.2 Τεχνική Βοήθεια.

Πίνακας 36: Κατανομή του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν σε Δράσεις Τεχνικής Βοήθειας

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ/ Άξονας Προτεραιότητας	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΚΑΤΑΝΕΜΗΜΕΝΟΣ Προϋπολογισμός 2021-2025
ΑΣ 6. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	
6.2 Τεχνική Βοήθεια Σύνολο:	294.950,00€
Υπηρεσίες Συμβούλου Τεχνικής Υποστήριξης	294.950,00€

Πίνακας 37: Πίνακας Χρηματοδοτούμενων Δράσεων Τεχνικής Βοήθειας

Οριζόντιες Κατηγορίες Δράσεων Τεχνικής Βοήθειας	
Τεχνική Υποστήριξη Υλοποίησης του Π.Π.Α.	Οι δράσεις ενδεικτικά δύναται να περιλαμβάνουν: υπηρεσίες συμβούλου τεχνικής βοήθειας για την υλοποίηση και αξιολόγηση του Π.Π.Α.

5 Προϋπολογισμός και Χρονοδιάγραμμα του Προγράμματος

Στην ενότητα αυτή επιχειρείται η παρουσίαση της κατανομής των εγκεκριμένων πόρων Ε.Π.Α. **2021-2025** και των αναμενόμενων πρόσθετων πόρων υπερδέσμευσης στο Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, οι ποσοστώσεις τους και ο σχετικός χρονοπρογραμματισμός τους.

Πίνακας 38: Κατανομή του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. ανά Στόχο Ανάπτυξης

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΚΑΤΑΝΕΜΗΜΕΝΟΣ Προϋπολογισμός 2021-2025	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΟΡΩΝ Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. 2021-2025
ΑΣ1 ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ: ΕΡΕΥΝΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ - ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	3.000.000,00 €	3,85%
ΑΣ2: ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ: ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	19.135.000,00 €	24,53%
ΑΣ3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ: ΥΓΕΙΑ - ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - ΠΑΙΔΕΙΑ - ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	12.000.000,00 €	15,38%
ΑΣ4 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ: ΔΙΚΤΥΑ - ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ - ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ	38.525.000,00 €	49,39%
ΑΣ5 ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ - ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	4.560.000,00 €	5,85%
ΑΣ6. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	779.950,00 €	1,00%
ΣΥΝΟΛΑ	78.000.000,00 €	100,00%

Ακολούθως παρουσιάζονται αναλυτικά οι κατανομές των πόρων και ο χρονοπρογραμματισμός του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

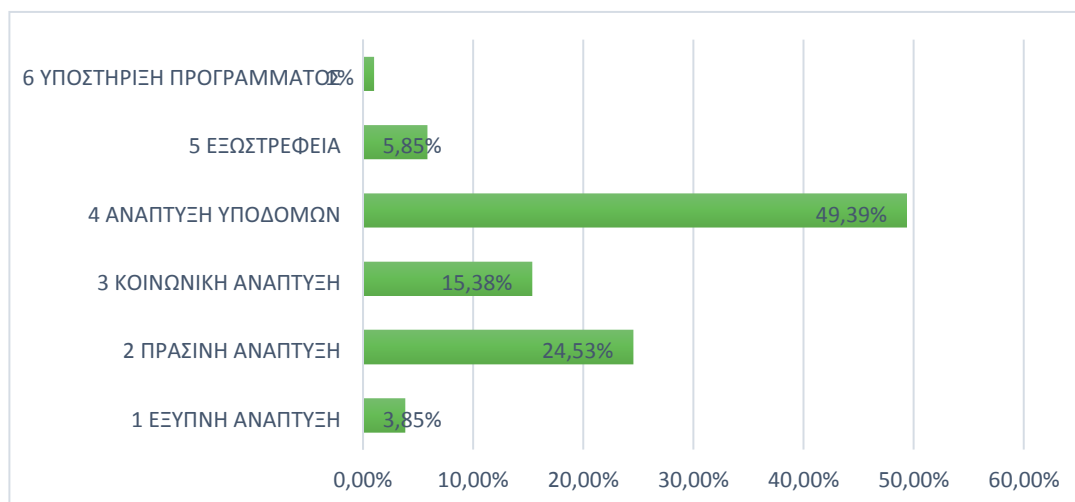
Πίνακας 39: Αναλυτική Κατανομή Π.Π.Α. ανά Δράση/ Στόχο Ανάπτυξης / Προτεραιότητα και Έτος

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ		ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (σε ευρώ)				
Α/Α	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΠΑ/ ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΤΗ				ΣΥΝΟΛΟ
	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2021	2022	2023	2024	2025
1	1. ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	1.200.000,00 €	900.000,00 €	600.000,00 €	300.000,00 €	0,00 €
1.7	1.7 Ηλεκτρονική υγεία (e-health)	400.000,00 €	300.000,00 €	200.000,00 €	100.000,00 €	0,00 €
1.7.1	ΔΡΑΣΗ 1.7.1 ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΛΕΜΑΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΑΠΟΜΑΚΡΥΣΜΕΝΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ					
1.10	1.10 Έξυπνες πόλεις	400.000,00 €	300.000,00 €	200.000,00 €	100.000,00 €	0,00 €
1.10.1	ΔΡΑΣΗ 1.10.1 Smart Region					
1.11	1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	400.000,00 €	300.000,00 €	200.000,00 €	100.000,00 €	0,00 €
1.11.1	ΔΡΑΣΗ 1.11.1 Ψηφιακές δεξιότητες εργαζομένων					
2	2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	7.101.000,00 €	5.637.250,00 €	2.313.500,00 €	1.704.000,00 €	2.379.250,00 €
2.1	2.1 Ενέργεια απόδοση	200.000,00 €	104.000,00 €	40.000,00 €	56.000,00 €	0,00 €
2.1.1	ΔΡΑΣΗ 2.1.1:ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ -ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΩΝ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΩΝ ΣΤΙΣ Π.Ε.					
2.3	2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	1.700.000,00 €	1.275.000,00 €	425.000,00 €	425.000,00 €	425.000,00 €
2.3.1	ΔΡΑΣΗ 2.3.1:ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ					
2.4	2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	800.000,00 €	800.000,00 €	800.000,00 €	800.000,00 €	800.000,00 €
2.4.1	ΔΡΑΣΗ 2.4.1. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΙΣΗ ΚΟΥΝΟΥΠΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ					

2.9	2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)	3.766.500,00 €	2.929.500,00 €	837.000,00 €	0,00 €	837.000,00 €	8.370.000,00 €
2.9.1	ΔΡΑΣΗ 2.9.1: ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ Π.Ι.Ν.						
2.9.2	ΔΡΑΣΗ 2.9.2: ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΙ ΠΟΤΑΜΩΝ, ΧΕΙΜΑΡΡΩΝ, ΡΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΙΝ						
2.9.3	ΔΡΑΣΗ 2.9.3: ΜΕΛΕΤΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΡΕΜΑΤΩΝ						
2.11	2.11 Πράσινες πόλεις	634.500,00 €	528.750,00 €	211.500,00 €	423.000,00 €	317.250,00 €	2.115.000,00 €
2.11.1	ΔΡΑΣΗ 2.11.1: ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ						
2.11.2	ΔΡΑΣΗ 2.11.2.ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ						
3	3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	5.300.000,00 €	5.900.000,00 €	800.000,00 €	0,00 €	0,00 €	12.000.000,00 €
3.1	3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	1.600.000,00 €	1.600.000,00 €	800.000,00 €	0,00 €	0,00 €	4.000.000,00 €
3.1.1	ΔΡΑΣΗ 3.1.1: ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΚΤΙΡΙΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ						
3.1.2	ΔΡΑΣΗ 3.1.2: ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΙΝ						
3.8	3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης	2.700.000,00 €	3.300.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	6.000.000,00 €
3.8.1	ΔΡΑΣΗ 3.8.1: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ & ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ						
3.8.2	ΔΡΑΣΗ 3.8.2: ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΠΙΝ						
3.13	3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	1.000.000,00 €	1.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	2.000.000,00 €

4.5.7	ΔΡΑΣΗ 4.5.7: ΜΕΛΕΤΕΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΟΔΩΝ							
4.5.8	ΔΡΑΣΗ 4.5.8: ΜΕΛΕΤΕΣ ΝΕΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ							
4.5.9	ΔΡΑΣΗ 4.5.9: ΜΕΛΕΤΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ							
4.5.10	ΔΡΑΣΗ 4.5.10: ΜΕΛΕΤΕΣ ΝΕΩΝ ΓΕΦΥΡΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ							
4.8	4.8 Οδική ασφάλεια	945.000,00 €	1.080.000,00 €	945.000,00 €	765.000,00 €	765.000,00 €	4.500.000,00 €	
4.8.1	ΔΡΑΣΗ 4.8.1: ΕΡΓΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΙΣΗΣ - ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΙ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ							
4.8.2	ΔΡΑΣΗ 4.8.2: ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΦΩΤΕΙΝΩΝ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΩΝ ΚΑΙ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ							
4.10	4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	200.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	200.000,00 €	
4.10.1	ΔΡΑΣΗ 4.10.1 : ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ							
5	5. ΕΞΟΣΤΡΕΦΕΙΑ	1.608.700,00 €	2.706.500,00 €	244.800,00 €	0,00 €	0,00 €	4.560.000,00 €	
5.1	5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παράδοσιακές αγορές	300.000,00 €	700.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	1.000.000,00 €	
5.1.1	ΔΡΑΣΗ 5.1.1: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ							
5.3	5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	1.133.700,00 €	1.681.500,00 €	244.800,00 €	0,00 €	0,00 €	3.060.000,00 €	
5.3.1	ΔΡΑΣΗ 5.3.1: ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ/ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ / ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ							
5.3.2	ΔΡΑΣΗ 5.3.2: ΕΡΓΑ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ/ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ							

Συμπερασματικά ο ως άνω χρονοπρογραμματισμός κατανομής των εγκεκριμένων πόρων ύψους **78** εκ. ευρώ του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, δεδομένου όλων των παραδοχών που έχουν ληφθεί υπόψη (ως αναλύονται σε προηγούμενες ενότητες), είναι απόλυτα ρεαλιστικός και

εφαρμόσιμος.

Εικόνα 3.Κατανομή Πόρων Ανά Στόχο

Μείζονος σημασίας, στην εξέλιξη του Π.Π.Α. είναι η έγκαιρη υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων/έργων κατά τα πρώτα δύο έτη, ώστε ακολούθως να καταστεί εφικτή η μόχλευση των πρόσθετων πόρων της υπερδέσμευσης προς επίτευξη της ισόρροπης ανάπτυξης στους Στόχους Ανάπτυξης: **1, 4, 5**.

6 Η Συμβολή του Προγράμματος στην εφαρμογή Δημόσιων Πολιτικών

Στην ενότητα αυτή επιχειρείται η παρουσίαση της ανάδειξη της συμβατότητας και η συνάφεια του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, με άλλες εθνικές και ευρωπαϊκές στρατηγικές.

6.1 Συμβατότητα του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης με το Ε.Π.Α.

Στην ακόλουθη υποενότητα θα αναδειχθεί η συσχέτιση του Π.Π.Α. με τους Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους του Ε.Π.Α.. Ωστόσο με δεδομένο ότι οι περισσότερες δράσεις του προγράμματος αφορούν σε εξέλιξη έργα τα οποία έχουν σχεδιαστεί, εστιάσει και υλοποιηθεί μερικώς για να καλύψουν συγκεκριμένες ανάγκες ανά τομέα, η βαθμολόγηση της συσχέτισής τους –εν αντιθέσει με προγράμματα που βρίσκονται στο στάδιο μόνο του προγραμματισμού- παρουσιάζει αποκλειστικά και μόνο «πολύ ισχυρή συσχέτιση» (βλ. σημειώσεις στους ακόλουθους πίνακες: **1**-καμία συμβατότητα, **2**-χαμηλή συμβατότητα, **3** συμβατότητα, **4**-ισχυρή συμβατότητα και **5**-πολύ ισχυρή συμβατότητα).

Πίνακας 40: Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Ειδικούς Στόχους του Ε.Π.Α. για τον Αναπτυξιακό Στόχο 1 της Έξυπνης Ανάπτυξης

Αξονες Προτεραιότητας	Ειδικοί Στόχοι			Ανάγκες							Δυνατότητες		
	Έρευνα και Ανάπτυξη	Ψηφιακός μετασχηματισμός	Καινοτομία και επιχειρηματικότητα	Κοινωνικές συνέπειες	Δημοσιονομική πειθαρχία	Αλλαγή παραγωγικού υποδείγματος	Τεχνολογικές Εξελίξεις	Κλιματική αλλαγή / περιβάλλον	Δημογραφικές εξελίξεις	Λοιπές προκλήσεις	Γεωγραφική θέση	Φυσικό περιβάλλον	Πολιτιστική κληρονομιά
1.7 Ηλεκτρονική υγεία (e-health)	1	5	1	5	1	1	5	1	1	1	1	1	1
1.10 Έξυπνες πόλεις	1	5	1	5	1	1	5	1	1	1	1	1	1
1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	1	5	1	5	1	1	5	1	1	1	1	1	1

Σημείωση: 1-καμία συμβατότητα, 2-χαμηλή συμβατότητα, 3 συμβατότητα, 4-ισχυρή συμβατότητα και 5-πολύ ισχυρή συμβατότητα.

Πίνακας 41: Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Ειδικούς Στόχους του Ε.Π.Α. για τον Αναπτυξιακό Στόχο 2 της Πράσινης Ανάπτυξης

Αξονες Προτεραιότητας	Ειδικοί Στόχοι			Ανάγκες							Δυνατότητες		
	Μετάβαση σε κυκλική οικονομία	Προστασία του περιβάλλοντος	Αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής	Κοινωνικές συνέπειες	Δημοσιονομική πειθαρχία	Αλλαγή παραγωγικού υποδείγματος	Τεχνολογικές Εξελίξεις	Κλιματική αλλαγή / περιβάλλον	Δημογραφικές εξελίξεις	Λοιπές προκλήσεις	Γεωγραφική θέση	Φυσικό περιβάλλον	Πολιτιστική κληρονομιά
2.1 Ενεργειακή απόδοση	1	5	5	1	1	1	1	5	1	1	1	1	1
2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	5	5	1	1	1	1	1	5	1	5	1	5	1
2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	1	5	5	5	1	1	1	5	1	5	5	5	1
2.9 Ανάπτυξη υποδομών προστασίας	1	5	5	5	1	1	1	5	1	5	5	1	1
2.11 Πράσινες πόλεις	1	5	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	1

Σημείωση: 1-καμία συμβατότητα, 2-χαμηλή συμβατότητα, 3 συμβατότητα, 4-ισχυρή συμβατότητα και 5-πολύ ισχυρή συμβατότητα.

Πίνακας 42: Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Ειδικούς Στόχους του Ε.Π.Α. για τον Αναπτυξιακό Στόχο 3 της Κοινωνικής ανάπτυξης

Αξονες Προτεραιότητας	Ειδικοί Στόχοι				Ανάγκες							Δυνατότητες		
	Υγεία και αθλητισμός	Απασχόληση	Παιδεία	Κοινωνική συνοχή	Κοινωνικές συνέπειες	Δημοσιονομική πειθαρχία	Αλλαγή παραγωγικού υποδείγματος	Τεχνολογικές Εξελίξεις	Κλιματική αλλαγή / περιβάλλον	Δημογραφικές εξελίξεις	Λοιπές προκλήσεις	Γεωγραφική θέση	Φυσικό περιβάλλον	Πολιτιστική κληρονομιά
3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	5	1	1	5	5	1	1	1	1	5	1	1	1	1
3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	5	1	5	5	1	1	1	1	1	5	1	5	1	1
3.8 Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης	1	5	5	5	1	1	1	1	1	5	1	5	1	1

Σημείωση: 1-καμία συμβατότητα, 2-χαμηλή συμβατότητα, 3 συμβατότητα, 4-ισχυρή συμβατότητα και 5-πολύ ισχυρή συμβατότητα.

Πίνακας 43: Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Ειδικούς Στόχους του Ε.Π.Α. για τον Αναπτυξιακό Στόχο 4 της Ανάπτυξης Υποδομών

Αξονες Προτεραιότητας	Ειδικοί Στόχοι			Ανάγκες							Δυνατότητες		
	Δίκτυα	Μεταφορές	Εφοδιαστική αλυσίδα	Κοινωνικές συνέπειες	Δημοσιονομική πειθαρχία	Αλλαγή παραγωγικού υποδείγματος	Τεχνολογικές Εξελίξεις	Κλιματική αλλαγή / περιβάλλον	Δημογραφικές εξελίξεις	Λοιπές προκλήσεις	Γεωγραφική θέση	Φυσικό περιβάλλον	Πολιτιστική κληρονομιά
4.3 Λιμενικές υποδομές	5	5	5	5	1	1	1	5	1	5	5	1	1
4.5 Οδικές υποδομές	5	5	5	5	1	1	1	5	1	5	5	5	1
4.8 Οδική ασφάλεια	5	5	5	1	1	1	1	5	1	5	5	5	1
4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	5	5	3	5	1	1	2	5	1	5	5	5	1

Σημείωση: 1-καμία συμβατότητα, 2-χαμηλή συμβατότητα, 3 συμβατότητα, 4-ισχυρή συμβατότητα και 5-πολύ ισχυρή συμβατότητα.

Πίνακας 44: Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Ειδικούς Στόχους του Ε.Π.Α. για τον Αναπτυξιακό Στόχο 5 της Εξωστρέφειας

Αξονες Προτεραιότητας	Ειδικοί Στόχοι				Ανάγκες							Δυνατότητες		
	Πολιτισμός	Τουρισμός	Αγροδιατροφικός Τομέας	Βιομηχανία	Κοινωνικές συνέπειες	Δημοσιονομική πειθαρχία	Αλλαγή παραγωγικού υποδείγματος	Τεχνολογικές Εξελίξεις	Κλιματική αλλαγή / περιβάλλον	Δημογραφικές εξελίξεις	Λοιπές προκλήσεις	Γεωγραφική θέση	Φυσικό περιβάλλον	Πολιτιστική κληρονομιά
5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές	5	5	5	5	5	1	1	5	1	1	5	5	5	5
5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	5	5	1	5	5	1	1	5	1	1	5	5	1	5
5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού	5	5	5	5	5	1	1	5	1	1	5	5	5	5

Σημείωση: 1-καμία συμβατότητα, 2-χαμηλή συμβατότητα, 3 συμβατότητα, 4-ισχυρή συμβατότητα και 5-πολύ ισχυρή συμβατότητα.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι τα έργα του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. δεν εξυπηρετούν απλά τις προκλήσεις της νέας Προγραμματικής Περιόδου **2021-2025**, αλλά βελτιστοποιούν και την κατάταξη της Περιφέρειας ως προς τους Ειδικούς Στόχους του Ε.Π.Α.

6.2 Συμβατότητες με Περιφερειακές και Εθνικές Στρατηγικές

Στην ακόλουθη υποενότητα θα αναδειχθεί η συμβατότητα/συνάφεια του Π.Π.Α. με τις υφιστάμενες και εν εξελίξει ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές. Ωστόσο και εδώ λειτουργούν δύο διαφοροποιητικοί παράγοντες εν αντιθέσει με αντίστοιχα προγράμματα που βρίσκονται στο στάδιο μόνο του προγραμματισμού.

Πρώτον, οι περισσότερες δράσεις του προγράμματος αφορούν σε εξέλιξη έργα τα οποία έχουν σχεδιαστεί, εστιάσει και υλοποιηθεί μερικώς για να καλύψουν συγκεκριμένες ανάγκες ανά τομέα και ως εκ τούτου δεν μπορεί να προσδώσουν γενικότερα πρόσθετη συνάφεια/ συμβατότητα στο Π.Π.Α. καθόσον εξυπηρετούν αποκλειστικά τους άξονες/ προτεραιότητες /ειδικούς στόχους στους οποίους εντάχθηκαν.

Δεύτερον, τα εν' λόγω έργα του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. αποτελούσαν και αποτελούν μέρη μιας ευρύτερης, συμπληρωματικής (στο ΕΣΠΑ, συγχρηματοδοτούμενο Π.Δ.Ε., κλπ) και ολοκληρωμένης περιφερειακής στρατηγικής (για την περίοδο **2014-2020**), ως εκ τούτου οι οριζόντιες συνάφειες/συμβατότητές τους με άλλες στρατηγικές είτε ήδη επιτεύχθηκαν ή καλύπτονται από συμπληρωματικές δράσεις/έργα αυτών.

Μόνο σε μια αναθεωρημένη έκδοση του Π.Π.Α. όπου σε αυτή θα εμπεριέχονταν ικανό πλήθος νέων έργων για την νέα προγραμματική περίοδο **2021-2025/27** θα μπορούσε πραγματικά να αποτυπωθεί η συνάφεια του προγράμματος με τις σε εξέλιξη ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές.

Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω, οι ακόλουθες μετρήσεις είναι ενδεικτικές και όχι απόλυτες της συνάφειας που επιτυγχάνεται από την ολοκλήρωση των δράσεων/έργων του 1^{ου} Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Π.Ι.Ν.

Ακολουθως, ο μέσος όρος (%) της συνάφειας που επιτυγχάνεται θα προσδιορίζεται με βάση το συνολικό άθροισμα δράσεων ανά στρατηγική του Π.Π.Α. έναντι του συνολικού αθροίσματος των μετρήσεων που καταγράφηκαν.

6.2.1 Συμβατότητα με Ευρωπαϊκές Στρατηγικές

Πίνακας 45: Συμβατότητα Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Στόχους της Στρατηγικής Ευρώπη 2020

Στόχοι της Στρατηγικής "Ευρώπη 2020							
Αξονες Προτεραιότητας ΠΠΑ	Απασχόληση	Έρευνα & Ανάπτυξη	Κλιματική ή Αλλαγή & Ενέργεια	Εκπαίδευση	Φτώχεια & Κοινωνικός Αποκλεισμός	Σύνολο (s)	Τιμή Συνάφειας
1.7 Ηλεκτρονική υγεία (e-health)	1	3	0	1	5	10	0,4
1.10 Έξυπνες πόλεις	1	3	0	1	5	10	0,4
1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	1	3	0	1	5	10	0,4

2.1 Ενεργειακή απόδοση	1	0	5	0	0	6	0,24
2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	3	0	5	0	3	11	0,44
2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	1	0	5	0	5	11	0,44
2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)	3	0	5	1	5	14	0,56
2.11 Πράσινες πόλεις	3	1	3	1	5	13	0,52
3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	0	1	0	0	5	6	0,24
3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμό Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης	3	3	1	5	3	15	0,6
3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	3	0	0	5	3	11	0,44
4.3 Λιμενικές υποδομές	5	0	3	3	3	14	0,56
4.5 Οδικές υποδομές	5	1	5	5	5	21	0,84
4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	3	1	5	1	5	15	0,6
5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές	5	1	0	3	5	14	0,56
5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού	5	1	0	3	5	14	0,56

ενδιαφέροντος							
5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού	5	1	0	3	5	14	0,56
6.2 Τεχνική βοήθεια	3	1	3	1	3	11	0,44
Σύνολο	51	20	40	34	75	220	48,89%
Τιμή συνάφειας							

Σημειώσεις: Μέγιστη Τιμή Συνάφειας=5. (5) πολύ ισχυρή συνάφεια, (3) μέτρια συνάφεια, (1) ελάχιστη συνάφεια, (0 ή κενό) καμία συνάφεια.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι επιτυγχάνεται μέγιστη συνάφεια (σημαντικά άνω του 50%) στις δράσεις: 2.1 Ενεργειακή Απόδοση (56%), 4.3 (56%), 5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές (56%), 5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος (56%), 4.8 Οδική ασφάλεια (60%), 3.10 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (60%) και 4.5 Ανάπτυξη, βελτίωση, εκσυγχρονισμός οδικών υποδομών (84%). Συμπερασματικά προκύπτει ότι ο συνολικός μέσος όρος ποσοστού συνάφειας 48,89 % αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι οι δράσεις του 1^{ου} Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις, συνάδουν με τον σχεδιασμό και συμβάλουν ικανοποιητικά ως προς την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής: «Ευρώπη 2020».

Πίνακας 46: Συμβατότητα Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Στόχους του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2014-2020

Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ) 2014 -2020							
Αξονες Προτεραιότητας ΠΠΑ	Επιχειρηματικότητα Ανταγωνιστικότητα Καινοτομία	Ανθρώπινο δυναμικό- Κοινωνική ενσωμάτωση	Περιβάλλον	Επάρκεια Δημόσιας Διοίκησης	Υποδομές για ανάπτυξη	Σύνολο (s)	Τιμή Συνάφειας
1.7 Ηλεκτρονική υγεία (e-health)	1	3	0	0	5	9	0,36
1.10 Έξυπνες πόλεις	1	3	0	0	5	9	0,36
1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	1	3	0	0	5	9	0,36
2.1 Ενεργειακή απόδοση	0	0	5	0	3	8	0,32
2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	0	3	5	0	3	11	0,44
2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	0	1	5	0	3	9	0,36
2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος	0	2	5	3	5	15	0,6
2.11 Πράσινες πόλεις	0	1	3	0	3	7	0,28
3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	0	1	0	0	3	4	0,16

3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης	0	3	0	0	3	6	0,24
3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	0	3	3	3	5	14	0,56
4.3 Λιμενικές υποδομές	3	1	1	1	5	11	0,44
4.5 Οδικές υποδομές	1	3	0	1	5	10	0,4
4.8 Οδική ασφάλεια	1	3	0	1	5	10	0,4
4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	1	3	0	1	5	10	0,4
5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές	1	1	0	5	1	8	0,32
5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	3	1	1	1	5	11	0,44
5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού	3	1	1	1	5	11	0,44
6.2 Τεχνική βοήθεια	3	1	0	5	0	9	0,36
Σύνολο	19	37	29	22	74	181	38,11%
Τιμή συνάφειας							

Σημειώσεις: Μέγιστη Τιμή Συνάφειας=5. **(5)** πολύ ισχυρή συνάφεια, **(3)** μέτρια συνάφεια, **(1)** ελάχιστη συνάφεια, **(0 ή κενό)** καμία συνάφεια.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι επιτυγχάνεται μέγιστη συνάφεια (σημαντικά άνω του **50%**) στις δράσεις: **3.13** Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού (**56%**) και **2.9** Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (**60%**). Συμπερασματικά προκύπτει ότι ο συνολικός μέσος όρος ποσοστού συνάφειας **38,11%** αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι οι δράσεις του 1^{ου} Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης είναι συμπληρωματικές μιας ευρύτερης περιφερειακής στρατηγικής για την περίοδο **2014-2020**, αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις, συνάδουν με τον σχεδιασμό και συμβάλουν ικανοποιητικά ως προς την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής: «ΕΣΠΑ **2014-2020**».

Πίνακας 47: Συμβατότητα Αξόνων Προτεραιότητας του Π.Π.Α. με τους Στόχους του Νέου ΕΣΠΑ 2021-2027

Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης - ΕΣΠΑ της περιόδου 2021-2027							
Αξονες Προτεραιότητας ΠΠΑ	Μία εξυπνότερη Ευρώπη	Μία πιο πράσινη Ευρώπη	Μία πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη	Μία πιο κοινωνική Ευρώπη	Μία Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες	Σύνολο (s)	Τιμή Συνάφειας
1.7 Ηλεκτρονική υγεία (e-health)	3	5	1	5	3	17	0,68
1.10 Έξυπνες πόλεις	3	5	1	5	3	17	0,68
1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	3	5	1	5	3	17	0,68
2.1 Ενεργειακή απόδοση	0	5	0	0	0	5	0,2
2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	0	5	0	0	3	8	0,32
2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	0	1	5	0	3	9	0,36
2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος	0	5	1	0	1	7	0,28
2.11 Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)	0	3	0	0	1	4	0,16
3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	0	0	0	5	0	5	0,2
3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης	0	0	3	5	0	8	0,32
3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	0	3	3	3	5	14	0,56
4.3 Λιμενικές υποδομές	1	5	5	1	5	17	0,68
4.5 Οδικές υποδομές	1	1	5	3	3	13	0,52
4.8 Οδική ασφάλεια	0	1	5	3	1	10	0,4
4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	0	1	5	3	1	10	0,4
5.1 Προώθηση τουρισμού με	3	1	1	1	5	11	0,44

έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές							
5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	1	0	1	3	5	10	0,4
5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού	1	0	1	3	5	10	0,4
6.2 Τεχνική βοήθεια	3	3	3	3	3	15	0,6
Σύνολο	49	49	41	48	50	207	43,58%
Τιμή συνάφειας							

Σημειώσεις: Μέγιστη Τιμή Συνάφειας=5. **(5)** πολύ ισχυρή συνάφεια, **(3)** μέτρια συνάφεια, **(1)** ελάχιστη συνάφεια, **(0 ή κενό)** καμία συνάφεια.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι επιτυγχάνεται μέγιστη συνάφεια (σημαντικά άνω του **50%**) μόνο στις δράσεις: **4.5** Οδικές υποδομές (**52%**), **3.13** Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού (**56%**), **4.3** Λιμενικές υποδομές (**68%**), **1.7** Ηλεκτρονική υγεία και **1.8** Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης και **1.10** Έξυπνες Πόλεις (έκαστη **68%**) και **6.2** Τεχνική βοήθεια (**60%**). Συμπερασματικά προκύπτει ότι ο συνολικός μέσος όρος ποσοστού συνάφειας **43,58 %** αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι οι δράσεις του **1ου** Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης είναι συμπληρωματικές μιας ευρύτερης περιφερειακής στρατηγικής για την περίοδο **2014-2020** και ιδιαίτερα του ΕΣΠΑ αλλά δεν συνάδουν επαρκώς με τον σχεδιασμό και την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής: «ΕΣΠΑ **2021-2027**». Συνεπώς θα πρέπει οι προγραμματιζόμενες δράσεις της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων σε αυτή την στρατηγική να σηκώσουν το βάρος της ισόρροπης ανάπτυξης, τουλάχιστον κατά τα πρώτα δύο έτη εξέλιξης του Π.Π.Α.. Στη συνέχεια, με την αξιοποίηση της Τεχνικής Βοήθειας και την επικαιροποίηση του Π.Π.Α. θα καταστεί εφικτή η μεγέθυνση της συνάφειας του Π.Π.Α. με το ΕΣΠΑ **21-27** της Π.Ι.Ν.

6.2.2 Συμβατότητα με Εθνικές Στρατηγικές

Πίνακας 48: Συμβατότητα Προτεραιοτήτων του Π.Π.Α. με Αντίστοιχες Εθνικές Στρατηγικές

Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης - ΕΣΠΑ της περιόδου 2021-2027										
Άξονες Προτεραιότητας ΠΠΑ	Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3)	Εθνική ψηφιακή Στρατηγική	Εθνική Στρατηγική για την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή	Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη	Εθνική Στρατηγική για τους Ρομά	Εθνική Στρατηγική για την ΚΑΛΟ	Στρατηγική για την Υγεία	Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση	Σύνολο (s)	Τιμή Συνάφειας
1.7 Ηλεκτρονική υγεία (e-health)	0	3	0	0	0	0	5	1	9	0,23
1.10 Έξυπνες πόλεις	0	3	0	0	0	0	5	1	9	0,23
1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	0	3	0	0	0	0	5	1	9	0,23
2.1 Ενεργειακή απόδοση	0	0	3	0	0	0		0	3	0,08
2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	0	1	3	0	0	0	5	0	9	0,23
2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	0	1	3	0	0	0	1	0	5	0,13
2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος	0	0	5	0	0	0	1	0	6	0,15
2.11 Πράσινες πόλεις	0	0	1	0	0	0	0	1	2	0,05
3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	0	3	0	0	0	0	5	0	8	0,20
3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης	3	5	1	3	1	3	0	3	19	0,48
3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	1	1	1	1	0	0	0	1	5	0,13

4.3 Λιμενικές υποδομές	0	0	1	3	0	0	3	0	0	7	0,18
4.5 Οδικές υποδομές	0	0	3	3	0	0	3	0	0	9	0,23
4.8 Οδική ασφάλεια	0	0	3	3	0	0	3	0	0	9	0,23
4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	0	0	3	3	0	0	3	0	0	9	0,23
5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές	5	0	1	0	3	0	0	0	0	9	0,23
5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	5	0	1	0	3	0	0	0	0	9	0,23
5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού	5	0	1	0	3	0	0	0	0	9	0,23
6.2 Τεχνική βοήθεια	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40	1,00
Σύνολο	24	25	35	21	6	17	44	13		185	24,73%
Τιμή συνάφειας											

Σημειώσεις: Μέγιστη Τιμή Συνάφειας=5. (5) πολύ ισχυρή συνάφεια, (3) μέτρια συνάφεια, (1) ελάχιστη συνάφεια, (0 ή κενό) καμία συνάφεια.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι επιτυγχάνεται μέγιστη συνάφεια (σημαντικά άνω του **50%**) μόνο στη δράση: **6.2 Τεχνική βοήθεια (100%)**. Συμπερασματικά, προκύπτει ότι ο συνολικός μέσος όρος ποσοστού συνάφειας **24,73 %** του 1^{ου} Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης επί όλων των προαναφερόμενων στρατηγικών είναι ανεπαρκής για να τις στηρίξει ικανοποιητικά.

Επίσης, αποδεικνύει ότι οι δράσεις του Π.Π.Α. είναι συμπληρωματικές της ευρύτερης περιφερειακής στρατηγικής ΕΣΠΑ για την περίοδο **2014-2020** και δεν συνάδουν επαρκώς με τον σχεδιασμό και την επίτευξη των στόχων της Προγραμματικής Περιόδου **2021-2027**.

Επομένως, θα πρέπει οι προγραμματιζόμενες δράσεις της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων για την νέα προγραμματική περίοδο σε κάθε μία εκ των προαναφερόμενων στρατηγικών να σηκώσουν το βάρος της ισόρροπης ανάπτυξης, τουλάχιστον κατά τα πρώτα δύο έτη εξέλιξης του Π.Π.Α..

Στη συνέχεια, με την αξιοποίηση της Τεχνικής Βοήθειας και την επικαιροποίηση του Π.Π.Α. θα καταστεί εφικτή η μεγέθυνση της συνάφειας του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Π.Ι.Ν. με τις επιμέρους Εθνικές Στρατηγικές.

7 Οριζόντιες Πολιτικές

7.1 Συμβολή του Προγράμματος στη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η Στρατηγική «Ευρώπη **2020**» θέτει ως μια από τις τρεις προτεραιότητες τη «Βιώσιμη ανάπτυξη – με την προώθηση μιας πιο αποτελεσματικής στη χρησιμοποίηση των πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας». Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. **1303/2013** άρθρο **8** «Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή διασφαλίζουν την προώθηση των απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας, της απόδοσης των πόρων, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν, της προστασίας της βιοποικιλότητας, της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνου κατά την προετοιμασία και εφαρμογή των συμφώνων εταιρικής σχέσης και των προγραμμάτων». Στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης συνιστά η κάλυψη των αναγκών των σημερινών γενεών, χωρίς όμως να τίθεται σε κίνδυνο η δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύπτουν τις δικές τους ανάγκες. Η βιώσιμη ανάπτυξη συνιστά μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που περιλαμβάνει οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές οι οποίες αλληλοενισχύονται.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τη στρατηγική της προσέγγιση για την υλοποίηση της Ατζέντας **2030**, καθώς και για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, τον Νοέμβριο του **2016**. Το **2019** ξεκίνησε η διαδικασία σύνταξης ενός Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής για τους Στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης (**ΣΒΑ**), εντός του οποίου περιλαμβάνονται το σύνολο των κεντρικών και μακροπρόθεσμων μέτρων πολιτικής που έχουν ή πρόκειται να υιοθετηθούν από τη Ελλάδα, ώστε να υπεισέλθει με ισόρροπο και ολοκληρωμένο τρόπο, η υιοθέτηση του συνόλου των ΣΒΑ. Για την αξιολόγηση και παρακολούθηση του αντίκτυπου των πολιτικών για την βιώσιμη ανάπτυξη στην κοινωνία, η Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης υιοθέτησε την εφαρμογή δεικτών, οι οποίοι θα επικαιροποιούνται και θα προσαρμόζονται, κάθε φορά, ανάλογα με τις εξελίξεις σε επιμέρους πολιτικές προτεραιότητες και τα διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα, έχουν επιλεγεί τόσο από το σύνολο των **232** υιοθετηθέντων από τον ΟΗΕ σχετικών δεικτών, όσο και από το αντίστοιχο πλαίσιο των **100** δεικτών της **Eurostat**.

Δεδομένου ότι η ενσωμάτωση των αρχών της αειφορίας στην κατάρτιση των Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης **2021-2025** αποτελεί επιταγή, εφαρμόζεται η Οδηγία **2001/42** σχετικά με την Εκτίμηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ορισμένων Σχεδίων και Προγραμμάτων, όπως έχει εναρμονιστεί στο εθνικό δίκαιο. Ο στόχος της εφαρμογής της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (**ΣΠΕ**) κατά την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, είναι αφενός η εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή του Προγράμματος, και αφετέρου η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στη διαδικασία προγραμματισμού. Στο πλαίσιο της κατάρτισης των Προγραμμάτων Ανάπτυξης, η Στρατηγική Περιβαλλοντικής Εκτίμησης συνιστά μια «παράλληλη και συμπληρωματική» διαδικασία με την εκπόνηση των ΠΠΑ.

Σημειώνεται ότι η ΣΜΠΕ έχει υποβληθεί προς έγκριση στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με το υπό στοιχεία οικ. **64416/25832/16.08.2021** έγγραφο της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

7.2 Συμβολή του Προγράμματος στην Ισότητα των Φύλων

Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών συνιστά αναπόσπαστο μέρος της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αναγνωρίζεται ως κρίσιμος παράγοντας για την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Η ισότητα των φύλων αποτελεί πολιτικό και αναπτυξιακό στόχο, τόσο σε επίπεδο χάραξης και εφαρμογής εθνικής πολιτικής, όσο και σε επίπεδο έργων που η υλοποίησή τους χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αρχή των ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες εμπεριέχεται ως στόχος στις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις από το **1988**, ενώ η ένταξη της διάστασης του φύλου σημαίνει ότι λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις όλων των γενικών μέτρων και παρεμβάσεων στην αντίστοιχη θέση των γυναικών και των ανδρών κατά το σχεδιασμό. Η έννοια αυτή καλύπτει επίσης το σχεδιασμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση ειδικών συμπληρωματικών μέτρων και παρεμβάσεων με στόχο να προωθηθεί η ισότητα και να βρεθούν οι γυναίκες να συμμετέχουν και να ωφελούνται εξίσου με τους άνδρες.

Σήμερα, οι άνισες συνθήκες ζωής και εργασίας των ανδρών και των γυναικών επιδεινώνονται, εξαιτίας και των συνεπειών της σοβαρής οικονομικής κρίσης σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Στην Ελλάδα, η πολύπλευρη επίθεση της κρίσης στα κεκτημένα δικαιώματα των γυναικών, πολλαπλασίασε τα εμπόδια ισότιμης ένταξής τους στην αγορά εργασίας, οδηγώντας έτσι ένα τεράστιο αριθμό νέων γυναικών στην ανεργία. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η κρίση της απασχόλησης έπληξε κυρίως τις γυναίκες μεσαίας και υψηλής εκπαίδευσης, οι οποίες είχαν ως κυρίαρχη επαγγελματική διέξοδο τον δημόσιο τομέα. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω διαπιστώσεων, ένα μεγάλο τμήμα του γυναικείου πληθυσμού που βιώνει τις διακρίσεις λόγω φύλου, απομονώνεται, ενώ τα αυξημένα ποσοστά ανεργίας το καθιστούν όμηρο των καταστάσεων της φτώχειας, αναγκάζοντάς το, είτε να περιπέσει σε κατάσταση «μόνιμης φτώχειας» είτε να συντηρείται από το συγγενικό ή φιλικό του περιβάλλον χωρίς καμιά επαγγελματική διέξοδο και κοινωνική προοπτική.

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις σε πολλά επίπεδα έχουν διαμορφώσει το θεσμικό πλαίσιο για την τήρηση της αρχής της ισότητας των φύλων και της μη διάκρισης στη βάση του φύλου σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής των πολιτών. Αρκετές μελέτες και έργα έχουν εκπονηθεί μέχρι σήμερα για την καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης των ανισοτήτων ανάμεσα στα φύλα, σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι επίσημες στατιστικές που τηρούνται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία ενσωματώνουν τη μεταβλητή του φύλου προκειμένου να είναι εφικτή η συγκριτική τους μελέτη. Οι Άξονες Ανάπτυξης και οι δράσεις που επιλέγονται στο πλαίσιο του ΠΠΑ Ιονίων Νήσων έχουν υψηλή συμβολή και δεσμεύονται για την τήρηση της αρχής της ισότητας των φύλων.

Η αρχή της ισότητας των δύο φύλων διέπει το σχεδιασμό του νέου Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης. Ειδικότερα η συμβολή του Προγράμματος στην ισότητα των φύλων διασφαλίζεται, αφενός με την αποτύπωση των σημαντικότερων πτυχών των ανισοτήτων, κυρίως ως προς την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και αφετέρου με την ανάληψη σχετικών πρωτοβουλιών για αναβάθμιση της εκπαίδευσης την

εστιασμένη δια βίου μάθηση και τις ενεργές πολιτικές απασχόλησης που αντιμετωπίζουν και θέματα ισότητας των δύο φύλλων.

7.3 Συμβολή του Προγράμματος στην Ισότητα Ευκαιριών και Κατάργηση των Διακρίσεων

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Κοινών Διατάξεων για τα Ταμεία (άρθρο 7), τα Κράτη Μέλη και η Επιτροπή διασφαλίζουν την προάσπιση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών καθώς και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου κατά τα στάδια της προετοιμασίας και της υλοποίησης των προγραμμάτων. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να αποτρέψουν κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνοτικής καταγωγής, της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού κατά την εκπόνηση και υλοποίηση των Προγραμμάτων. Προς την κατεύθυνση της μη διάκρισης και την ενίσχυση της προσβασιμότητας, οι κύριοι στόχοι καλύπτουν: α) Ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας β) Ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση γ) Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας δ) Καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού και διασφάλιση της προσβασιμότητας για τα ΑμεΑ.

Πιο συγκεκριμένα, η ισότητα των ευκαιριών αποτελεί γενική αρχή, οι δύο ουσιαστικές πτυχές της οποίας είναι η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας και η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Η εν λόγω αρχή εφαρμόζεται σε όλους τους τομείς, ιδίως, στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και οικογενειακό βίο. Η συνθήκη του Άμστερνταμ εισήγαγε μια νέα διάταξη προκειμένου να ενισχύσει την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων που συνδέεται άμεσα με την ισότητα των ευκαιριών. Το άρθρο αυτό προβλέπει τη δυνατότητα λήψης από το Συμβούλιο των αναγκαίων μέτρων για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων λόγω φύλου, φυλής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Η αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης έχει ως στόχο τη διασφάλιση ισότητας στη μεταχείριση των ατόμων ανεξαρτήτως εθνικότητας, φύλου, φυλής, ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Η απαγόρευση κάθε διακριτικής μεταχείρισης λόγω ιθαγένειας προβλέπεται στο άρθρο 12 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η συνθήκη του Άμστερνταμ περιέλαβε στη συνθήκη ΕΚ ένα νέο άρθρο 13, για να συμπληρώσει την εγγύηση της απαγόρευσης των διακρίσεων που προβλέπεται στις συνθήκες και να την επεκτείνει στις άλλες περιπτώσεις που προαναφέρονται.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας το 1998 αποφάσισε να αναλάβει εργασίες με σκοπό την εκπόνηση ενός Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ως στόχος τέθηκε η συγκέντρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που ισχύουν σε επίπεδο Ένωσης σε ένα μόνο κείμενο ώστε να καταστούν αυτά περισσότερο σαφή. Ο Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ προκηρύχθηκε επίσημα κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας το 2000 και βασίζεται στις κοινοτικές Συνθήκες, στις διεθνείς συμβάσεις. Ο

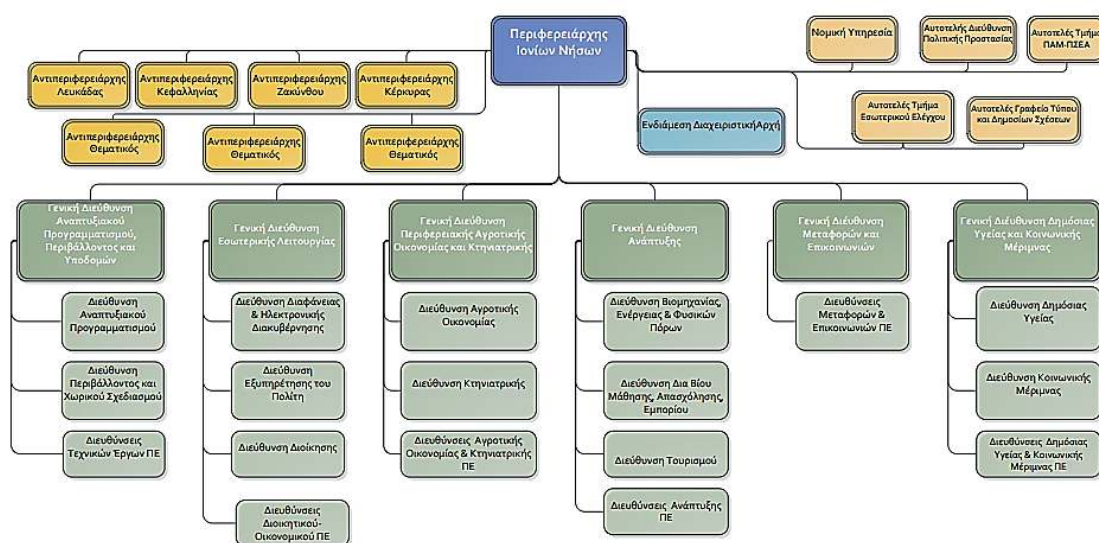
Χάρτης καθορίζει μέσω των **54** άρθρων τα θεμελιώδη δικαιώματα όσον αφορά την αξιοπρέπεια, την ελευθερία, την ισότητα, την αλληλεγγύη, την ιδιότητα του πολίτη και τη δικαιοσύνη. Περιλαμβάνει δικαιώματα που δεν διασφαλίζονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και περιορίζεται στην προστασία των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων. Πρόκειται ιδίως για τα κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων, την προστασία των δεδομένων, τη βιοηθική ή το δικαίωμα ορθής διαχείρισης. Οι Άξονες Ανάπτυξης και οι δράσεις που επιλέγονται στο πλαίσιο του ΠΠΑ Ιονίων Νήσων έχουν υψηλή συμβολή και δεσμεύονται για την τήρηση της αρχής της ισότητας των ευκαιριών και κατάργησης των διακρίσεων.

Για το σκοπό αυτό, στο πλαίσιο του Προγράμματος Ανάπτυξης, περιλαμβάνονται Επενδυτικές Προτεραιότητες που στοχεύουν στην πρόληψη κάθε διάκρισης λόγω φύλου, φυλής ή καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των διαφόρων ομάδων-στόχων που κινδυνεύουν από διακρίσεις και, ιδίως, τις απαιτήσεις για να εξασφαλιστεί η δυνατότητα πρόσβασης ατόμων με αναπηρίες.

8 Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος

Υπηρεσία Διαχείρισης (ΥΔ) για το Π.Π.Α προτείνεται η Αυτοτελής Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, η οποία θα αναλάβει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 132 του ν. 4635/2019, με την ανάλογη/κατάλληλη τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου που την διέπει.

Η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων υπάγεται στην **Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών** με βάση τον υφιστάμενο Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας όπως συστάθηκε με το π.δ. 147/2010 «Οργανισμός της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» (Α' 240)

Εικόνα 4: Οργανόγραμμα Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, Πηγή: ΠΕΠ 2014-2020

Αναλυτικότερα, με βάση τα ανωτέρω η διάρθρωσή της **Γενικής Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών** είναι :

Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών είναι αρμόδια για το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους. Η **Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών** συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες:

Η **Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού** έχει έδρα στην Κέρκυρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ανάγονται ιδίως στον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό, την προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων, τον επιχειρησιακό προγραμματισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων της

Περιφέρειας και την παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας. Τη Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού απαρτίζουν τα εξής Τμήματα:

- Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής
- Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Έργων
- Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Τμήμα Τεκμηρίωσης

Ειδικότερα με βάση το άρθρο 4 του π.δ. 147/2010 η **Διάρθρωση - Αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού**, είναι:

1. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ανάγονται ιδίως στον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό, την προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων, τον επιχειρησιακό προγραμματισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων της Περιφέρειας και την παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας.

2. Τη Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού απαρτίζουν τα εξής Τμήματα:

- Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής
- Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Έργων
- Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Τμήμα Τεκμηρίωσης

9 Κριτήρια Επιλογής Έργων

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 129 του ν. 4635/2019 (Α' 167) για την ένταξη έργων προς χρηματοδότηση από το ΠΠΑ εκδίδεται πρόσκληση από Περιφερειάρχη, η οποία περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με τις δυνατότητες και τους όρους χρηματοδότησης των έργων. Για την ένταξη συγκεκριμένων έργων ή έργων στρατηγικής σημασίας δεν απαιτείται πρόσκληση και αρκεί η ανακοίνωση της πρόθεσης χρηματοδότησης προς τον φορέα υλοποίησης του συγκεκριμένου έργου.

Οι προτάσεις αξιολογούνται από την Υπηρεσία Διαχείρισης, σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής που ορίζονται στην πρόσκληση ή στην ανακοίνωση της πρόθεσης χρηματοδότησης και κατηγοριοποιούνται, κατ' ελάχιστον, στις ακόλουθες «ομάδες κριτηρίων», οι οποίες εξειδικεύονται σύμφωνα με την υπ' αρ. 62564/04.06.2021 ΥΑ του ΣΔΕ του ΕΠΑ (Β' 2442):

- Πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και τήρηση του θεσμικού πλαισίου
- Σκοπιμότητα του έργου
- Ωριμότητα του έργου
- Επιχειρησιακή ικανότητα του δικαιούχου

10 Ειδικά και άλλα θέματα

Η **Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ)** εκπονήθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Περιφέρειας Ιονίων Νήσων **2021-2025**. Η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση στοχεύει στην υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος, εκτιμώντας τις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχουν ορισμένα σχέδια και προγράμματα και υιοθετώντας μέτρα αντιμετώπισης στο πρώιμο αυτό στάδιο λήψης αποφάσεων. Η εκτίμηση των επιπτώσεων στις αρχικές φάσεις εκπόνησης του σχεδίου ή του προγράμματος αποτελεί την προσφορότερη μέθοδο. Ο επιδιωκόμενος στόχος της είναι η ισότιμη και ορθολογική συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών ζητημάτων αρκετά νωρίς στη διαδικασία σχεδιασμού, ώστε στις αποφάσεις για την τελική μορφή του σχεδίου να έχει ενσωματωθεί η μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος. Η ενσωμάτωση της διαδικασίας αυτής στο εθνικό περιβαλλοντικό δίκαιο πραγματοποιήθηκε με την ΚΥΑ με α.π. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥ-ΠΕ/οικ.**107017/28.8.2006** για την «εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας **2001/42/ΕΚ**» (ΦΕΚ **1225 Β' / 5.9.2006**).

Σημειώνεται ότι η ΣΜΠΕ έχει υποβληθεί προς έγκριση στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με το υπό στοιχεία οικ. **64416/25832/16.08.2021** έγγραφο της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

Η εκτίμηση και αξιολόγηση των επιπτώσεων του ΠΠΑ της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων οδήγησε στο συμπέρασμα ότι αναμένονται πιέσεις σε τέσσερις περιβαλλοντικές συνιστώσες: στη βιοποικιλότητα, στην πανίδα, στην ποιότητα του αέρα και στο τοπίο. Στις συνιστώσες αυτές, οι επιδράσεις του προγράμματος αποτελούνται από συνδυασμό θετικών και αρνητικών συνεισφορών, οπότε τα μέτρα που προτάθηκαν εντός της μελέτης στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών πλευρών. Οι υπόλοιπες περιβαλλοντικές συνιστώσες είτε παραμένουν ανεπηρέαστες από το πρόγραμμα είτε βελτιώνονται. Παράλληλα, οι ανάγκες παρακολούθησης των επιπτώσεων του ΠΠΑ στο περιβάλλον αναλύθηκαν υπό το πρίσμα των διαπιστώσεων του προγράμματος, συνεκτιμώντας ότι οι εκτιμήσεις για ένα πολυδιάστατο πρόγραμμα με ελάχιστη διάρκεια πέντε ετών, αναπόφευκτα περιέχουν κάποιο βαθμό αβεβαιότητας. Οι προτάσεις για την παρακολούθηση διαμορφώνουν ένα σχήμα που αποτελείται από την ετήσια αποτύπωση αντιπροσωπευτικών μεγεθών για τις τέσσερις περιβαλλοντικές συνιστώσες που πιέζονται από την υλοποίηση του ΠΠΑ, τη διετή καταγραφή αντιπροσωπευτικών δεικτών για τέσσερις περιβαλλοντικές συνιστώσες που παραμένουν ανεπηρέαστες ή βελτιώνονται και μια συγκεντρωτική, αναλυτική έκθεση αποτίμησης των επιπτώσεων του προγράμματος, στο στάδιο κατά το οποίο συμπληρώνεται το **80%** της υλοποίησης, ώστε να παραμένει περιθώριο ανάληψης διορθωτικών δράσεων, εάν διαφανεί τέτοια ανάγκη.

Συμπερασματικά, προκύπτει η διαπίστωση ότι για το περιβάλλον της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων δεν εκκρεμεί κάποια κρίσιμη ερευνητική αναγκαιότητα και συνεπώς, τα έργα και οι δραστηριότητες του προγράμματος θα μπορούν να εγκριθούν με βάση το τρέχον γνωστικό απόθεμα για το περιβάλλον. Παρά ταύτα, η διερεύνηση ορισμένων πλευρών του περιβάλλοντος της Περιφέρειας είναι σημαντική, κυρίως διότι δύναται να οδηγήσει σε λεπτομερέστερη επίγνωση ορισμένων περιβαλλοντικών ζητημάτων που

σήμερα είναι γνωστά μόνο σε γενικές γραμμές. Ενώ οι πρώτες σκέψεις γύρω από το ζήτημα της λεπτομερέστερης περιβαλλοντικής επίγνωσης επικεντρώνονται συνήθως στην οικολογική πλευρά, υπάρχει μια σημαντική πτυχή, η οποία έχει ιδιαίτερη βαρύτητα στον αναπτυξιακό σχεδιασμό: η λεπτομερής γνώση οδηγεί σε πιο ισορροπημένα μέτρα προστασίας και οι σταθμίσεις στο πλαίσιο επιδίωξης της αειφόρου ανάπτυξης μπορούν να πραγματοποιούνται πιο αντικειμενικά. Αντίθετα, το έλλειμμα λεπτομερών καταγραφών σε συνδυασμό με την υψηλή αξία των περιβαλλοντικών πόρων, δικαιολογημένα οδηγεί σε υπερβολική αυστηρότητα ως προς τις αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, χάριν της περιβαλλοντικής προστασίας. Ειδικότερα, είναι γνωστό ότι ορισμένες φορές, με αφορμή θέματα περιβαλλοντικής προστασίας, έχουν ληφθεί αποφάσεις που εκ των υστέρων αποδείχθηκαν υπερβολικές. Τη στιγμή της λήψης των αποφάσεων αυτών, η γνώση των κρίσιμων περιβαλλοντικών παραμέτρων του ζητήματος ήταν συνήθως περιορισμένη ή αποσπασματική, κυρίως λόγω έλλειψης συστηματικών δεδομένων και μελετών που θα έπρεπε να είχαν προηγηθεί. Όταν αργότερα, οι μελέτες βάσης έδειξαν ότι οι αποφάσεις θα μπορούσαν να είχαν επιτρέψει κάπως εντατικότερη ανάπτυξη, οι όποιες υστερήσεις είχαν ήδη επέλθει. Συμπερασματικά, οι περιβαλλοντικές μελέτες βάσης είναι απαραίτητο να προωθηθούν, για τη διασφάλιση ισορροπίας στις σταθμίσεις της αειφόρου ανάπτυξης. Τέτοιες μελέτες βέβαια, εκφεύγουν των στόχων και του θεματικού πεδίου του υπό μελέτη προγράμματος· η προώθησή τους είναι δυνατή μόνο μέσω κινητοποίησης σε ευρύτερα επίπεδα πολιτικών για το περιβάλλον. Για τον σκοπό αυτό, προτεραιότητες για τις περιβαλλοντικές μελέτες βάσης αποτελούν κυρίως: Η ολοκλήρωση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών για όλες τις περιοχές του δικτύου **Natura** στην Περιφέρεια, και η τομεακή και χωρική ανάλυση των πηγών ρύπανσης, τόσο σε ότι αφορά το ατμοσφαιρικό περιβάλλον όσο και τα υγρά απόβλητα.

11 Σχεδιασμός του Προγράμματος

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι εργασίες που πραγματοποιήθηκαν από την οριζόμενη Υπηρεσία Διαχείρισης Π.Π.Α. της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, την Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (Δι.Α.Π), για την κατάρτιση του παρόντος Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης.

Συνοπτικά, οι διαδικασίες σχεδιασμού πραγματοποιήθηκαν στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ της υπογραφής της σχετικής Σύμβασης στις **13 Ιανουαρίου 2021** έως τις **13.5.2021**, αποκαλούμενη και περίοδο αναφοράς. Όπου και εξετάστηκε ο προγραμματισμός της Δι.Α.Π. για την διενέργεια διαβουλεύσεων με φορείς, ώστε να συλλεχθούν ιδέες για νέα έργα και να επικαιροποιηθεί το αναπτυξιακό όραμα της αιρετής διοίκησης κατά την νέα προγραμματική περίοδο **2021-2025**.

Στο ως άνω πλαίσιο έχουν ήδη διεξαχθεί δύο οργανωτικές τηλεδιασκέψεις με την αιρετή διοίκηση της Περιφέρειας και σχεδιάζονται άμεσα συμπληρωματικές τηλεδιασκέψεις με υπηρεσιακά στελέχη και φορείς. Στόχος των τηλεδιασκέψεων είναι: α) η συγκέντρωση απόψεων, και β) η συγκέντρωση προτάσεων για έργα που δύναται να ενταχθούν στο σχεδιασμό του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, μέσα από ένα δομημένο διάλογο, εντός των Στόχων Ανάπτυξης και Προτεραιοτήτων του ΕΠΑ/ΠΠΑ, ώστε να επιτραπεί η περαιτέρω επεξεργασία τους, η ιεράρχησή τους με βάση το βαθμό ωριμότητάς τους, η ιεράρχηση της διαδικασίας προετοιμασίας της ωρίμανσης έργων και η ανάδειξη τόσο της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, όσο και η δημιουργία μιας δυναμικής βάσης αναπτυξιακών έργων για νέα Προγραμματική Περίοδο.

Απώτερος στόχος της διαδικασίας διαβούλευσης, εκτός από την επικαιροποίηση και προτεραιοποίηση έργων (σε εξέλιξη ή/και νέων) στο σχεδιασμό του ΠΠΑ για την νέα Προγραμματική Περίοδο **2021-2027**, είναι και η συλλογή ιδεών απαιτήσεων για έργα από την τοπική κοινωνία.

Αρωγός των φορέων, ή/και δικαιούχων ή/και πολιτών που συμμετείχαν στις διαδικασίες διαβούλευσης ήταν τόσο η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, όσο και η σχετική Ομάδα Εργασίας.

Προσκλήσεις συμμετοχής στη διαβούλευση για το ΠΠΑ της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων απεστάλησαν σε υπευθύνους Υπηρεσιών της Περιφέρειας, την αιρετή διοίκηση, τις περιφερειακές παρατάξεις, τους δήμους και τα νομικά πρόσωπα αυτών, τους φορείς του ευρύτερου δημοσίου τομέα, τους φορείς πολιτισμού, του τουρισμού, τις επαγγελματικές ενώσεις, τους συνεταιρισμούς, κ.α. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε εντός Νοεμβρίου σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα κατάρτισης του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης των Ιονίων Νήσων.

Αναλυτικότερα:

Ιανουάριος 2021

1. Υπεγράφη η Σύμβαση την **13η Ιανουαρίου 2021**.
2. Έλαβε χώρα η εναρκτήρια συνάντηση με την Αναθέτουσα Αρχή και έγινε ο καθορισμός των παραδοτέων.

3. Έγινε ενημέρωση της Αιρετής Διοίκησης συνέπεια επικαιροποίησης του θεσμικού πλαισίου για το ΕΠΑ, όπως επικαιροποιήθηκε και ισχύει με τη σχετική δημοσίευση της υπ' αρ. **38/2020** Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου (Α' **174**) και της υπ' αρ. **95189/14.09.2020** απόφασης του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Β' **3961**).

4. Συγκεντρώθηκαν τα αρχικά στοιχεία από τις **(2)** οργανωτικές διαβουλεύσεις που είχε διοργανώσει η Δι.Α.Π. (η πρώτη στις **30.5.20** & η δεύτερη στις **07.09.2020**) με την Αιρετή Διοίκηση της Π.Ι.Ν., για την ανάδειξη έργων που χρήζουν επικαιροποίησης, άλλων έργων που συνεχίζονται, νέων έργων που δύναται να προταθούν και αρχικές κατευθύνσεις καθορισμού της αναπτυξιακής πολιτικής για το σχεδιασμό του Π.Π.Α.

5. Παρελήφθησαν τα στοιχεία από τις αρχικές διαβουλεύσεις που είχαν πραγματοποιηθεί από την Δι.Α.Π. με την Αιρετή Διοίκηση πριν τις **13-1-2021**.

6. Προετοιμάστηκε ενημερωτικό υλικό για την περαιτέρω προετοιμασία της αιρετής διοίκησης, για την επικείμενη διαβούλευση Σχεδιασμού του Π.Π.Α. με φορείς, μέσω της εκπόνησης κειμένων για την έκδοση σχετικών Δελτίων Τύπου και του χρονοπρογραμματισμού διεξαγωγής ευρείας κλίμακας Διαβουλεύσεων με Φορείς, σε όλο το γεωγραφικό εύρος της Π.Ι.Ν.

7. Έγινε η κατάλληλη προετοιμασία για τον Ορισμό Ομάδας Εργασίας ώστε να συνδράμει την Δι.Α.Π., ως αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης, στην κατάρτιση του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν.

8. Συγκεντρώθηκαν τα απαραίτητα στοιχεία έργων και υποέργων, που έχουν ήδη ενταχθεί στο σκέλος του Π.Δ.Ε. που χρηματοδοτείται από αμιγώς εθνικούς πόρους, ώστε από κοινού με την Δι.Α.Π. ο Ανάδοχος να ξεκινήσει η διαδικασία ενοποίησης, εξορθολογισμού, κάθαρσης και ανάδειξης συμπερασμάτων για τον σχεδιασμό της νέας Προγραμματικής Περιόδου.

Φεβρουάριος 2021

1. Συνεχίστηκε η επεξεργασία των στοιχείων, που είχαν ήδη παραληφθεί.

2. Έγινε η τελική αποδελτίωση των στοιχείων από τις διαβουλεύσεις με τα έως τότε στοιχεία και ιδέες για έργα του Π.Δ.Ε. ώστε να αποτελέσουν την βάση σχεδιασμού της αναπτυξιακής κατεύθυνσης της Περιφέρειας για την περίοδο **2021-2025**.

3. Συντάχθηκε ο Συγκεντρωτικός Πίνακας υφιστάμενων και νέων/προτεινόμενων έργων Εθνικού ΠΔΕ.

4. Παρελήφθησαν τα στοιχεία πληρωμών για τα έργα του εθνικού σκέλους του Π.Δ.Ε., με ημερομηνία έως και **31.12.2020**.

Μάρτιος 2021

1. Αποτυπώθηκαν τα στοιχεία της τελικής αποδελτίωσης σε ενιαίο κείμενο ώστε να αποτελέσουν τη βάση για το Σχέδιο ΠΠΑ της ΠΙΝ.

2. Συνεχίστηκε η συστηματοποίηση των στοιχείων του Συγκεντρωτικού Πίνακα.

3. Εξορθολογήστηκαν τα διαθέσιμα στοιχεία ώστε να αντληθούν χρήσιμα συμπεράσματα αναφορικά με το συνολικό δεσμευμένο ποσό έργων, τις νομικές δεσμεύσεις τους και τα ανεκτέλεστα υπόλοιπά τους.

4. Συγκεντρώθηκαν τα απαραίτητα στοιχεία εθνικών και περιφερειακών πολιτικών ώστε να καταστεί εφικτή η συμπληρωματικότητα σχεδιασμού του Π.Π.Α. της Π.Ι.Ν. προς αυτά.

5. Επιπλέον αναζητήθηκαν και πρόσθετα στοιχεία αναφορικά με τον σε εξέλιξη σχεδιασμό του ΕΣΠΑ **2021-2027** στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

Ειδικότερα ως προς την διαδικασία των «διαβουλεύσεων με φορείς», απώτερος στόχος τους ήταν:

- α) η ενημέρωση των συμμετεχόντων για τον προγραμματισμό σχεδιασμού του Ε.Π.Α. και του πλαισίου του (Στόχοι Ανάπτυξης, χρονοδιάγραμμα κλπ.),
- β) η συγκέντρωση προτάσεων για νέα έργα που δύναται να ενταχθούν στο σχεδιασμό του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, και
- γ) η συστημική συγκέντρωση προτάσεων μέσω υποδείγματος

Όπως προαναφέρθηκε, τα νέα έργα που προτάθηκαν από τις αρμόδιες επιτροπές διαβουλεύσεων, εστάλησαν σε ηλεκτρονική μορφή, επεξεργάστηκαν και εν συνεχεία συστηματοποιήθηκαν σε έναν Συγκεντρωτικό Πίνακα Έργων Εθνικού Π.Δ.Ε..

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι για τα νέα έργα επιχειρήθηκε η προτεραιοποίησή τους ανάλογα με τον βαθμό ωριμότητάς τους (δηλ. την προοπτική άμεσης ένταξής τους στο Π.Δ.Ε.).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Ιονίων Νήσων Φάση 'Α-Στάδιο Α2 **(2013)**, Έφη Καραθανάση και Συνεργάτες Ε.Ε.

Αναθεώρηση Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Ιονίων Νήσων **2014-2020, (2018)**

Δελτίο Τύπου Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) «ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ», Αύγουστος **2020**

Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή **(2016)**, Υπουργείο περιβάλλοντος & ενεργείας, Γενική διεύθυνση περιβαλλοντικής πολιτικής Διεύθυνση κλιματικής αλλαγής & ποιότητας της ατμόσφαιρας, Αθήνα **(ΕΣΠΚΑ,2016)**

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Ιονίων Νήσων **2014-2019**

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΜΟΝΑΔΑ Α' «Κείμενο για την ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων στο πλαίσιο του σχεδιασμού της Αναπτυξιακής Στρατηγικής **2021-2027**», Σεπτέμβριος **2019**

Ελλάς με Αριθμούς, Ελληνική Στατιστική Αρχή. Ιανουάριος Μάρτιος **2020**

Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ) Περιφέρειας Ιονίων Νήσων **(2019)**, Κουγιάνος Ι και συνεργάτες ε.ε.

ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ Πλαίσιο για τις πολιτικές που αφορούν το κλίμα και την ενέργεια με χρονικό ορίζοντα το έτος **2030**

Υπουργείο Ανάπτυξης, Δελτίο Τύπου, **7-11-2019**

Μακροπεριφέρεια Αδριατικής – Ιονίου: Ένα αληθινό παράδειγμα συνεργασίας εντός και εκτός Ευρώπης **(espa.gr)**

OECD Territorial Reviews, Regional Policy for Greece. REGIONAL PROFILES, 2020

Πισσαρίδης Χρ. **et.al**, Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, **14** Νοεμβρίου **2020**

Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων και Μεταφορών **(ΣΠΕΜ)** **2014-2025**. Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΥΜΕ, **1^η** αναθεώρηση **2019**

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 10 Δεκεμβρίου 2021

Ο Υφυπουργός

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Ιστότοπος: **www.et.gr**

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

